

SVETOVNI SLOVENSKI KONGRES
SLOVENIAN WORLD CONGRESS

20 let
Svetovnega
slovenskega kongresa

Izdajatelj in založnik
Svetovni slovenski kongres
Slovenian World Congress
Cankarjeva cesta 1/IV, 1000 Ljubljana, Slovenija
Tel: +386 1 24 28 550, fax: +386 1 24 28 558
e-pošta: info@slokongres.com
spletna stran: www.slokongres.com

Odgovorni urednik
Boris Pleskovič

Uredniki
Franci Feltrin
Sonia Avguštin
Zdenka Oblak
Luka Klopčič

Slika na naslovnici
Tamara Burmicky

Grafična priprava
Benjamin Pezdir s.p.

Tisk
Tiskarna Artelj

Tisk zbornika so omogočili
Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu
dr. Boris Pleskovič
dr. Jože in dr. Marija Bernik

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

061.2(100=163.6)(091)(082)
329.73(100=163.6)(091)(082)
323.13(=163.6)(091)(082)

SVETOVNI slovenski kongres
[Dvajset]
20 let Svetovnega slovenskega kongresa : zbornik / [uredniki
Zdenka Oblak, Sonia Avguštin, Luka Klopčič]. - Ljubljana : Svetovni
slovenski kongres = Slovenian World Congress, 2011

ISBN 978-961-6700-09-2
1. Oblak, Zdenka, 1981-
256580352

Na podlagi zakona o DDV (Uradni list RS št. 89/98) sodi zbornik med
publikacije za katere se obračunava DDV po stopnji 8,5%

*20let
Svetovnega
slovenskega kongresa*

ZBORNIK
LJUBLJANA 2011

*Spremna
beseda*

Uspešno prehojena pot v 20 letih Svetovnega slovenskega kongresa

Danes je Svetovni slovenski kongres vodilna civilna družba v Sloveniji. Pred 20 leti so njegovi ugledni in vplivni člani po svetu, tudi tisti brez slovenskega državljanstva, bistveno pripomogli k hitremu priznanju naše nove države s strani mednarodne skupnosti držav in mednarodnih političnih in finančnih institucij. Glavni cilji Kongresa so zapisani v statutu in ostajajo enaki kot ob ustanovitvi: to je združevanje, povezava in sodelovanje s Slovenci iz vsega sveta. Dejavnosti Kongresa v začetnih letih so bile usmerjene predvsem v ustanavljanje enajstih samostojnih sestavnih enot, tako imenovanih konferenc Kongresa, po vsem svetu od Kanade, ZDA, Evrope in zamejstva pa do Argentine in Avstralije ter k vprašanju narodne sprave in uvedbi demokratičnih vrednot v novi državi. V kasnejših letih se je dejavnost Kongresa občutno razširila med drugim na organizacijo svetovnih konferenc slovenskih strokovnjakov iz sveta, seminarjev v zamejstvu, predstavitvi uglednih pesnikov, pisateljev in umetnikov iz sveta v prostorih Kongresa, na organizacijo tabora slovenskih otrok iz sveta, ki poteka v različnih krajih Slovenije in na sodelovanje s slovenskimi mladinskimi organizacijami iz sosednjih držav v okviru Drage mladih.

Moje sodelovanje s Kongresom se je pričelo s prisotnostjo na ustanovnem zboru Kongresa pred 20 leti v Cankarjevem domu. Ker je na isti dan JNA napadla Slovenijo sem se kot glavni ekonomist predsednika vlade moral takoj posvetiti nujnim gospodarskim zadevam, ki so vključevale vprašanja od tega ali imamo zadosti skritih rezerv hrane in zdravil v primeru daljše vojne, do tega, da je bilo potrebno na hitro ustanoviti ključne finančne institucije, napisati osnovno gospodarsko zakonodajo in zamenjati denarno valuto za delovanje samostojne države. Vse te zadeve so bile urgentne, saj so nekateri levi politiki takrat povzročali paniko s tem, da so govorili, da bomo v primeru odcepitve Slovenije od Jugoslavije vsi prisiljeni "jesti travo". Očitno je bila panika odveč, saj smo hitro in uspešno ustanovili samostojno in suvereno državo, ki je povsem normalno delovala tudi na gospodarskem področju. Po moji vrnitvi po padcu Demosa na Svetovno banko v Washington sem redno spremljal delovanje Kongresa preko mojih prijateljev v vodstvu. Kadar sem potoval preko Slovenije sem se udeleževal prireditev Kongresa in sprejemal vabila, da pripravim več predavanj o gospodarskih in finančnih vprašanjih Slovenije.

Ko sem bil leta 1997 izvoljen za prvega podpredsednika Kongresa v Mariboru sem prišel na idejo, da bi bilo dobro, če bi Kongres začel organizirati svetovne konference slovenskih strokovnjakov in znanstvenikov, ki so se uveljavili v tujini ter jih povezal s strokovnjaki doma. V samem začetku ta ideja ni naletela na najbolj plodna tla. Za to je obstajalo več pomislekov. Prvič, da nimamo potrebnega znanja za organizacijo tako zahtevnih svetovnih konferenc. Glede organizacije sem vodstvo hitro prepričal, da domov lahko prenesem znanje, ki sem ga pridobil na Svetovni banki kot glavni organizator svetovnih globalnih letnih konferenc o razvojni ekonomiji. Naslednji pomislek je bil v tem, da bo ta dejavnost naletela na močan odpor s strani ustaljene in še vedno prisotne miselnosti pristojnih državnih institucij in medijev. Namreč, ni naključje, da takih konferenc slovenskih strokovnjakov iz tujine ni bilo več kot 50 let v preteklosti, niti to, da v pristojnih institucijah ni bilo na razpolago skoraj nobenih podatkov o tem koliko jih je in kje naši ugledni strokovnjaki živijo in delajo v tujini. V preteklosti se je režim namreč bal, da bodo naši ugledni strokovnjaki iz tujine prinesli domov ne samo svetovno znanje, pač pa tudi mnenje o takratnem (ne)demokratskem razvoju naše družbe. Tretji pomislek je bil v tem, da Kongres nima zadostnih finančnih sredstev za tako drage prireditve svetovnih konferenc. Vendar smo v vodstvu Kongresa ostali optimisti in predvidevali, da bodo naši ugledni Slovenci iz tujine ne samo z velikim veseljem prišli na naša srečanja v domovino, pač pa da si bodo tudi sami plačali največji strošek, to je letalske vozovnice, kar se je potem razen redkih izjem tudi zgodilo.

Iz več razlogov smo se odločili, da bomo pričeli našo serijo konferenc z zdravniki in potem nadaljevali z gospodarstveniki in znanstveniki, arhitekti in gradbeniki, glasbeniki, planinci in pravniki. Kljub začetnemu nasprotovanju domačih institucij in medijev in kljub temu, da je bilo potrebno v kratkem času prenesti zahtevno organizacijsko znanje na sedež Kongresa, je bila prva konferenca zdravnikov izredno uspešna v vseh pogledih. Kot pa je bilo pričakovati so domači mediji le skopo poročali o tem uspehu. Nekateri so opravili več urne intervjuje s svetovno znanimi slovenskimi zdravniki iz tujine, potem pa zaradi odločitve "urednika" tega niso objavili. Vendar na Kongresu nismo obupali, pač pa smo nadaljevali s pionirskim delom te vrste. Naklonjenost medijev in domačih institucij pa je doživela velik preobrat, ko je predsednik dr. Janez Drnovšek prevzel častno pokroviteljstvo konference znanstvenikov in gospodarstvenikov. Temu so sledila druga častna pokroviteljstva Drnovska in večine naslednjih predsednikov vlad in države od Janeza Janše, Boruta Pahorja do Danila Turka. Do sedaj smo organizirali 23 konferenc te vrste. Vsako leto organiziramo vsaj dve svetovni konferenci. Na primer, konferenci zdravnikov in znanstvenikov ter gospodarstvenikov priredimo vsaki dve leti in letos jih bo že štirinajst, vsakih po sedem. Vse te konference, ki so bolj podrobno predstavljene v tem zborniku in na internetnem spletu Kongresa, so bile izredno uspešne, saj se jih vsakič udeleži okoli 150 uglednih ljudi od katerih je polovica predavateljev iz tujine, med katerimi so tudi svetovno znani strokovnjaki. Na podlagi uspešne organizacije srečanj slovenskih strokovnjakov iz sveta je Kongres pridobil status društva, ki deluje v javnem interesu na področju raziskovalne dejavnosti.

Zanimivo je, da ko sem bil prvič izvoljen za predsednika Kongresa v Tinjah na avstrijskem Koroškem, mi je večina slovenskih medijev od radia in televizije pa do časopisov postavljala eno in isto vprašanje. Govorili so, da je Kongres naredil mnogo koristnega s tem, da so njegovi ugledni in vplivni člani po svetu v času osamosvojitve bistveno pripomogli k priznanju Slovenije in, - ali je sedaj torej čas da ga ukinemo? Odgovoril sem jim, da je prav nasprotno, da nas čaka mnogo koristnega in pomembnega dela v dobro Slovenije, da imamo vizijo kaj vse bomo se naredili in da nam še na misel ne pride da bi Kongres ukinili. Sedaj, po mnogih letih požrtvovalnega prostovoljnega dela naših članov po vsem svetu lahko z veseljem ugotovim, da nihče več ne postavlja takih neprimernih vprašanj. Nasprotno, naši mediji so postali mnogo bolj konstruktivni in glavno vprašanje, ki se venomer ponavlja je: kako vendar zmorete biti tako dejavni s toliko zanimivimi projekti, ko pa dobite zelo skromna sredstva od države in imate zelo malo stalno zaposlenih strokovnih sodelavcev. Seveda se želim na tem mestu zahvaliti našim požrtvovalnim članom, ki namenijo mnogo prostega časa za dejavnosti Kongresa in finančnim sponzorjem za katere se moramo potegovati od projekta do projekta na podlagi kvalitetnih projektov in požrtvovalnega dela.

Želel bi poudariti, da je za naše delo in projekte vedno več povpraševanja in zanimanja. Veliko časa porabimo za to, da naredimo prioritete o tem s katerimi projekti glede na naša skromna finančna sredstva lahko nadaljujemo in katere moramo odložiti za naslednje leto ali dve. Na primer Slovenska ženska zveza iz Amerike (Slovenian Women Union of America) s sedežem v državi Illinois nas je že večkrat zaprosila za pomoč našega strokovnega osebja pri posredovanju slovenskega jezika, kulture in tradicije ameriškim otrokom slovenskega rodu. Podobno je za našo pomoč pri organizaciji tabora slovenskih otrok zaprosila zveza slovenskih društev v Bosni in Hercegovini – "Evropa zdaj." Načrtov za prihodnost imamo mnogo, več kot pa je finančnih sredstev za njihova izvajanja. Že vrsto let se zavzemamo za to, da bi imelo več kot pol milijona Slovencev iz zamejstva in tujine vsaj nekaj predstavnikov v našem parlamentu, kot jih ima nekaj tisoč pripadnikov italijanske in madžarske manjšine in kot jih imajo druge države, na primer Italija, Francija ali Hrvaška. Pojavljajo se tudi interesi, da se ustanovijo nove konference Kongresa, na primer v Bruslju in drugje po svetu.

Ob zaključku bi se rad zahvalil vsem članom in delegatom naših enajstih konferenc Kongresa, članom Upravnega odbora in strokovnim sodelavcem naše upravne pisarne: generalni sekretarki Sonji Avgustin, Zdenki Oblak, kakor tudi nekdanji dolgoletni glavni sekretarki Jani Čop, Franciju Feltrinu in Luki Klopčiču. Zahvaliti se želim tudi vsem Slovencem, ki s prostovoljnim delom in finančnimi prispevki skrbijo za delovanje in uspeh Kongresa. Veselim se dela z vsemi, ki so pripravljeni nuditi svoje talente in moči za nadaljnje uresničevanje programa in projektov Kongresa.

dr. Boris Pleskovič
predsednik
Svetovnega slovenskega kongresa

*Uvodni
prispevki*

Zgodba o velikem uspehu, pa tudi o zamujenih priložnostih

BOJAN BREZIGAR, PRVI PREDSEDNIK SSK

Vse se je začelo zgolj naključno; v dokaz, da sta politika in nenazadnje tudi življenje zelo pogosto splet naključij in ne odraz jasno začrtane volje. Na Dragi septembra 1989 je bil govor o pobudi za ustanovitev Svetovnega slovenskega kongresa. Predlagal jo je, če se ne motim, znani koroški pisec Vinko Ošlak. Takrat sem bil član deželnega parlamenta Furlanije Julijske krajine, izvoljen na listi slovenske stranke Slovenska skupnost. Bil sem torej najvišji politični predstavnik tistega dela slovenske manjšine, ki ni bil naklonjen takratnemu komunističnemu režimu v Sloveniji, ki je bila del Jugoslavije. Zato sem čutil nekakšno dolžnost, da sem stopil k mikrofону in dejal, da sem pripravljen sodelovati pri tej pobudi. Po koncu zasedanja smo sedli za mizo, bilo nas je kakih deset (vseh imen se ne spominjam in zato v tem zapisu, ki ga pripravljam po spominu, imen ne bom navajal razen v primerih, ko je to nujno, da ne bi pomotoma koga izpustil ali navedel koga, ki ga pri kakem dogodku ni bilo zraven), in razmišljali o tem, kako bomo delali naprej. Takrat je nekdo predlagal, naj bi jaz, glede na politično funkcijo, koordiniral delo odbora, Ošlak pa je zagotovil tajniške posle. Sprejel sem. Čez nekaj dni pa sem v medijih prebral, da sem bil izvoljen za predsednika pripravljalnega odbora. Nič takega ni bilo, ampak po kratkem posvetu z nekaterimi sodelavci sem sklenil, da preimenovanja iz koordinatorja v predsednika ne bom izpostavljaj, ker bi to lahko kazalo na nesoglasja med nami; teh pa ni bilo in nikakor nisem hotel, da bi mediji, ki v veliki meri niso bili naklonjeni zamisli, zadevo izkoristili za začetek rušenja te pobude.

Odbor je začel delati zelo resno. Sestajali smo se v glavnem na Opčinah, pa tudi v Sloveniji in, če se prav spominjam, na Koroškem. Za idejo smo pridobivali nove ljudi, iskali zveze med izseljenci in se počasi organizirali v pripravljalne odbore. Sam sem kar nekaj prepotoval (seveda na lastne stroške, nobenega denarja takrat

ni bilo), bil sem med drugim v Bruslju, v Parizu in v Clevelandu; potovali so tudi drugi člani pripravljalnega odbora in v nekaj mesecih smo že oblikovali razvejano mrežo. Za pobudo smo pridobili seveda Slovence v Italiji in Avstriji, pa izseljence v Nemčiji, Franciji, Švici, Belgiji, ZDA, Avstraliji, Novi Zelandiji, Kanadi in seveda Argentini. Osnovna ideja, ki smo jo razvili, je bilo sodelovanje med Slovenci doma in Slovenci po svetu v skupnem interesu razvoja slovenskega naroda; v prvi fazi o samostojni Sloveniji ni bilo govora, to je prišlo potem.

Začeli smo pripravljati shemo organizacije in osnutek statuta. To je bilo zahtevno delo, ampak nekako je šlo. Po volitvah v Sloveniji spomladi 1990 je bilo vse lažje, takrat je v Sloveniji pripravljalni odbor slovenske konference prevzela Spomenka Hribar, ki nam je tudi omogočila, da smo seminarsko v strukturi, ki je bila last države, dve dni zasedali in oblikovali osnutek statuta. Takrat smo prejeli tudi finančno pomoč, ki nam je omogočila skromno pisarno (z enim honorarno zaposlenim) v Trstu. Ta pisarna je potem delovala do ustanovnega kongresa leta 1991.

Srečali smo se z nekaterimi predstavniki novoizvoljene slovenske oblasti, pa tudi z nekaterimi uradniki, ki so jih posamezna ministrstva zadolžila, da nam pomagajo. Spomnim se nekega srečanja, na katero je nova slovenska vlada poslala nekaj uradnikov. Eden od teh je bil skoraj ves čas tiho, nekaj prikimal in povedal nekaj splošnih stavkov; seveda zagotovil, da so nam na razpolago. Ošlak, ki je sedel ob meni, se je nekam nervozno presedal. Ko so gostje odšli pa je brez ovinkov povedal: »Veste, ta človek je mene zasliševal.« Dogodek, ki ga ne bom nikoli izbrisal iz spomina.

Takrat smo veliko naredili trudi za oblikovanje nekega konsenza v slovenski politiki. S pomladnimi strankami ni bilo težav, vse so bile navdušene nad pobudo, z opozicijo pa so bile težave. Pravzaprav z delom opozicije, kajti takratna Združena lista, sedaj so to Socialni demokrati, so k pobudi takoj pristopili, drugače pa je bilo z LDS. Z njimi sem se srečal v prostorih skupščine, sedanjega Državnega zbora in jim podrobno obrazložil pobudo. Poudaril sem predvsem namen, da postane Svetovni slovenski kongres organizacija civilne družbe, ki bi povezovala Slovence po svetu s Slovenci v Sloveniji. Organizacija ne bi bila politična, njen namen bi bil združevanje ljudi glede na poklicne interese in torej s skupnimi močmi prispevati k razvoju Slovenije. Jožef Školč, ki je bil takrat predsednik stranke, je bil sicer zelo prijazen, ampak je na koncu dejal, da se »LDS ne bo vključila v to organizacijo«. S tem je bilo sestanka konec. Vendar moram tu zaradi korektnosti priznati, da nam LDS v tisti fazi in tudi kasneje v času mojega predsedovanja ni metal polen pod noge. S tega vidika je bil sestanek zagotovo uspešen, čeprav sem se na njem in po njem počutil dokaj nelagodno: verjel sem namreč, da je ideja dobra in vredna podpore vseh in na srečanju z LDS sem že zaznal politiko konfrontacije, ki je značilna za slovensko družbo. Vendar je bil v tisti fazi kongres iz tega izvzet.

Tako smo počasi prišli do ustanovnega zasedanja, ki je sovpadalo z osamosvojitvijo Slovenije. Takoj naj povem, da je šlo za naključje. Mi smo namreč o datumu

razpravljali veliko prej in ga dokončno določili septembra 1990 na Dragi, kjer smo imeli razširjeno sejo pripravljalnega odbora. Datum smo izbrali tako, da ne bi bil sredi počitnic, vendar počitnicam tako blizu, da bi lahko ljudje, ki bi prišli od daleč, potem ostali na počitnicah v Sloveniji. Konec junija je bil primeren tudi zaradi precejšnjega števila univerzitetnih profesorjev, ker so takrat izpitni roki v glavnem končani in bi bila torej njihova udeležba na zasedanju veliko lažja.

Pač pa je bilo dolgo vprašljiv kraj zasedanja. Temeljno načelo, ki smo si ga zastavili, je bilo, da mora biti udeležba na zasedanju omogočena vsakomur in da ne bomo dopustili političnih diskriminacij oziroma izločanja iz katerihkoli razlogov. V takratni Jugoslaviji teh pogojev ni bilo. Peterletova vlada pa nam je kasneje to zagotovila: vsakdo je dobrodošel, lahko pride na zasedanje in lahko se varno vrne domov.

Ustanovno zasedanje je potekalo ob splošni vzhičenosti, saj smo se v Cankarjevem domu zbrali na dan po osamosvojitvi Slovenije. Velika dvorana Cankarjevega doma je bila polna, televizija je zasedanje neposredno prenašala, pozdravil nas je predsednik Kučan, bilo je veliko ministrov in poslancev, od članov predsedstva pa poleg Kučana še Plut in Oman, medtem ko Kmecl in Zlobec nista prišla. Priznam, da sem Zlobcu zameril, ker sem ga osebno prepričeval, da je njegova prisotnost pomembna tudi zato, ker res želimo, da bi bil to kongres vseh Slovencev. Očitno mi ni verjel. Manjkali pa so ključni ministri, ker je v noči JLA že napadla na raznih krajih in so bili zato zadržani z operativo. To smo vsi razumeli. Delegati pa so prišli, razen Štajercev, ki so na Trojanah naleteli na cestno zaporo in niso mogli v Ljubljano.

Zaradi vojnega stanja smo morali kongres skrajšati in pospešiti z delom. Vendar smo uspešno izpeljali statut in volitve; za predsednika sem bil izvoljen skoraj soglasno; če me spomin ne vara je med več kot sto delegati eden glasoval proti, trije pa so se vzdržali. Vsi ostali so glasovali zame.

Vendar so se takoj po formalnem koncu kongresa pojavile težnje, da bi organizacijo politično usmerili. Na komisiji za resolucije so namreč razpravljali o resoluciji o domobrancih. V besedilu, ki so ga predstavili nekateri delegati, je pisalo, da Svetovni slovenski kongres verjame, da so se domobranci vključili v vojno zgolj iz ljubezni do domovine (točnega besedila se ne spominjam, ampak za to je šlo). O tem so razpravljali nekaj ur in potem sprejeli dokument, vendar ne z zadostno večino, da bi to bil uradni dokument kongresa. O tem so se še nekaj mesecev pojavljale polemike v slovenskih medijih.

Drugi dogodek, ki me je razburil, je bilo zasedanje novoizvoljenega odbora jeseni istega leta v Celju. Predlagal sem kar nekaj pobud, ki so šle v smeri povezovanja Slovencev na strokovni ravni; v bistvu to, kar sedaj dela Svetovni slovenski kongres. Zapletli smo se v malenkostno razpravo o tem, koliko bo to stalo, kdo bo to plačal (ampak na obe vprašanji sem imel odgovore) in predvsem, kdo bo to delal. Meni se je zdelo samo po sebi umevno, da bi delo zaupali ljudem, ki so pripravljali ustanovno

zasedanje, pa se je takoj pojavila slovenska zavist. In tako je bila pobuda zaenkrat odložena. Jaz se s temi nisem več ukvarjal.

Tretji dogodek, ki me je prizadel, je bil odstavitev Spomenke Hribar. Konferenca za Slovenijo jo je odstavila zaradi članka v Delu Zaustavite desnico, s katerim je pretresla takratno politično javnost v Sloveniji. Ne bom pisal o članku in o njegovih posledicah. Kot predsednik kongresa sem se udeležil zasedanja Konference za Slovenijo, na katerem sem jasno povedal, da moramo ločiti delovanje kongresa od političnih prepričanj in ne smemo nikogar obsojati zaradi njegovega mnenja. To se je dogajalo v komunizmu, ampak v demokratični Sloveniji je treba razmišljati drugače. Moje besede so bile bob ob steno.

Takrat sem dokončno razumel, da bo treba še kar precej časa, da se stanje v Sloveniji normalizira. Pa tudi, da nekatere organizacije civilne družbe lahko svobodno zaživijo brez ideoloških ali strankarskih predsodkov. Mandat sem izpeljal do konca in pripravil drugo zasedanje na Dunaju ter vnaprej napovedal, da za predsednika ne kandidiram več. Za predsednika je kandidiral in bil izvoljen Jože Bernik. Sam sem se dogovoril, da ostanem v odboru. V zadnjem trenutku so nekateri delegati postavili protikandidata za moje mesto v odboru in jasno mi je bilo, da me želijo odstraniti iz političnih razlogov. Na tako lustracijo nisem pristal in Bernik je to razumel. Tako sem bil izvoljen v odbor, vendar na seje nisem več zahajal; tako se je končalo to poglavje mojega življenja. Če bi me danes kdo vprašal, ali bi v enakih okoliščinah storil isto, bi odgovoril pritrdilno. Navsezadnje mi že dejstvo, da danes Svetovni slovenski kongres dela natanko tisto, kar smo si takrat nekateri zastavili kot cilj, potrjuje, da sem bil na pravi poti.

Ne zanikam pa, da mi ta izkušnja pušča nekaj grenkobe. Nič osebnega ni pri tem, z Bernikom sem ohranil dobre odnose, vendar se o Kongresu nisva nikoli več pogovarjala; je le občutek, da smo zamudili neko priložnost, da bi bili Slovenci bolj povezani ne glede na to, od kod prihajamo in kako mislimo.

Za Svetovni slovenski kongres se je bilo in se je še vredno boriti

DR. JOŽE BERNIK, DRUGI PREDSEDNIK SSK

Proti koncu osemdesetih let prejšnjega stoletja sem že skoraj 40 let živel v Chicagu, ZDA. Odgovarjal sem za vse mednarodne pravne posle zunaj Združenih držav v veliki farmacevtski multinacionalki. Spričo te odgovorne službe in številnih mednarodnih potovanj sem zgrešil kar nekaj srečanj v Dragi. Vendar, ker sem vedno spremljal ta srečanja, sem kmalu izvedel za dogajanja na dnevih Drage v letu 1989, ko se je rodila ideja o ustanovitvi Svetovnega slovenskega kongresa. To je bilo povsem nekaj novega. Začel so se razgovori med udeleženci z obeh strani meje o skupnem slovenskem prostoru in o načinu povezave vseh Slovencev doma, v zamejstvu in po svetu. Pobudniki teh idej so bili udeleženci iz vseh koncev sveta. Do tedaj nezaslišano in celo preganjano sodelovanje Slovencev, živečih povsod po svetu, je dobilo krila. Ti razgovori so se nato prenesli v Ljubljano, zvrstilo se je kar nekaj neformalnih pripravljalnih sestankov, prihajali so zelo različni ljudje, odhajali pa so nekateri, ki so poslušali sirenski glas politike. Po mojem odhodu iz službe v ZDA sem se vključil v to dogajanje tudi sam in sem moral prihajal iz Chicaga na svoje stroške. Med prvimi zanimivostmi, ki sem jih ujel, je bilo razmišljanje o tem, da bi prvo organizirano srečanje pripravili v Parizu ali kje drugje zunaj naše države, s čimer bi se izognili možnim nevarnostim s strani doktrinarne politike in jugoslovanske vojske. Čeprav je bilo verjetno, da bi zunaj Slovenije mogli bolj uspešno opozarjati na razne nevarnosti in na morebitna ustrahovanja slovenskih ljudi doma, tega ni bilo mogoče izpeljati zaradi kratkega časovnega roka, še bolj pa zaradi pomanjkanja finančnih sredstev.

Ustanovni zbor Svetovnega slovenskega kongresa (SSK) je bil 25. junij 1991 v Cankarjevem domu. Sam sem se ga udeležil kot delegat ameriškega iniciativnega odbora in kot kandidat za člana odbora SSK. Kljub napetosti zaradi vojne je bilo to srečanje slovesno in veličastno. Prvič od leta 1941, torej po petdesetih letih, smo

bili spet skupaj, tako sem vsaj mislil sam in verjetno tudi mnogi drugi. Ker so bile vse ostale točke programa zaradi vojnih dogodkov preklicane, smo udeleženci pomagali pri prevajanju poročil tujim časnikarjem ter sodelovali pri pripravljanju resolucij proti vojaškemu napadu, pa tudi drugje, kjer je bilo potrebno. V našem idealizmu morda naivnosti, smo skoraj verjeli, da smo bili v samostojni domovini popolnoma enakopravni in svobodni. Šele skozi izkušnjo prav v začetku ustanovitve Kongresa pa smo ugotovili, da smo prišli v skoraj neznan svet. Med udeleženci je bilo kar številno predstavništvo slovenskih izseljencev iz sveta.

Ob svojem ustanavljanju, pred 15 leti, je Kongres skoraj zgrešil pravi cilj. Samo z velikim naporom smo zmogli priti na trdno pot, na kateri smo še danes. Začetna leta z gospodom Brezigarjem na čelu, niso bila lahka, vendar je bil SSK s svojimi konferenčnimi enotami po svetu (na primer v Kanadi, ZDA, Švici, Nemčiji, Argentini, Avstraliji in Italiji – bilo jih je nad deset) in seveda tudi s Slovensko konferenco kar uspešen. Imeli smo tudi nekaj burnih časov, ko je šlo za uporabo prostorov, za možnosti medsebojnega delovanja in za reševanje stališč o različnih javnih problemih. Nezaupanje in različnost pogledov na trpljenje ljudi med okupacijo in revolucijo sta pustila težko hipoteko tako pri programskem delu kot pri iskanju novih članov in sodelovanju vseh ljudi dobre volje. V javnosti, medijih in politiki ni bilo prijaznosti do Kongresa, vedno bolj se je poglobljala ideološka delitev slovenskih ljudi. Čeprav je v začetku gospod Brezigar skušal uravnati obe peruti društva, je postajalo vse bolj jasno, da zgodovinska »resnica« o preteklosti, zacementirana kot osnovna usmerjenost za prihodnost slovenske države in družbe, pelje v povsem napačno smer.

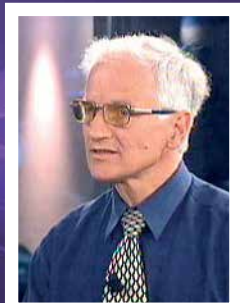
Junija 1994 je bil volilni občni zbor SSK na Dunaju. Vsi smo vedeli, da se bo tedaj odločala prihodnost in smer Kongresa. Tekma med obema taboroma je bila trdovratna. Kot eden od dveh kandidatov za predsednika sem bil z razmeroma solidno podporo, tudi iz različnih konferenc po svetu, izvoljen za prvi triletni mandat. Moj program je bil razmeroma enostaven: SSK mora ostati neodvisno društvo civilne družbe. V programu je ostala tudi zavezanost SSK k spravi in ustvarjanju kulturnega sožitja. Seveda, to je lažje napisati kot pa izvrševati.

Naslednji občni zbor SSK je bil leta 1997 v Mariboru in tu sem bil izvoljen za predsednika SSK za drugi triletni mandat. V tem mandatu je postal največji izziv, kako izvesti predlog dr. Borisa Pleskoviča, prvega podpredsednika SSK, da bi v Sloveniji pripravili mednarodni posvet strokovnjakov različnih področij slovenskega porekla iz vsega sveta. Najprej smo se odločili za zdravniško stroko. Na to srečanje smo povabili domače zdravniške strokovnjake in zdravnike slovenskega rodu iz vsega sveta. Kljub začetnemu nasprotovanju domačih krogov in kljub novosti tega pristopa je prva konferenca v vseh pogledih izredno dobro uspela. Ta znanstvena konferenca, ki je bila začetek pionirskega delovanja te vrste, je sprožila organizacijo novih srečanj. Od tedaj so letne konference, ena ali dve iz različnih strok, postale že tradicija in so vse bolj uspešne tako po kvaliteti kot po številu udeležencev, med katerimi so tudi svetovno znani strokovnjaki.

Po koncu drugega mandata me je leta 2000 na občnem zboru v Tinjah na Koroškem nasledil na mestu predsednika dotedanji prvi podpredsednik dr. Boris Pleskovič, mene pa so izvolili za častnega predsednika SSK. Dr. Boris Pleskovič je bil ponovno izvoljen leta 2003 na občnem zboru v Ljubljani. S svojimi poslovnimi izkušnjami je okrepil in razširil upravni odbor, uvedel s pomočjo članov in strokovnih sodelavcev mnoge administrativne in menedžerske izboljšave in dolgoročne načrte. Tudi slovenska konferenca je izredno aktivna in dodaja domač pečat našemu mednarodnemu društvu SSK, ki obsega številne dobro delujoče konferenčne enote iz vsega sveta. Tako postaja SSK velikan med najbolj kvalitetnimi civilnimi društvi v Sloveniji, z velikimi načrti za prihodnost. Za vse to se je bilo in se je še vedno vredno boriti.

20 let *Svetovnega slovenskega kongresa*

FRANCI FELTRIN

Zbornik namenjam vsem, ki ste in so v teh letih sodelovali pri delu Svetovnega slovenskega kongresa (SSK). Številnim sodelavcem, ki so delali prostovoljno in vsem zaposlenim ter še posebno tistim, ki za svoje delo nikoli niso prejeli nobenega plačila. Še posebno se ob tej priložnosti spominjamo ideologov in pobudnikov za ustanovitev te vse slovenske organizacije. Iz zapisnika začasnega pripravljalnega odbora SSK z dne 10. februarja 1990 leta v Celovcu, na katerem so sodelovali: Viktor Blažič, Bojan Brezigar, Andrej Capuder, Vlado Habjan, Spomenka Hribar, Pavel Kodrič, Zdenko Koštomaj, Franc Miklavčič, Vinko Ošlak in Cvetko Verbič so zapisali naslednjo, kongresno misel:

»1. Svetovni slovenski kongres združuje vse Slovence dobre volje, ki nad svojo nazorsko in konfesionalno in drugačno pripadnost postavljajo ideal edinosti Slovencev doma in po svetu. - 2. Svetovni slovenski kongres združuje Slovence in Slovence dobre volje doma in po svetu na temelju zavezanosti Slovenstvu. 3. SSK združuje ljudi dobre volje, ki si prizadevajo za edinstvo, srečo in spravo vseh Slovencev doma in po svetu«.

Ob tem moram poudariti, in to je zelo pomembno, da je pripravljalni sestanek potekal pred prvimi demokratičnimi volitvami in da SSK danes s svojimi programi delno uresničuje takrat zastavljene misli. Žal vsega ni bilo in ni mogoče uresničiti. Vodstvo SSK za tako obširno zastavljen program, nima lastnih prihodkov in zato tudi ne zadostnega števila zaposlenih, ki bi uresničevali zastavljene cilje in želje.

In njim gre zahvala, da Svetovni slovenski kongres letos praznuje 20 let svojega uspešnega delovanja. Kot tudi udeležencem Prvega Ustanovnega zasedanja SSK, ki je potekalo 27. in 28. junija 1991 v Ljubljani v Cankarjevem domu. In to v dneh, ko je na slovenskih tleh divjala deset dnevna vojna. Vojna za slovensko samostojnost. Kljub močni agresiji jugoslovanske vojske so delegati, na Ustanovnem zboru SSK soglasno sprejeli več posameznih resolucij v podporo in odločitev takratne slovenske Skupščine, pod vodstvom koalicije DEMOS, da Slovenija postane samostojna in

neodvisna država vseh Slovenk in Slovencev. Največji pomen in enotno odobravanje pa je doživela resolucija z naslednjo vsebino:

Za prvega predsednika SSK je bil na Ustanovnem zboru, ki je potekal 27. in 28. junija 1991 izvoljen novinar Bojan Brezigar iz Trsta. V tistih burnih časih, ko se je slovenski narod šele prebujal iz objema komunistične diktature je bilo delo predsednika SSK zelo oteženo. Veliki navdih, ki je preveval Slovence, doma in po svetu in to v najbolj kritičnih časih slovenskega osamosvajanja, se je izgubil v grenkih spominih in ideološki različnosti posameznikov. Zato je glavno poslanstvo, ki je bilo kot temelj za delo SSK - sprava, zamrlo. Stare zamere in različni pogledi na politično obdobje po drugi svetovni vojni so bile še vedno preveliki. Nekdanji slovenski komunisti od svojih načel, da je bil komunizem v danem trenutku edina pot za zmago nad okupatorjem, niso odstopili.

Ustanovitev Svetovnega slovenskega kongresa se je rodila iz kulturne in nacionalne stiske Slovencev po svetu in v Sloveniji, z željo, da bi se končno v naši tisočletni zgodovini vsi Slovenci, doma in po svetu, združili pod enotno streho, streho SSK. Ostati in biti Slovenec s ponosom pa je bila in je neusahljiva želja Slovencev po svetu. Imeti domovino na katero si lahko ponosen, je moč, iz katere lahko v tujem svetu črpamo smisel za življenje in uspeh. Prav iz tega čutenja se je na študijskih dnevih v vasi Draga nad Trstom leta 1998 trem možem, udeležencem študijskih dni ob kavi porodila ideja o ustanovitvi Svetovnega slovenskega kongresa. To so bili dr. Lado Habjan in Viktor Blažič oba iz Slovenije ter dr. France Habjan iz Kanade. Razglasitev na 34. Študijskih dnevih v vasi Draga leta 1998 (od tod tudi ime »Študijski dnevi Drage«) je bil postavljen temeljni kamene SSK. Na njih so se vsakokrat zbrali številni izobraženci slovenskega rodu iz vsega sveta. Z mašo in zanimivimi predavanji ter literarnimi prispevki, ki so jih ustvarjali Slovenci izven Slovenije, so ohranjali slovenski jezik, kulturo in narodno zavest. Nekateri so snovali načrte tudi o tem, kako in kdaj naj bi Slovenija postala samostojna in neodvisna država vseh Slovenk in Slovencev.

Svetovni slovenski kongres se je v prvih letih svojega delovanja, zaradi različnih pogledov na preteklost znašel namesto v izvajanju zastavljenih ciljev, v moralno in politični krizi.

Škandali in spori prva štiri leta so pritresali vodstvo SSK kot tudi Slovensko konferenco SSK. Različni pogledi in tudi razočaranja so se pokazala že na samem Ustanovnem zboru. Delegati iz sveta so pričakovali, da bodo lahko sprejeli predlagane deklaracije številnih delegatov iz sveta s katerimi bi obsodili komunistično revolucijo, ki je na tisoče Slovenk in Slovencev pognala v svet. Sprejem resoluciji z obsodbo komunizma so v večini preprečili delegati iz Slovenije. To pa je med Slovence iz sveta vzbudilo dvom v iskrenost slovenske demokracije.

Zato je bilo delo SSK v prvih letih delovanja stopicanje na mestu. Novi veter je zavel šele, ko je bil na 2. zasedanju SSK, na Dunaju 24. junija 1994 za predsednika SSK izvoljen dr. Jože Bernik, Chicago ZDA in nato še čez leto dni na 3. Občnem zboru Slovenske konference SSK v Celju 24. junija 1995, novo vodstvo s Slovenske konference SSK. Za predsednika so, med 27 člani Sveta SK SSK, izvolili odvetnika Danijela Starmana. Na predlog predsednika Danijela Starmana, so člani sveta imenovali novega glavnega tajnika Francija Feltrina. Novoizvoljeni predsednik je v uvodnih besedah poudaril, da bo njegova prva naloga medsebojno zaupanje, pri tem je mislil na SSK in Slovensko konferenco SSK ter skupno sodelovanja na projektih, ki jih bo, pod njegovim vodstvom, zastavila Slovenska konferenca SSK.

In res, pričele so se podirati barikade nezaupanja do vodstva SSK in do dela in poslanstva Slovenske konference SSK, ki so ji mnogi oporekali, da je nepotrebna. Prej kot v letu dni se je sedež SSK, iz tretjega nadstropja Prešernovega trga 3, v Ljubljani, preselil v prostore Slovenske konference SSK, na Cankarjevo cesto 1/IV. Vodstvo SSK in SK SSK sta podpisali sporazum o skupnem tajništvu in poslovanju ter medsebojnem sodelovanju na vseh projektih. S tem so bili izvedeni projekti, ki so plod sodelovanja in s katerimi se lahko danes pohvalita obe organizaciji pred slovensko politiko in javnostjo v domovini ter Slovenci po svetu. V 16 letih od sporazuma smo priredili 22 konferenc, zdravnikov, znanstvenikov, arhitektov in gradbenikov, glasbenikov in glasbenih ustvarjalcev, pravnikov in planinstva, v sodelovanju Slovencev iz sveta in Slovenije in s tem je bilo odpravljeno nezaupanje do vodstva SSK.

Vsebina zbornika je zbir dogodkov v sliki in besedi, kritik in pohval za preteklo delo ter napotkov za prihodnost. Ker smo želeli vključiti čim več različnih mnenj, smo k pisanju povabili pobudnike in člane pripravljalnega odbora, da napišejo spomine in videnja o dosedanjem delu SSK.

*Konference
Svetovnega
slovenskega
kongresa
po svetu*

Za ciljem slovenskih vrednot

*O*dkar se je rodila zamisel ustanovitve Svetovnega slovenskega kongresa, je bila argentinska skupnost aktivno prisotna. Že na srečanju v Dragi leta 1990 je predlog našega krovnega društva Zedinjena Slovenija dovršeno in izdelano obrazložil g. Božidar Fink, podprl pa ga je tedanji predsednik ZS srh. Jure Vombergar. V debati, ali naj k kongresu pristopajo posamezniki, ali naj se združijo organizirano in predstavniško, je Argentina zastopala to drugo mnenje.

V nedeljo 21. aprila 1991 so po vseh naših skupnostih potekale volitve kandidatov za delegate za prvo zasedanje Kongresa, ki naj bi bilo v Ljubljani koncem junija tistega leta. Vsak krajevni Dom naj bi predlagal pet kandidatov, možnost dodati imena na ta seznam pa so imeli tudi posamezniki. Volitve so se izvedle v vseh desetih domovih povojne emigracije, z izredno veliko udeležbo.

Nato so se 2. maja zbrali vsi predstavniki slovenskih domov, organizacij in izvoljeni delegati na končne volitve v Medorganizacijskem svetu. Med seboj so s tajnimi volitvami določili med vsemi 29 izvoljenimi kandidati vrstni red za določitev. Zatem so zbrani naslovili na vso slovensko javnost izjavo, v kateri so podali svoje gledanje na a tedanji slovenski trenutek in na ustanovitev in delovanje SSK.

8. maja je v Slovenski hiši v Buenos Airesu, po iniciativi Zedinjene Slovenije kot iniciativnega odbora Konference, potekala seja, ki so se je udeležili izvoljeni in pooblašeni predstavniki obeh slovenskih skupnosti v Argentini, to je predvojne in povojne emigracije. Ta sestanek je pomenil neke vrste prvo ustanovitev Regionalne konference za Argentino. Izmenjala so se razna mnenja o kongresu in splošnem slovenskem življenju v Argentini. Glede kongresa je bilo sklenjeno:

1. Konferenca za Argentino enoglasno zahteva, da naj bo število delegatov za Argentino pri kongresu petnajst oseb. - 2. Da dobi konferenca za Argentino čimprej ves material, ki se pripravlja za nameravani program stalnega delovanja kongresnih dokumentov in delokroga morebitnih drugih organov kongresa.

Naslednje poglavje, ustanovitev SSK v Ljubljani v tistih burnih junijskih dneh srečnega leta 1991 in prva leta delovanja so gotovo opisana v drugih člankih tega zbornika. Dejstvo je, da se je formalna ustanovitev argentinske konference odložila

kar nekaj let. Naša skupnost je namreč vztrajala na predstavniki združitvi, ki se ob ustanovitvi kongresa ni upoštevala. Šele, ko je bila ta vključena v statut SSK, se je argentinska skupnost odločila, da tudi ustanovi svojo konferenco.

To se je dogodilo 27. decembra 1996, ko je bila konferenca ustanovljena ob prisotnosti tedanjega predsednika SSK dr. Jožeta Bernika. Ob tej ustanovitvi je ponovno prišla do izraza predstavniki narava konference pa tudi krovna funkcija Zedinjene Slovenije, saj je četrti člen ustanovitve predvideval: »Upravni odbor SSK - KA sestavljajo vsi predsedniki včlanjenih ustanov, redno izvoljeni v skladu s svojimi pravili. Člani Upravnega sveta izmed sebe izvolijo Izvršilni odbor, ki ga sestavljajo predsednik, dva podpredsednika, tajnik, blagajnik in referenti po potrebi ... Upravne posle vodi pisarna Zedinjene Slovenije.«

Tistega dne je bilo poudarjeno tudi, da »ta nova povezava ne bo obremenjevala skupnosti z novo organizacijsko strukturo. Mogoča pa je zaradi zglednega sodelovanja med Zedinjeno Slovenijo in ustanovami Medorganizacijskega sveta. Konferenca SSK za Argentino bo predvsem naše skupno predstavništvo v vseslovenskem prostoru.« V skladu s tem deluje SSK - AK.

Ustanovni moške pa so tistega dne predvidevali predvsem potrebo enotnega nastopanja. Za vsako ceno je bilo treba ohraniti povezanost in isti cilj dveh struktur, ki naj sodelujeta v popolni slogi, da se preprečijo morebitna prihodnja nerazumevanja in razpota. Zato so se dogovorili tudi za nepodpisan sklep, da naj bo predsednik SSK - KA vsakokratni predsednik Zedinjene Slovenije. Ta dogovor, katerega izvršitev sloni samo na besedi, se je stalno spoštoval in se še spoštuje. Tako so bili doslej predsedniki argentinske konference Marjan Loboda, Tone Mizerit, Lojze Rezelj, Alenka Jenko Godec in sedanjí predsednik Franci Žnidar.

Na letošnjem izrednem srečanju razširjenega Medorganizacijskega sveta, on formalnem sprejemu novega veleposlanika RS v Argentini. V ospredju v sredi predsednik ZS Franci Žnidar in veleposlanik Tomaž Mencin.

KONFERENCA IN SKUPNOST

Zedinjena Slovenija

Povojna slovenska skupnost v Argentini, dolga leta imenovana tudi SPE (Slovenska politična emigracija) je gotovo ena najmočnejših slovenskih postojank v svetu, pa tudi ena najboljše organiziranih. Prav pojem organiziranosti se stalno poučarja in je temelj njene delovne in tudi ideološke moči. Zanimivo je ob tej priložnosti nakazati njen ustroj in tudi njeno delovanje. Deblo ustroja in strukture je prvorodna organizacija Zedinjena Slovenija, veje pa vrsta drugih ustanov, ki delujejo na različnih področjih v okviru skupnosti.

Zedinjena Slovenija je bila ustanovljena 25. januarja 1948 pod imenom »Društvo Slovencev«. Družila je slovenske begunce pred komunistično diktaturo v Sloveniji, ki so iz avstrijskih in italijanskih taborišč prihajali v Argentino. Leta 1959 se je društvo preimenovalo v »Zedinjeno Slovenijo«. V več kot šestdesetih letih delovanja je ključno povezovalo naše rojake na družbenem, socialnem in kulturnem področju, zlasti pa je organiziralo in vodilo dopolnilni šolski sistem.

Društvo je delovno na področju kulture. Letno organizira večje število prireditev. Zlasti moram omeniti junijske spominske slavnosti, bolj poznane kot domobranske proslave, praznovanje dneva državnosti 25. junija in vsakoletni Slovenski dan, ki je najbolj številčna in tudi visoko kvalitetna prireditev naše skupnosti. Z vsemi temi dogodki so povezani pevski nastopi, odrski prizori, recitacije, likovne razstave itd.

Bistveno delovanje pa poteka v okviru Šolskega referata, ki je pod različnimi imeni aktiven skoraj od samega začetka društva. Zadolžen je za organizacijo in delovanje dopolnilnih šolskih tečajev, ki delujejo v krajih, kjer so rojaki bolj gosto naseljeni. Skozi te naše šole je v teku petdeset let šlo na tisoče in tisoče otrok, ki so se izpopolnili v znanju slovenskega jezika in gojili ljubezen do slovenske besede in pesmi. Referat je tudi zadolžen za pripravo učnega gradiva, sestavo učnih programov

Slovenski dnevi so osrednja prireditev skupnosti. Fotografija vseh nastopajočih v letu 2010, ko je bil že 55. dan, ob 50. obletnici Slovenskega doma San Martin.

in organizacijo skupnih šolskih prireditev. Kot na vseh drugih področjih hočemo zlasti tu poudariti, da je vse delo voditeljev, učiteljev, spremljevalcev počitniške kolo-nije in drugi pomočnikov popolnoma zastonjsko. V skrb tega referata spada tudi Srednješolski tečaj ravnatelja Marka Bajuka, ki je nastal kot samostojna ustanova, a je potem stopil pod okrilje Zedinjene Slovenije.

Skrb mladinskega referata je stati ob strani osrednjima mladinskima organi-zacijama in mladinskim odsekom, ki delujejo po naših domovih, jim nuditi pomoč in zaslombo. V teh organizacijah se mladi prvič soočijo za nastopanjem, vodenjem srečanj in sestankov. Iz njih izhajajo bodoči voditelji naše skupnosti. Referat pomaga pri organizaciji srečanj mladincev in naraščajnikov. Organizira pa tudi tečaje za izbiro poklica za srednješolce.

Tiskovni referat skrbi predvsem za redno izhajanje in usmerjenost tednika Svobodna Slovenija. List, ki je začel izhajati v Ljubljani kot podtalno glasilo pod oku-pacijo za dobo druge svetovne vojne, izhaja v Argentini od leta 1948. Po smrti lastni-ka in mentorja g. Miloša Stareta je leta 1992 prešel v last Zedinjene Slovenije.

Zgodovinski referat je bil ustanovljen za pripravo in sestavo Zgodovinskega zbornika ob 50 letnici društva. To je tudi odlično izvedel. Po končanem delu smo ga obdržali v sedanji strukturi za ohranjanje spomina naše narodne in skupinske prete-klosti. V ta sklop spada tudi Osrednji Arhiv, ki ga vodi društvo.

Ta shema delovanja ni okostenela, marveč dinamična. Spreminjala se je po ob-časnih potrebah v teku pol stoletja in je vedno odprta za nove spremembe v prid našim rojakom.

V šolah se
goji slovenska
pesem. Lansko
srečanje šolskih
zborov v Našem
domu v San
Justo.

MEDORGANIZACIJSKI SVET

Prvotno je bilo Društvo Slovencev edina in vseobsegajoča ustanova povojnih demokratičnih Slovencev. Ko so začeli nastajati krajevni domovi, je bil 25. februarja 1962 podpisan sporazum med Zedinjeno Slovenijo in krajevnimi domovi, kjer je bilo osrednjemu društvu poverjen značaj krovne organizacije in ustanovljen Medorganizacijski svet, ki pod vodstvom Zedinjene Slovenije druži vse domove v eno koordinirano skupnost. Dinamični razvoj skupnosti je potem pripeljal do takoi-menovanega razširjenega Medorganizacijskega sveta, ki povezuje vse ustanove povojne emigracije. Svet sestavljajo predsedniki in delegati teh ustanov povojne slovenske skupnosti v Argentini.

Ožji Svet se zbira na petih rednih sejah na leto, širši pa ob izrednih priložnostih, kot so visoki obiski, srečanja itd. Ta svet je bistveno poročilo za enotno nastopanje. Še v času komunističnega režima je uspešno kljuboval vsem poizkusom, da bi skupnost razkrojili. Vsa važna vprašanja in pereče točke delovanja in sodelovanja med organizacijami, se preučijo na sejah sveta. Sklepi se dosežejo po dogovoru, v katerem se pride do soglasja. V skrajnih primerih se glasuje po vpeljanih demokratičnih pravilih. V vseh teh letih je, kljub občasnim težavam, skupnosti uspelo obdržati monolitnost tega sistema, kar je, v končnem izidu, zagotovilo soglasnega delovanja in velikih uspehov.

DRUGE USTANOVE SKUPNOSTI

Poleg Zedinjene Slovenije deluje v naši skupnosti še vrsta drugih organizacij povojne emigracije. V prvi vrsti bi tu omenil slovenske Domove, ki so prava žarišča našega narodnostnega, kulturnega in verskega življenja. Pod njihovim krovom delujejo, pevski zbori, folklorne skupine, igralske družine, mladinske organizacije, se tudi goji šport in seveda družabnost. Zlasti pa so ti domovi ljubeč fizični prostor in skrbni varuh naših osnovnošolskih tečajev.

Javni shod ob
200-letnici
Argentina.
Središče Buenos
Airesa se je
napolnilo s
slovensko
prisotnostjo.

Te krajevne skupnosti so delovne po okrajih, ki na nek način obkrožajo mestu Buenos Aires. Tako lahko na jugu najdemo Hladnikov dom v Slovenski vasi v Lanusu, na jugozahodu se nahaja Naš dom v San Justo; na zahodu sta dve slovenski skupnosti in sicer Slomškov dom v Ramos Mejia, in Društvo Slovenska pristava v Castelarju, severozahodni predel pokriva Slovenski dom v San Martinu; končno v severnem delu predmestja najdemo Slovenski dom v Carapachayu.

Naj omenim še domove notranjosti države in sicer Slovensko planinsko društvo v Bariločah, Društvo Slovencev v Mendози in Slovenski dom v Miramaru. Poleg tega žive rojaki delno strnjeni ali posamično raztreseni po vsej Argentini. Po nekaterih teh krajeh so imeli celo šolske tečaje in občasne slovenske maše.

Od slovenske osamosvojitve ima ta skupnost tudi najlepše stike in tudi skuša sodelovati z ustanovami slovenske predvojne emigracije. Sem štejemo Slovensko podporno društvo Triglav iz Buenos Airesa, Slovensko prekmursko društvo iz Bernala, Slovensko društvo Triglav iz Rosaria, slovensko skupnost v Beriso, Slovensko društvo v Cordobi, Društvo slovenskih potomcev v Entre Rios, Prvo slovensko prekmursko društvo iz Montevidea v sosednji republiki Urugvaj in še nekaj drugih.

Za versko življenje med rojaki skrbi Slovensko dušno pastirstvo, ki po svojem delegatu in dušnih pastirjih že od prvega koraka na obalah Reke srebra spremlja naše ljudi od zibelke do groba. Formalno spada v okrilje slovenske cerkvene hierarhije. Lazaristi v Slovenski vasi v Lanusu pa spadajo v ljubljansko redovno provinco. V skrbi dušnega pastirstva so tudi nedeljske maše po vseh naših Domovih, letni množični romanji v Lujan in Lourdes, praznični obredi, duhovne vaje in druga delovanja. Dušno pastirstvo rojake povezuje tudi s tednikom Oznanilo in mesečnikom Duhovno življenje z otroško prilogo Božje stezice. V skrbi dušnega pastirstva je tudi ustanova Slovenske hiše v Buenos Airesu, katero pa upravlja poseben odbor.

Zveza slovenskih mater in žena deluje za duhovno in tudi kulturno povezavo naših rojakinj, zlasti pa za dobrodelno delovanje. Vedno več je rojakov, katere sta

Odrski prikaz
ob eni izmed
žalnih junijskih
proslav.

življenje na tujem in pa krize, ki jih nenehno prestaja Argentina pripeljala v težak socialni položaj. Njim stoji ob strani naše matere in žene z nepopisno prizadevnostjo in ljubeznijo.

Mladinske organizacije je skupna oznaka spojenih ustanov Slovenske fantovske zveze in Slovenske dekliške organizacije, ki so obhajale že šestdeset let obstoja. Njihovo delovanje je živo predvsem po krajevnih Domovih. Danes predstavljajo velik izziv spričo rastočega procesa asimilacije in socialnega razkrajanja, opaznega med mladino na svetovni ravni.

Slovenska kulturna akcija se je ustanovila v prvih letih po prihodu v Argentino. Količina in kakovost izdanih knjig, likovne razstave in pobude, odrska dejavnost in organiziranje kulturnih večerov je že važen in tudi v domovini priznan sestavni del slovenskega ustvarjanja in danes stoji z obnovljenim upanjem in zagonom pred novimi izzivi.

Hanželičev dom je počitniško zatočišče naše skupnosti v cordobskem gričevju, ki je nastalo iz osebne nagiba vizionarja in garača pedagoga Dr. Rudolfa Hanželiča. Po njegovi smrti to zapuščino upravlja poseben odbor, ki ima tudi formalno priznanje argentinskih oblasti in nenehno nudi streho naši šolski počitniški koloniji in pa družinam, ki si lahko po nizki ceni in v domačem okolju poiščejo zasluženi letni oddih.

Slovenci v Argentini smo bili politično organizirani od vsega začetka, povezani v zgodovinski Slovenski ljudski stranki, pozneje preimenovani v Slovensko krščansko demokracijo. Danes pa imata dve politični stranki svoje podružnice med nami in sicer Nova Slovenija, krščanska ljudska stranka z Argentinsko in južnoameriško sekcijo, ter Social demokratska stranka, ki ima tudi svojo argentinsko sekcijo.

Že prej omenjeni ustanovi Slovenski srednješolski tečaj in tednik Svobodna Slovenija sicer spadata direktno pod okrilje Zedinjene Slovenije, a imata avtonomno vodstvo v profesorskem zboru in uredniškem odboru.

Folklorna dejavnost je v velikem razmahu. Pogled na vse nastopajoče pri mladinskem folklornem shodu.

Na zadnjem mestu po datumu ustanovitve pa beležimo Društvo slovenskih upokojencev, ki tudi v sodelovanju z argentinskimi socialnimi ustanovami nudi prostor razvedrila in turizma za starejše ude vse slovenske skupnosti.

ZA SLOVENIJO IN NJENE VREDNOTE

Še tako popolno naštevanje pa še daleč ne more podati slike izredno aktivnega delovanja, polnega zagnanosti in navdušenja, ki je stalno prisotno v celotni skupnosti, in zlasti v njenih krajevnih izrazih. To delovanje se izraža v družabnih prireditvah, ki jih je polno skozi vse leto; v verskih obredih, šolski dejavnosti, folklornih skupinah, gledaliških nastopih, pevskih zborih, športu in še in še. Vse to se razvija v fizičnih prostorih krajevnih slovenskih Domov.

Bistvo trdoživosti argentinskih Slovencev je gotovo dopolnilni šolski sistem. V vsakem Domu deluje sobotni tečaj, kjer se otroci že četrtega rodu ne samo izpopolnjujejo v slovenskem jeziku, marveč tudi pojejo, se vadijo v nastopanju, in prejemajo prve pojme folklornih dejavnosti. Skupna srečanja vseh šol (prireditve, izleti) pripomorejo k poznejšemu spoznavanju. Srednješolski tečaj v Slovenski hiši dopolnjuje ta sistem tako v znanju kot v medsebojnem spoznavanju. To se potem nadaljuje v mladinskih organizacijah, ki so priprava na delovanje v društvih in ustanovah.

Razgibane so tako pevske, kot gledališke in folklorne dejavnosti. Te pridejo do izraza on prireditvah, obletnicah ali spominskih srečanjih. Mnogokrat pa so predmet posebnih nastopov, ki so že tradicija med rojaki. Nej le bežno omenim javni shod nastop, ob lanski priložnosti 200 obletnice Argentine, ko je več stotin sodelujočih uprizorilo »Slovenski dan« v središču Buenos Airesa, ki je privabil kakih osem tisoč rojakov in domačinov.

Indirektno smo sicer že omenili, a posebej bi tu poudarili tudi medijsko dejavnost. Osrednje društvo danes tiska Svobodno Slovenijo, ki je edini splošno

V šolah se goji slovenska pesem. Lansko srečanje šolskih zborov v Našem domu v San Justo.

informativni tednik v slovenskem jeziku izven slovenskega narodnega ozemlja. Slovensko dušno pastirstvo izdaja tednik Oznanilo in mesečno revijo Duhovno življenje z otroško prilogo Božje stezice. SKA zalaga kulturno revijo Meddobbe in bilten Glas. Imamo številne kakovostne radijske oddaje in celo televizijsko oddajo in razne strani na internetu.

Slovensko skupnost v Argentini, takšno kot smo jo tukaj predstavili, so organizirali in ohranili pri življenju slovenski begunci po drugi svetovni vojni. Njihov namen je bil, da ostanejo povezani med sabo in s Slovenijo, in da ohranijo vrednote, zaradi katerih so morali v svet. Na istih temeljih in z istimi cilji še danes delujejo rojaki, zvesti Sloveniji, katero prosimo, naj jim tudi ona ostane zvesta.

*Tone Mizerit
tajnik SSK - KA*

Mladinske organizacije so vedno aktivne. Odborniki centrale in krajevnih organizacij na letošnjem študijskem dnevu.

Avstralska konferenca

UVOD ZA KNJIGO OD SANJ DO RESNIČNOSTI – FROM DREAMS TO REALITY, KRONIKA DELOVANJA SLOVENCEV V AVSTRALIJI V ČASU OSAMOSVOJITVE SLOVENIJE IN OB 20. LETNICI SAMOSTOJNE REPUBLIKE SLOVENIJE.

*Z*a to knjigo, *Od sanj do resničnosti*, kroniko delovanja Slovencev v Avstraliji v času osamosvojitve, avtorice in urednice gospe Drage Gelt OAM, sem dal pobudo novembra lani, ko smo se pogovarjali, kako prihodnje leto ob proslavljanju 20. obletnice samostojne države Republike Slovenije, najbolje označiti ta pomemben dogodek tukaj v Avstraliji.

Ta, za nas Slovence eden najpomembnejših mejnikov v naši narodni zgodovini, za avstralske Slovence ni nič manj pomemben, kot je za naše rojake v rodni domovini. To pa prav gotovo velja tudi za ostalo po svetu razkropljeno slovensko diasporo.

Dejstvo je, da je veliko število Slovencev prva leta po drugi svetovni vojni zapustilo svojo rodno domovino. V veliki meri so zbežali čez mejo, ker so pač bili v to primorani. Eni zato, da so si rešili življenje in drugi iz strahu pred negotovostjo. Odšli so najprej v Avstrijo in Italijo in od tam naprej v druge evropske in prekomorske države: ZDA, Argentino, Kanado, Avstralijo, itn. V teh državah so se počutili varne in v njih videli večje možnosti za dostojno življenje. V teh državah ni bilo pomembno, kako si ideološko nastrojen, pomembno je le bilo, da si marljiv delavec in da si pošten. Da so pa Slovenci imeli obe te lastnosti, so kmalu spoznali tudi delodajalci v državah, kamor so se naseljevali. Slovenci so ravno zaradi tega bili povsod spoštovani in uspešni. So pa v teh državah tudi spoznali, kaj pravzaprav pomeni svoboda v pravem pomenu besede, kaj je prava demokracija in kaj so pravzaprav človekove pravice ter vrednote družbe. V svojih društvih in organizacijah, ki so jih povsod pridno ustanavljali, so delovali po teh načelih. Bili in ostali so še naprej veliki rodoljubi in gojili ljubezen do rodne domovine.

Upanja in sanj, da bo prišel čas, ko bo tudi njihova rodna domovina postala samostojna in demokratična država in kjer bodo človeške vrednote vodilo družbe, niso nikoli opustili.

Zato nič čudnega, da so se Slovenci po svetu ob prvih pojavih demokratičnega in osamosvojitvenega gibanja v domovini tako hitro tudi sami vključili vanj.

Slovenci smo trdoživ narod, ki kljub tisočletni tuji nadvladi ni izgubil svoje narodne identitete in jezika. Karantanska država tam v daljnem šestem stoletju je še vedno simbol naše državnosti.

Ustoličevanje karantanskih vojvod vse tja do leta 1414, in to v slovenskem jeziku, je dokaz, da smo obstajali kot narod v takratni "multikulturni" Evropi", čeprav kot del Avstro-Ogarske monarhije.

Žal pa so bile slovenske pokrajine v teh dolгих stoletjih razdeljene na manjše regije in tako smo kot narod izgubili moč in vpliv. Šele v času Ilirske province pod Francozi, katere glavno mesto je bila Ljubljana, od 1809 do 1813, se je naša narodna zavest nekoliko okrepila. Marčna revolucija leta 1848 nam je prinesla politični program Zedinjene Slovenije – zahteva po združitvi vseh Slovencev v enotnem kraljestvu znotraj avstrijskega cesarstva. Kljub temu, da se ta program takrat ni uresničil, je Slovincem uspelo zagotoviti svojo identiteto in priznanje kot narod. Do delne uresničitve programa Zedinjene Slovenije je prišlo po razpadu Avstro-Ogarske, po 1. svetovni vojni. Najprej z ustanovitvijo prve slovenske narodne vlade oz. Deželne vlade (v letih 1918 – 1921), ki je popolnoma ustrezala državnosti.

Ustanovljena je bila 29. oktobra 1918 in je obstajala do 1. decembra 1918 - do združitve v Kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev, poznejšo Jugoslavijo - v kateri je pa precejšen del slovenskega ozemlja ostal izven te nove državne tvorbe.

V Kraljevini Jugoslaviji so se Slovenci gospodarsko in kulturno okrepili in dobili univerzo, niso pa dobili politične avtonomije. Šele ob koncu druge svetovne vojne je prišlo do pomembnih državnostvornih sprememb, vključno zahodne meje. Slovenija je dobila status republike v jugoslovanski socialistični federaciji, svojo skupščino,

Zahvala pred parlamentom.

vlado in predsedstvo. Imela je svojo ustavo in od leta 1946 dalje tudi pravico do samoodločbe in pravico odcepitve.

Res pa je, da v prvih letih te nove države, Federativne Ljudske Republike Jugoslavije (FLRJ), nihče ni razmišljal o kakšni odcepitvi. Sicer pa takrat in dolgo pozneje, skorajda polnih 45 let, to ni bilo niti priporočljivo, niti varno. Marsikdo je za manjše dejanje odšel v zapor ali pa se mu je pripetilo še kaj hujšega. Misel in želja po samostojni Sloveniji ni popolnoma zamrla, nadaljevala se je v diaspori, kamor je odšel tudi precejšen del predvojnih politikov in vlade. Slovenski narodni odbor, nekakšna "vlada v senci", je obstajal vse do osamosvojitve. Član Narodnega odbora je bil tudi avstralski odvetnik slovenskega porekla Vladimir Menart. Konkretno v Avstraliji je bilo gibanje za samostojno Slovenijo zelo razgibano.

Ta knjiga, ki sicer predvsem opisuje dogajanja v Avstraliji v času osamosvajanja v Slovenji, se tudi deloma dotakne tega gibanja tukaj.

Že kar kmalu ob prihodu prvih slovenskih emigrantov v Avstralijo okrog leta 1949 so se naši rojaki pričeli zbirati in družiti, najprej po privatnih domovih in, ko jih je bilo že več, v raznih dvoranah in cerkvah.

Že leta 1953 so ustanovili Predstavništvo zveze Slovencev v Sydneyu. V poznejših letih je bilo ustanovljenih več društev, postavili so si tudi lastno cerkev in se zbirali in družili na različnih mestih in krajih. Kljub temu, da je večina takratnih emigrantov prišla v Avstralijo zaradi političnih razmer doma, so vsa ta društva bila nepolitčna – v prvi vrsti je pač šlo za preživetje. Vendar je bila skrb za domovino vedno prisotna. O samostojni in demokratični Sloveniji se je razpravljalo in pisalo že dosti prej.

V Sydneyu se je ustanovila Zveza slovenske akcije, katere ustanovitelj in predsednik je bil pokojni Ivan Kobal. Poleg tega je v Sydneyu obstajalo še Slovensko narodno društvo. To društvo je uradno štelo okoli 80 članov, je pa na njihove prireditve

Ustanovitev
ASK, Sydney.

prihajalo mnogo več ljudi. Večkrat so se zbirali na posestvu Ljenka Urbančiča, na Mt. Mileni (Kurrajong Heights) v Modrih Gorah (Blue Mountains), kakih 80 km zahodno od Sydneya. Že pri vhodu na posestvo je ob cesti obiskovalca pozdravil velik napis, vklesan v kamen, Cesta svobodne Slovenije, ki je vodila na sam vrh gore - imenovane Mt. Milena, po Ljenkovi materi. Večji del posestva je bil poraščen s čudovito avstralsko floro in visokimi evkaliptusi.

Z vrha je bil čudovit pogled daleč na okrog, na lep dan vse do Sydneya. Prirejali smo piknike in večkrat so tam taborili učenci slovenske Slomškove šole iz Merrylandsa. Glavna letna prireditev pa je bila proslava slovenske državnosti, 29. oktober 1918, ko je Slovenija dobila svojo prvo vlado. Te proslave so bile v glavnem v kakšnem večjem hotelu v Sydneyu.

Vzhodna Evropa je v osemdesetih letih doživljala velike politične spremembe. Slovenija ni bila izvzeta. Na Poljskem se pojavi Lech Walesa - ustanovi Solidarnost. Na Češkoslovaškem intelektualci zahtevajo spoštovanje človekovih pravic in demokratizacijo družbe. Leta 1986 se pojavi Gorbačov in napove novo družbeno gibanje, leta 1989 sovjetska vojska zapusti Poljsko, Češko, Madžarsko in Nemško demokratično republiko. V istem letu je tudi padel berlinski zid. V Sloveniji, šele tri leta po Titovi smrti, leta 1983 Slovenska matica organizira simpozij zoper uvedbo "skupnih učnih jeder" za celotno področje SFRJ. Leta 1987 izide 57. številka Nove Revije z naslovom Prispevki za slovenski nacionalni program. Avtorji poudarjajo nujnost demokratičnih sprememb v državi in družbi ter pojmovanje izvirne suverenosti, ki pripada narodom in ne federaciji. V Litostroju ustanovijo neodvisne sindikate in pobudo za ustanovitev socialdemokratske stranke. Sledi aretacija Janeza Janše, Ivana Borštnerja, Davida Tasiča in Francija Zavrla. 3. junija 1988 v Ljubljani ustanovijo Odbor za varstvo človekovih pravic. 21. junija se na Kongresnem trgu zbere v podporo četverici 50.000 ljudi. Republiška SZDL Slovenije 27. junija 1989 sprejme Temeljno listino Slovenije 1989, ki med drugim izjavlja: Hočemo živeti v demokratični državi suverenega slovenskega naroda in vseh državljanov Slovenije, utemeljeni na človekovih pravicah in državljanskih

Ustanovitev
ASK, Sydney.

svoboščinah. Društvo slovenskih pisateljev, Slovenska demokratična zveza, Slovenska kmečka zveza, Slovensko krščansko socialno gibanje, Socialnodemokratska zveza Slovenije 8. maja 1989 v svoji Majniški deklaraciji sporoča, med drugim, ... da hočemo živeti v suvereni državi slovenskega naroda in, da bomo kot suverena država sami odločali o povezavah z jugoslovanskimi in drugimi narodi v okviru prenovljene Evrope.

Avstralski Slovenci so med prvimi, ki hočejo pomagati domovini: V Canberri so ustanovili Društvo za zaščito človekovih pravic, ki je zbralo lepo vsoto denarja za pomoč 'četverici'.

V Sydneyu se 10. decembra 1989 ustanovi Društvo za podporo Slovenske demokratične opozicije. Med prisotnimi je gost iz Slovenije, mladi Erik Modic, tajnik dr. Jožeta Pučnika, ki prisotne nagovori. Razloži nam situacijo v Sloveniji - ustanovitev koalicije strank, združenih v DEMOS in njihove finančne potrebe za zmago na volitvah. Obe društvi: Sydney-sko in Melbourne-ško, ki se je ustanovilo 18. februarja 1990, pričneta z intenzivno nabirko za pomoč demokratični opoziciji v Sloveniji. Najprej kar na hitrico zberejo okoli 4000 avstralskih dolarjev za tehnično opremo pisarne (telefaks in drugo), takrat še v Munchenu. Avstralski Slovenci še pred volitvami zberejo 64.425 dolarjev.

Pri DEMOS-u je ob času volitev avstralska društva za podporo demokracije zastopal Alfred Brežnik. Na volitvah zmaga DEMOS. Predsednik vlade je postal Lojze Peterle, predsednik skupščine France Bučar. Predsednik Republike je postal Milan Kučan. S tem pa stvar še ni bila končana.

To je šele začetek konca . . . : najprej ven iz jugoslovanske federacije in potem priznanje samostojne države - je končni cilj. Ko avstralski društvi za podporo demokracije v Slovenji opravita svojo nalogo, se po volitvah v Sloveniji reorganizirata – preimenujejo se oz. ustanovijo se Slovenski narodni sveti (SNS), ki se 28. julija 1990 združijo v Avstralsko slovensko konferenco (ASK) za Svetovni slovenski kongres (SSK). Prvi predsednik postane zdaj že pokojni Marjan Kovač. Na povabilo ASK 23.

Melbourne
City Square
30.6.1991.

novembra 1990 v Avstralijo prispe prvi minister za Slovence po svetu v prvi demokratično izvoljeni slovenski vladi, dr. Janez Dular.

V Sydneyu Alfred Brežnik z odobritvijo Slovenskih narodnih svetov (SNS), dr. Dularja in ministra za informiranje, gospoda Staniča, ustanovi in vodi Slovenski informacijski urad.

Urad dnevno razpošilja informacije od STA, Ministrstva za informiranje in drugih državnih ustanov na naslove slovenskih organizacij in medijev, posameznikom ter avstralskim medijem, ministrstvu za zunanje zadeve in raznim politikom. Avstralski Slovenci smo ostali v tesnem stiku s Slovenijo in ves čas dobro obveščeni o dogajanjih tam. Nenehno politično in gospodarsko slabšanje v Jugoslaviji je pospešilo priprave za plebiscit, ki je napovedan za 23. december 1990. Avstralski Slovenci podprejo plebiscit. Ker ni bilo dovolj časa in zaradi velikih razdalj Slovenski informacijski urad zbere 27 izjav slovenskih organizacij, ki podpirajo plebiscitarno odločitev o suvereni in samostojni Sloveniji. Uradni podatki: 88.5% volivcev glasuje ZA. Razmere na Slovenskem in Hrvaškem so prispele okoli 25. januarja 1991 na rob državljanske vojne. JLA je v stanju najvišje vojaške pripravljenosti na področju Slovenije in Hrvaške. 25. januarja smo Slovenci v Avstraliji prejeli od dr. Dularja obvestilo o situaciji v Sloveniji, svetuje nam, da tudi mi povzdignemo svoj glas in na svoj način obvestimo o dogodkih vlade držav, v katerih živimo, seveda v mejah zakonov naših novih domovin. Vsi Slovenski narodni sveti, mnoga društva in posamezniki se 27. januarja pridružijo Hrvatom na protestnih shodih širom Avstralije.

V Melbournu je na demonstracijah na City Square množico nagovorila Elica Rizmal, v Canberri Marjan Kovač in Cvetko Falež ter v Sydneyu pred jugoslovanskim konzulatom Alfred Brežnik.

21. februarja 1991 je v Avstralijo pripotoval predsednik sveta DEMOS-a, dr. Jože Pučnik. Na sydneyanskem letališču ga je pričakalo okoli 80 rojakov. Dr. Pučnik je

Kulturni program ob osamosvojitvi.

obiskal, poleg Sydneya, še Gold Coast, Melbourne, Geelong, Adelaide in Canberro. Od Avstralije se je dr. Jože Pučnik poslovil 7. marca 1991.

Na podlagi plebiscitne odločitve ZA je skupščina Republike Slovenije 25. junija 1991 sprejela Temeljno ustavno listino o samostojni in neodvisni Republiki Sloveniji – Slovenija postane samostojna država. Razglasitvi samostojnosti in neodvisnosti na Trgu republike je prisostvovala 10 članska delegacija iz Avstralije - prišla je na SSK, ki je bil tiste dni v Ljubljani. Tudi sam sem imel srečo biti priča temu zgodovinskemu dogodku. Svečano vzdušje – dvig te neizmerno dolge nove slovenske zastave med zvoki nove slovenske himne, postrojeni slovenski vojaki (TO) ..., vse to me je emocionalno popolnoma obvladalo. Solze sreče je bilo nemogoče zatajiti. In že naslednji dan, 26. junija 1991, se je vojna za Slovenijo dejansko začela. SSK je bil na hitrico skrajšan in zaključen. Med podanimi poročili je bilo tudi poročilo v Avstraliji ustanovljenega združenja Mednarodni razvojni partnerji Slovenije.

Napad na Slovenijo je ljudi in politiko med sabo še bolj povezal v skupnem odporu. Dobro organizirani TO in slovenski milici je uspelo onemogočiti namene JLA. Po desetih dneh vojne je ob pritisku evropskih držav prišlo do premirja. Avstralski Slovenci takoj po vojni pristopimo k zbiralni akciji in za pomoč Sloveniji zberemo okrog 266.000 avstralskih dolarjev. Naj tukaj še omenim, da so poleg te akcije in drugih manjših (nekaj 10.000 dolarjev za pomoč bolnišnicam v Sloveniji), avstralski Slovenci zbrali še okrog 90.000 dolarjev za prizadete v poplavih v Sloveniji.

25. oktobra 1991 zadnji vojak JLA zapusti Slovenijo. Pričel se je boj za mednarodno priznanje.

V Avstraliji se v boj za priznanje vključijo vsi SNS-i, ASK, Slovenski informacijski urad, slovenska društva širom Avstralije in mnogi posamezniki. Lobirajo pri politikih, članih parlamenta, neposredno pri ministru za zunanje zadeve in predsedniku vlade. 15. januarja 1992 je Slovenijo uradno priznala Evropska unija. Takoj naslednji dan, 16. januarja 1992, pa Avstralija in Nova Zelandija. Prvi prekomorski državi, ki sta

Hawke Kovac
Breznik.

uradno priznali Slovenijo – v Avstraliji prav gotovo po zaslugi zgoraj omenjenih lobistov. Nova Zelandija je sledila Avstraliji po zaslugi Dušana Lajovica. Ministrstvo za zunanje zadeve Republike Slovenije je 17. julija 1991 pooblastilo Dušana Lajovica, da v svojstvu posebnega svetovalca ministra vzpostavlja stike s predstavniki političnih, ekonomskih in drugih institucij Nove Zelandije. Zunanje ministrstvo je 7. novembra 1991 poslalo pismo tudi Alfredu Brežniku, v katerem dr. Dimitrij Rupel izraža, da so njegove dejavnosti, namenjene vzpostavitvi stikov z Ministrstvom za zunanje zadeve Avstralije in drugimi državnimi institucijami ter predstavniki političnega in javnega življenja Avstralije, deležne vse podpore in pomoči Ministrstva za zunanje zadeve Republike Slovenije. V tem svojstvu je dr. Rupel obvestil o zadevi tudi avstralskega zunanjega ministra Garetha Evansa.

Februarja 1992 Avstralijo obiše obrambni minister Janez Janša. V desetih dneh bivanja v Avstraliji je obiskal Melbourne, Adelaide, Canberro, Brisbane in Sydney. Povsod je bil sprejet z navdušenjem.

Avstralijo in Novo Zelandijo maja meseca 1992 uradno obiše minister za zunanje zadeve Republike Slovenije dr. Dimitrij Rupel. V Avstraliji ga spremlja Alfred Brežnik, v Novi Zelandiji pa Dušan Lajovic. V obeh državah ima uradne razgovore z zunanjima ministroma obeh držav in drugimi ministri ter visokimi državnimi uradniki.

Vlada Republike Slovenije izda 18. junija 1992 Odlok o odprtju Konzulata Republike Slovenije v Sydneyu, na čelu s častnim konzulom Alfredom Brežnikom in o odprtju Konzulata Republike Slovenije v Wellingtonu, na čelu s častnim konzulom Dušanom Lajovicem.

V septembru mesecu 1992 Avstralijo obiše tedaj že bivši predsednik vlade Lojze Peterle. Obiše rojake v Sydneyu, Brisbanu, Canberri, Adelaidi, Melbournu in Perthu.

Aprila 1993 se v Canberri odpre prvo Veleposlaništvo Republike Slovenije v Avstraliji. Za odpravnika poslov je imenovan Aljaž Gosnar, za upravno konzularno

Ob osamosvojitvi, Kew, 26.6.1991.

referentko pa Tina Omahen. Junija meseca 1993 nas obišče minister za Slovence po svetu, dr. Peter Vencelj.

Leta 1994 Združenje mednarodni razvojni partnerji Slovenije, ustanovljeno v Avstraliji, tokrat že z uradom v Ljubljani, sodeluje v Sydneyu na WTO konferenci in razstavi z 52 slovenskimi podjetji – slovenski paviljon je bil eden največjih.

Slovenija je v dvajsetih letih svoje lastne državnosti postala ugledna in spoštovana članica svetovne družine narodov, je članica vseh glavnih mednarodnih organizacij, kot so: NATO (29. marca 2004), EU (1. maja 2004), uvedla EVRO (1. januarja 2007), predsedovala EU (od 1. januarja do 30. junija 2008), 32. članica Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj – OECD (21. julija 2010).

Avstralijo in Novo Zelandijo leta 1998 obišče takratni predsednik vlade, dr. Janez Drnovšek, leta 2000 ob za Slovenijo zelo uspešnih olimpijskih igrah pa takratni predsednik države Milan Kučan.

Knjiga *Od sanj do resničnosti* pokriva kronološko obdobje osamosvojitve v letih 1989 do 1993, ko smo v Avstraliji dobili prvo Veleposlaništvo Republike Slovenije. Poudarek je seveda na doprinosu avstralskih Slovencev k osamosvojitvi Slovenije in njenega priznanja s strani avstralske države. Knjiga je pomemben zgodovinski dokument izredne arhivske vredosti. Je zbirka dokumentov, fotografij, korespondenc, izrezkov iz avstralskih in slovenskih časnikov ter spominov mnogih avstralskih Slovencev, ki so bili aktivno prisotni v eni ali drugi organizaciji ali pa so pomagali kot posamezniki, ko je šlo za uresničitev stoletnih sanj nas vseh.

Draga Gela OAM zasluži najvišjo pohvalo in čestitke, da se je sploh upala lotiti tega velikanskega dela – preko 800 strani knjige, za katero je imela slabe štiri mesece, da jo dokonča. V to iskreno hvaležnost njej pa je seveda položena tudi hvaležnost vsem, ki ste takrat neustrašeno delali za samostojno Slovenijo in jo še danes nosite v svojem srcu.

Še posebej pa bi se želel zahvaliti Stanki Gregorič za njeno neprecenljivo zavzetost, s katero se je popolnoma predala za samostojno Slovenijo.

*Alfred Brežnik AM,
častni generalni konzul Republike Slovenije za NSW*

Poročilo o delovanju Avstralske slovenske konference, od njenega začetka leta 1991 do konca aktivnega delovanja leta 2009

V letu 2009 je gospod Peter Velušček iz Viktorije, Avstralije, prevzel predsedstvo. Od takrat še nikdar ni sklical seje ali povzel kak drug ukrep, ki bi dalo Konferenci znak delovanja. Osebo se veliko ukvarja z kritiko slovenske vlade in razmer v Sloveniji, kar se zdi njegov osebni interes. Z bivšimi člani Konference nima drugačne veze, razen da nam pošilja kritične članke, katere nam svetuje posredovati naprej.

Prvotno je ASK družila pet Narodnih svetov, Svet Victorije, Svet NSW (Svet Novega južnega Walesa), Svet Queenslanda, Svet SA (Južne Avstralije) in Svet ACT

Objava v
Sunraysia Daily
1.7.1991.

(Australskega zveznega ozemlja). Nekateri sveti so slabo delovali in so kmalu prenehali, drugi so vstajali a so po nekaj letih organizacijo ukinili. Najdalj je še zdržala ACT, ki je ukinila delo skupaj z ASK.

Iz teh razlogov je težko napisati poročilo o delu, ki ga na splošno ni več. Konferenca je v letu 1991 dobro pričela, predvsem še ko je bila tajnica gospa Stanka Gregorič, predsednik pa g. Marjan Kovač. Po njegovi smrti je predsedstvo prevzel gospod Senčar, ki je tudi kmalu preminul. Gospa Gregorič nas je kmalu zapustila in se vrnila v Slovenijo. V glavnem smo pomembne ljudi izgubili ali s smrtjo ali ker so se naveličali. Velik problem je vedno bilo nasprotovanje društev, ki so ASK videle kot tekmece. Ker so društva sama komaj preživljala so se bala konkurence in so Konferenco kritizirala ali pa ji niso bila naklonjena.

Velik problem za pritegnitev članstva v ASK je vedno bila nizka izobrazba priseljencev. Društva so lažje delala s povprečnimi ljudmi, medtem ko so Konference potrebovale ljudi z višjim obzorjem in višjo perspektivo. Priznali boste, da je to najbolj očitno pri Svetovnem slovenskem kongresu in Slovenski konferenci v Sloveniji sami. Iz vseh omenjenih razlogov je delo ASK bilo težko in delno tudi omejeno. Krčilo se je članstvo in tudi delovanje. Na začetku smo skušali delovati po statutu, ki ga vključujem, proti koncu smo pa pešali na vseh področjih.

Dosledno smo se odzivali na neprimerno delovanje vlade ali drugih organizacij, kar je po naši presoji škodovalo slovenstvu. V prvi vrsti moram omeniti katastrofalne filme, ki jih je Slovenija pošiljala izseljenskim organizacijam pa tudi avstralskim kulturnim organizacijam. Žal smo hitro ugotovili, da z našimi protesti nismo uspeli in da so producenti, ki so bili po miselnosti jugoslovanskega prepričanja in izvora, imeli v Sloveniji močno zaslombo. Kaj kmalu smo bili mi napadeni od različnih slovenskih t. z. kulturnikov. S temi se ni dalo konkurirati, da smo tako kmalu utihnil.

Seveda smo strnili vrste ob vsakem obisku slovenskih predstavnikov politike, države ali vere, predvsem pa Svetovnega slovenskega kongresa.

Praznovanje
slovenske
in hrvaske
samostojnosti,
Mildura,
15.1.1992.

V Avstraliji je še vedno nekaj simpatizerjev Slovenskega kongresa, katerim je bivša tajnica gospa Jožica Gerden svetovala, da se direktno pridružijo Svetovnemu slovenskemu kongresu. V veliki meri se to menda ni zgodilo, saj pravila SSK tega menda tudi ne dovolijo.

Za zaključek hočem v imenu naših bivših članov in tudi drugih dobro mislečih rojakov zaželei SSK še veliko let uspešnega delovanja predvsem pa veliko sreče.

Cvetko Falež

Praznovanje
slovske
in hrvaske
samostojnosti,
Mildura,
15.1.1992.

THE CONSTITUTION OF THE AUSTRALIAN SLOVENIAN CONFERENCE

Name and membership

The name of the organization is the Australian Slovenian Conference (ASC).
The ASC is a representative organization for the Slovenian National Councils (SNCs) throughout Australia.
The membership of the ASC consists of state Slovenian National Councils. Councils can be considered for membership of the ASC where their rules are consistent with the model rules as set out in Annex A and they have applied for membership and have been accepted to membership by a General Meeting (GM) of the ASC.

Aims and objectives

The aim of the ASC is to represent its member Councils to 4 Slovenian World Congress (SWC) and to all government and other bodies in Slovenia and Australia.
The objectives of the ASC are:
a) to promote Slovenian awareness among Australian Slovenians;
b) to support Slovenian cultural and social institutions in Australia;
c) to support the teaching of the Slovenian language and culture in schools and universities;
d) to acquaint the Australian public with the activities of the Slovenian community in Australia;
e) to promote cultural exchange and trade between Australia and Slovenia.

General Meeting (GM)

The governing body of the ASC is the GM constituted of the Councils of the SNCs that are members of the ASC. Each Council will nominate four Councilors to represent it at GMs called by the ASC from time to time.

A GM of the ASC must be convened at least once every year. The place and the time of the GM shall be determined by the Management Committee (MC) of the ASC after consultation with individual SNCs. The place and time of the GM shall be notified in writing to the individual SNCs at least one month before the meeting. The Secretary of the MC must convene an Extraordinary General Meeting if so demanded by a member of ASC.

1. A quorum of the GM shall consist of four(4) Councilors from each SNC present in person or by proxy. The appointment of proxies must be in writing. Voting at the GM shall be by secret ballot if so demanded by at least three Councilors present. A secret ballot can be called for, even after the chairperson has declared the result of a vote on a show of hands.

2. The Secretary shall provide every SNC with the agenda for the GM at least one week before a meeting. The Secretary of the ASC shall also be notified of every motion to be included on the agenda at least two weeks before a GM.

3. A motion shall be passed by a simple majority of those present at the GM in person or by proxy. A motion that had not been notified as provided in Rule 2, to be accepted, must receive a three fourths majority of those present personally or by proxy.

4. A motion for the amendment of the Constitution shall be notified to every SNC at least one month before the GM. To be accepted such a motion must receive the vote of at least three fourths of the Councilors present in person or by proxy.

Any motion including a motion for amendment of the Constitution is approved if agreed to by all SNCs.

1. The President shall preside as Chairperson at every GM, but if not present or unwilling to act, then the Vice President shall preside, but if he or she is not present or unwilling to act then the Councilors shall elect one of their number to act as Chairperson at the meeting from those present at the GM. The Chairperson shall be entitled to a vote on all votes taken and in the case of a tied vote the Chairperson shall be entitled to a second or casting vote.

Management Committee (MC)

1. The members of the GM shall elect from the members of the GM a MC comprising a President, a Vice President, an Honorary Secretary and a Treasurer.

2. The President and the other members of the MC shall represent the ASC within Australia and abroad except, at the meeting of the SWC when the ASC shall be represented by delegates specially appointed for this purpose at a GM.

3. The MC shall meet at times and places itself appoints. A quorum of the MC shall consist of three members of the MC. A motion shall be passed by a simple majority of those present. If a member cannot be present at a meeting, a vote can also be cast in writing. The MC can only pass administrative motions.

Other

2. The SNCs of N.S.W., Vic. and A.C.T. are foundation members of the ASC and these rules shall become valid immediately upon their acceptance by the three foundation members.

3. New SNCs shall be admitted to membership by a GM or by the consent of all SNCs that are members of the ASC.

Poročilo o vlogi in delovanju avstrijske konference Svetovnega slovenskega kongresa

*P*odpora prenovitvenim gibanjem in udeležba pri nastajanju demokratičnih struktur v nekdanji Socialistični republiki Sloveniji je bila tudi med zamejci in zdomci prioriteta stoletja, ki so jo domala vsi Slovenci razumeli kot enkratno nalogo in obvezo za narod. Tudi v Avstriji bi težko našli koga, ki se ni tako ali drugače vključil v ta zgodovinski proces nastajanja nekega naroda v obliki lastne državnosti. Lahko bi celo rekli, da je bil narod po prvih gibanjih v tako imenovani pomladi narodov sredi 19. stoletja, ki je v narodni program zedinila tudi Slovence, prvič spet tako korenito posegel sam v svojo usodo in si jo želel krojiti po svoje.

Seveda so narodno prebujanje v okviru Jugoslavije povzročale politično socialne spremembe, katerim Slovenci niso želeli služiti, temveč izrabit priliko, da se oprimejo zgodovinsko ponujene možnosti začeti znova in drugače, tokrat dobesedno samostojno.

Kakor drugod po svetu, tako smo tudi v Avstriji budno spremljali dogajanja v domovini. Vrelo je med slovenskimi kulturniki na Dunaju, ki so se nemalokrat oglašali tudi v časopisju in poudarjali pravico naroda, da si sam kroji svojo usodo.

Že leta 1990 je prišlo na Dunaju in drugih večjih mestih Avstrije do formiranja skupin, ki so spodbujala ustanovitev slovenskega kulturnega društva, ki bi se posebej posvečalo vprašanjem Slovencev. Na avstrijskem Koroškem je bila težnja, da bi zamejci samostojno formirali svoje društvo, saj so se zamejci zavedali, da je položaj narodne manjšine drugačen od zdomskih Slovencev širom Avstrije.

Tako je prišlo do ustanovitve Avstrijske konference Slovenskega svetovnega kongresa in do Koroške konference Slovenskega svetovnega kongresa.

Tudi na ustanovnem občnem zboru junija 1991 v Ljubljani sta nastopili dve konferenci iz Avstrije.

Takoj po ustanovitvi, ko se je že začelo obstreljevanje suverene Slovenije se je Avstrijska konferenca s sedežem na Dunaju zelo aktivno prizadevala za politično in vsako drugačno podporo mladi slovenski državi.

Naj izpostavim predvsem nekaj najvažnejših aktivnosti, ki so precej pripomogle k uveljavljanju in mednarodni pomoči.

Člani koference smo takoj začeli protestno akcijo proti okupaciji Slovenije. Pridružila se je velika večina avstrijskih organizacij in zelo veliko političnih predstavnikov je dejavno podpiralo našo akcijo. V demonstracijah julija 1991 smo združena slovenska društva in razne ljudske iniciative in politične organizacije Avstrije zbrali več tisoč podpisov kot odločno podporo mladi Sloveniji. Tudi vidnejši avstrijski politiki so se večkrat javljali v medijih in na javnih nastopih, kjer so odločno podprli slovenska prizadevanja. posebej so se odlikovali trije močni avstrijski politiki, ki so imeli tudi veliko podporo demokratično zavednih sil širom po Evropi. Med njimi je bil dunajski župan Helmut Zilk, ki je svojo odločno podporo Slovencem plačal celo z izgubo roke, ko ga je poškodovala pisemska bomba avstrijskega skrajneža, kateremu njegovo politično delo ni bilo pogodu. Prav tako je bil odločen avstrijski zunanji minister Alois Mock, ki je vedno opozarjal mednarodno javnost, da naj končno spregleda zgodovinske spremembe in potrebe časa in tedanji minister za kulturo Gerhard Busek, ki se je pogosto udeleževal naših javnih nastopov.

Ko je v Sloveniji še hudo divjala jugoslovanska soldateska smo na Dunaju skušali dvigniti tudi kulturno občinstvo in v enem od dunajskih gledališč pripravili kulturno akademijo za podporo svobodni Sloveniji. Večera so se udeležili mnogi slovenski in avstrijski kulturni ustvarjalci velemesta. Največjo podporo nam je politično pokazal tudi minister za kulturo, Gerhard Busek, ki je kot slavnostni govornik nedvoumno izrazil vso politično podporo svobodnim težnjam naroda, ki je začutil svojo zgodovinsko pravico in pozval javnost, da ga odločno podpre.

Na poseben način je podporo Sloveniji na diplomatskem področju uveljavil Karl Smolle, koroški Slovenec, ki je bil tedaj poslanec v avstrijskem parlamentu. Odprl je prvo slovensko predstavništvo v neki tuji državi in s svojima sodelavcema Borutom Sommereggerjem in Barbaro Hočevar neumorno, dan in noč obveščal o dogodkih v Sloveniji.

Avstrijski državni radio ORF je celo uvedel vsakournu slovenska poročila. Dan in noč smo nekateri zavzeti sodelavci poročali o aktualnih dogodkih v Sloveniji.

Sledilo je priznanje države Republike Slovenije in sodelavci avstrijske konference smo se čutili ponosne, da je bila tudi naša pomoč koristna.

Kot priznanje avstrijskim politikom, ki so pri tem političnem delu nosili veliko zaslug, smo zunanjemu ministru Alojziju Mocku podarili delo znanega slovenskega impresionista Riharda Jakopiča. Za nakup dela smo prispevali dunajski Slovenci in slovenska podjetja na Dunaju.

Na Dunaju in po celi Avstriji deluje lepo število slovenskih organizacij, ki se posvečajo slovenski kulturi, spodbujajo povezovanje Slovencev in na razne načine skrbijo za njihovo artikulacijo v avstrijskem prostoru. Zato bi bilo verjetno neumestno, da bi Avstrijska konferenca Slovenskega svetovnega kongresa posegala v delo že tako ali tako dobro utečenih dejavnosti širom Avstrije. Zato je njena vloga bila sicer v času osamosvajanja Slovenije zelo velika, ni pa bistveno potrebna sedaj, da bi se vmešavala v delo drugih organizacij.

Na Dunaju prihaja celo do tega, da se Slovenci ne morejo odločiti kam bi šli, ker se je že zgodilo, da se na en večer prirejajo kar tri slovenske prireditve.

Število rojakov je slej ko prej omejeno in bistveno delo je Avstrijska konferenca opravila.

Sedaj prevzemajo druga društva in slovenske organizacije, diplomatske ali drugačne pod okriljem Republike Slovenije, ki opravljajo potrebno promocijsko in kulturno narodno dejavnost.

Na teh organizacijah in seveda na Slovencih širom Avstrije je odgovornost za prihodnost slovenstva v Avstriji.

V Sloveniji je pa politična volja naroda vzela vajeti v svoje roke.

*Anton Levstek
Albertgasse 48
1080 Wien, Dunaj,
Tel +43 1 4034193, Fax +43 1 4034193 99
anton.levstek@korotan.com
UID Nr. ATU63622413*

Konferenca za Bosno in Hercegovino

*S*pomin me vodi v leto 1992. To je bil čas, ko je v Bosni in Hercegovini že vihrala grda vojna. Tukaj živeči Slovenci smo se počutili ogroženi, prepuščeni sami sebi. Ponosni smo bili na osamosvojitve Slovenije, saj smo Slovenci končno dobili svojo lastno državo, priznano v celem svetu. No, kmalu smo se zavedali, da smo ostali izven nje, zdomci brez svoje volje, brez izkušenj, ki so jih imeli mnogi rojaki po svetu. V razmerah, ki jih je prinesla vojna smo v osrednji Bosni ustanovili dve združenji Slovencev, prvo v Kaknju, Visokega, Treze, Voreše in Travnika in kmalu za tem v Zenici v katero so vključeni Slovenci iz Zenice, Viteza, Lovega, Travnika, Davidović in Kaglaja.

Prve kontakte v Sloveniji smo ustvarili s Kongresom na vabilo katerega je delegacija predstavnikov Slovencev iz Kaknja in Jenice – Šringer Jožef, Kmetec Miroslav, Silenšek Franci in prof. dr. Jožef Koželjem na čelu – novembra 1992 bivala v Ljubljani nekaj dni. Temeljne naloge delegacije so bile: spoznati slovensko javnost, državne in druge institucije o pogojih v katerih živijo Slovenci v Bosni, ter prošnja za človekoljubno pomoč. Tedanje predsedstvo SSK je sprožilo apel pri Rdečem križu Slovenije in večini podjetij prehrane, ter v kratkem času organizirale prevoz zbranih živil do Zenice in Kaknja. Vredno angažiranje članov predsedstva Slovenske konference, a posebno glavnemu tajniku gos. Ivu Svetini. Z njegovim posredovanjem smo se predstavili na radiu in televiziji Sloveniji. Oglasili smo se tudi v škofijski Karitas, kjer nas je sprejel tedanji predstojnik gosp. Marijan Škof s katerim smo sodelovali tudi po njegovem prihodu v Sarajevo. Tam smo dobili zelo pomembno pomoč. Sprejel nas je tudi tedanji minister za Slovence po svetu gospod dr. Janko Prunk. Na Ministrstvu za zunanje zadeve smo spoznali gospoda Mirošičaki, ki je imel pozneje kot prvi Veleposlanik RS v Bosni in Hercegovini zelo pomembno vlogo za tukaj živeče Slovence. V društvu je bilo ocenjeno, da je delegacija uspešno opravila svojo nalogo.

Ker se je vojna razplamtela, pogoji za življenje pa postali neznosni, država ni funkcionirala, zmanjkalo je hrane in zdravil. Strah in brezperspektivnost nas je prisilila, da se v borbi za preživetje še enkrat odpravimo na pot po pomoč v Slovenijo. In to zelo nevarno pot skozi bojišča. 1. maja 1995 smo se napotili iz Kaknja: Mirko Lapajne, Jožef Špringer, Ivan Debeljak ter Ivan Strgole iz Zenice, zopet na vabilo SSK-brez uradnega vabila ni bilo mogoč vstop v Slovenijo. Nismo si mogli niti zamisliti,

da bo naše bivanje v Sloveniji trajalo osem mesecev, ker je bila osrednja Bosna v totalni blokadi. Z neizmerno pomočjo SSK je delegacija preživela dolgih osem mesecev v hotelu »Park« na taboru. Delegacijo so v tem času sprejeli predsedniki države in Vlade, ministri in državni sekretarji, s stalnimi kontakti smo bili z gospodom Andrejem Korlovajem Dragom Mirošičem, ki sta nam pomembno pomagala. Bilo je veliko nastopov na radiu in televiziji. Končno smo uspeli skupaj s Slovenci iz Sarajeva, od Vlade dobiti pomoč v obliki hrane in zdravil in jo konec leta, po dvanajstdnevnem romanju skozi Bosno pripeljali v Kakanj in Zenico. Pomoč je prišla zadnji čas, saj je za mnoge pomenila zadnjo rešitev. Z veliko hvaležnostjo se spominjam prizadevanj tedanje predsednice Slovenske konference, gospe dr. Irene Mislej pri vseh kontaktih, ki jih je delegacija imela, spodbujanju, hrabrenju in posebno iskanju denarja za našo namestitev v hotelu. V času bivanja v Ljubljani na pobudo gospe Mislejeve so delegati kot pooblaščen predstavniki slovenskih društev in Osrednje Bosne sprejeli Statut SSK, ustanovili Konferenco SSK za Osrednjo Bosno in postali članica SSK.

Zaradi vojnih okoliščin, nemogoče komunikacije, prevoza delegatov in podobnih je bila I. konferenca za Osredno Bosno 28.11. 1995. Delegati iz Zenice, Kaknja, Vitoza, Travnika, Novega Travnika, Brozo, Zavidović in Kaglaja smo sprejeli Statut in program, potrdili pristopnico SSK ter izvolili organe Konference. Izvršni – glavni odbor, Nadzorni odbor in Častno razsodišče, za predsednika Konference Jožefa Špringerja in podpredsednika Ivana Debeljaka. Iz zapisnika se še vidi, da so izbrani delegati za SSK in to: dr. Božo Koželj, Ivan Debeljak, Ivan Strgule in Ljiljana Mihačević iz Zenice, a Jožef Špringer in Mirko Lapajne iz Kaknja. Zapisnik je bil poslan na sedež SSK v Ljubljano ter Državnemu sekretarju za Slovence v zamejstvu in po svetu dr. Petru Venclju, Veleposlaniku RS v Bosni in Hercegovini gospodu Dragu Mirošiču in vsem društvom v Osrednji Bosni. Na žalost, zaradi posebnih okoliščin in predvsem brez finančne podpore ob močnem entuzijazmu vodstvo konference ni zmoglo pomembnejših aktivnosti ter je njeno dejavnost utihnila. Stike s SSK so nadaljevala društva samostojno.

Na koncu želim poudariti zelo pomembno vlogo SSK pri nastajanju in organiziranju slovenskih društev v Osrednji Bosni, še sedaj delujeta v Kaknju, Zenici, Brezi in Vitezu. Življenjsko pomembne človekoljubne pomoči, afirmaciji društev v Sloveniji in po svetu. Razen naštetih imen so še mnoga, ki jih še, za njihov prispevek, ob 20. letnici SSK s hvaležnostjo pomnimo.

Spoštovani, te vrstice je po spominu, po mnogih letih napisal Slovenec rojen v Trbovljah, a od leta 1952, po očetovi premestitvi na delo v premogovnik Kakanj – po »dekretu« nastanjen v Kaknju. Celó življenje sem se trudil, da ohranim slovensko identiteto, jezik in kulturo, afirmiram slovenstvo, hranim vezi s Slovenijo in služim Slovencem v Bosni. Sem predsednik združenja Slovencev v Kaknju in član skupščine Zveze slovenskih društev v Bosni in Hercegovini.

Jožef Špringer

O Italijanski konferenci

V poletnem času leta 2000 me je v Števerjanu na domu obiskal gospod Florijan Falež, podjetnik, predsednik Konference SSK za Avstralijo in mi v prijaznem razgovoru priporočal, naj tudi v Italiji obudimo delovanje Konference SSK. Spremljal ga je prof. Tomaž Pavšič iz Idrije, do nedavna konzul R. Slovenije v Trstu, moj dober prijatelj in zelo prizadeven v Slovenskem svetovnem kongresu.

Misel mi je kar prišla prav, saj sem bil takorekoč "brezposelen", ko sem leta 1997 odložil predsedstvo Slovenske skupnosti, zbirne stranke Slovencev v Italiji, ki je bila zame izredno doživeta, zanimiva in dejavna, posebno v letih 90, ko se je Slovenija osamosvojevala in je bilo politično življenje nad vse napeto a tudi polno zadoščenja.

Znana mi je bila ustanovitev Kongresa v Ljubljani, ki mu je predsedoval prijatelj Bojan Brezigar. Sam sem bil prisoten tudi na ustanovitvi Konference v Italiji, ki so jo organizirali zelo "pompozno" na goriškem gradu in so bili izvoljeni v prvi odbor mnogi izmed najmarkantnejših Slovencev v Italiji. Delovanje pa je bilo silno skromno. Tudi naslednji odbor, ki mu je predsedoval Ravel Kodrič, je nekako okoli leta 1996

Ustanovni zbor Konference za Italijo SKK. Upravni odbor (od leve proti desni): prof. Tomaž Pavšič (zastopnik osrednjega odbora SKK), Vanda Gradnik, Marjan Terpin. Z leve stojijo: Mirko Humar, Anton Terčon, Farbio Pahor, Dino Del Medico, Erika Jazbar, Rafko Dolhar.

S proslave osamosvojitve leta 2008 v Števerjanu, veterani, M. Terpin, govori dr. Boris Pleskovič.

zamrl in ni dajal znakov življenja ali delovanja. Ko sem se ob nameravani obuditvi leta 2000 pri njemu pozanimal za vzroke, je menil, da imamo Slovenci v Italiji že preveč organizacij v sklopu SSO in SKGZ in da nima smisla ustanavljati dvojnikov. Podobnega mnenja je bil tudi tajnik Davorin Devetak.

Tudi nekateri vodje našega političnega in zlasti kulturnega življenja v Gorici in zlasti v Trstu niso bili naklonjeni.

Po razgovorih s centralo v Ljubljani, nekaterimi prijatelji po Italiji in z "blagoslovom" tedanjega predsednika SSK gospoda Bernika smo se vendarle odločili.

Odločili smo se za bolj "skomno" varianto, brez velikih pompov, ki niso do sedaj v Italiji prinesli zaželenih razultatov. Vendar vse po pravilih in statutu osrednje organizacije. Ustanovni občni zbor, ki je izvolil upravni odbor in odobril statut, ki je potrdil namene, to je: povezovanje Slovencev razseljenih po Italiji in akcije, so bistvene za ohranjanje slovenstva, je potekal v Števerjanu 30. januarja 2001. Ustanovni člani so bili Terpin Marjan (Števerjan), dr. Rafko Dolhar (Trst), Del Medico Dino (Bardo), dr. Bresciani Karlo (Gorica), Dominik Humar (Števerjan). Bregant Marjan (Torino), dr. Erika Jazbar (Gorica), Antek Terčon (Nabrežina), Franka Padovan (Števerjan), Fabio Pahor (Devin), David Pintar (Siror-Trento), dr. Mitja Komjanc (Trento), dr. Tadeja Fatur Volante (Como) in Vanda Gradinik (Plešivo).

Predsedstvo sem sam prevzel, podpredsedniki pa so postali dr. Dolhar, Del Medico in dr. Bresciani. Zapisnikarka Franka Padovan.

Občni zbor Svetovnega slovenskega kongresa v Števerjanu.

S proslave ob 15. obletnici osamosvojitve Slovenije v kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici.

Z leve: dr. Boris Pleskovič, Jože Šušmelj, Marjan Terpin, Tone Krkovič, zunanji minister dr. Dimitrij Rupel, Rudi Merljak, dr. Drago Štoka. V drugi vrsti z leve: Bruno Podveršič, prof. Tomaž Pavšič, Florijan Falež in dr. Damijan Terpin.

Začeli smo z rednimi sestanki in načrtovanjem dela. Skušali smo najprej ugotoviti kje so sploh Slovenci razseljeni po Italiji in Dino Del Medico je opravil ustrezno raziskavo. Izkazalo se je za očitno problematično delo saj zaren nekaterih večjih skupnosti (Milan, Rim, Furlanija), živijo Slovenci zelo razpršeno, kar otežkoča medsebojne stike.

Vsekakor so postale naše poglavitne dejavnosti organizacija vsakoletnega Srečanja razseljenih Slovencev po Italiji in vsakoletna obletnica Osamosvojitve Slovenije. Srečanja razseljenih Slovencev so najprej potekala v Bardu v Terski dolini, na katerih je bil prisoten tudi predsednik prve slovenske vlade Lojze Peterle, ki Slovensko Benečijo dobro pozna saj jo je večkrat prekolesaril in ima tam veliko prijateljev. Zaradi odročnosti Barda, smo se nato odločili, da bomo taka srečanja prenesli v Oglej, ki je čustveno zelo povezan z našo zgodovino (Prešernov:Krst pri Savici) in bodo potekala vsako drugo leto. Običajno je najprej sv. maša, ki jo berejo po navadi vidni predstavniki cerkve iz Slovenije (dr. Janez Gril (še v Bardu), msg.. Franci Petrič, g.Robert Petkovšek), sledi družabno srečanje, kjer nastopajo naši vidni predstavniki (dr. Mirko Špacapan, prof. Tomaž Pavšič itd.). Srečanja se po navadi udeležujejo tudi predstavniki deželne vlade. Zadnje je bilo leta 2010. Prisotni so občasno tudi Slovenci iz Milana s katerimi smo v dobrih in prijateljskih stikih, zlasti odkar so v teh letih ustanovili društvo Slovencev v Milanu.

Obletnice osamosvojitve Slovenije se vršijo vsako leto v glavnem Pod lipo v Števerjanu. Vsakih pet let je slovesnejša proslava v dvorani v Gorici. Tako je ob 10. obletnici govoril prvi predsednik slovenske vlade Lojze Peterle, ob 15. obletnici pa zunanji minister dr. Dimitrij Rupel. Udeležujejo se je poleg vidnih zastopnikov

S proslave osamosvojitve leta
2008 »Pod lipo v Števerjanu«

Z leve: Karlo Brescianu, Marjan Terpin, Jože Šušmelj, milan Zver in gospa, Mirko Špacapan, Hadrijan Corsi, Drago Štoka, Mirko Humar. Zadaj veterani.

Srečanje v Ogleju 2010.

Govori beneški kulturni delavec Giorgio Banchig, ob njem gospod Robert Petkovšek, stojita Marjan Terpin in prof. Tomaž Pavšič, ob njem Franka Padovan, županja v Števerjanu.

zamejskega političnega in kulturnega življenja (dr. Drago Štoka, dr. Damijan Terpin), tudi vidni predstavniki političnega in kulturnega življenja ter vlade iz Slovenije (Dr. Stane Granda, Milan Zver). Pri organizaciji tega slavlja po navadi sodeluje še Krožek za družbena vprašanja "Anton Gregorčič" iz Gorice in Veterani vojne za Slovenijo, ki zbuja s svojimi oblekami pravo pozornost saj smo Slovenci v Italiji zelo ponosni na slovensko osamosvojitvev.

V letu 2010 nas je zapustil po krajši bolezni podpredsednik Dino Del Medico iz Barda (Terske doline) v Benečiji. Ob slovesu se je od njega poslovil v rojstnem Bardu predpredsednik SSK dr. Boris Pleskovič

Seveda se Konferenca oglašča tudi ob raznih prilikah, zlasti ko gre za bistvena vprašanja slovenskega naroda.

Kot del skupnega Svetovnega Slovenskega kongresa, tudi Konferenca za Italijo sodeluje pri skupnem delu pri centrali v Ljubljani. Tako sem sam že vsa ta leta v upravnem odboru. Sodelujejo pa še dr. Karlo Bresciani in dr. Martina Valentinčič in Mirko Humar.

Glede na skromna finančna sredstva s katerimi Konferenca razpolaga in v sve-sti, da ne zahaja v utečeno delovanje številnih slovenskih organizacij v Italiji, more-mo po desetih letih delovanja le izraziti našo zadovoljstvo za opravljeno delo, ki kot je očitno sloni le na požrvovalnem in neplačanem delu naših ljudi.

*Marjan Terpin
predsednik Konference za Italijo*

Časniki in drugi mediji v zamejstvu, Novi Glas in Primorski dnevnik, deželna Radiotelevizija zelo dobro spremljajo in poročajo o delovanju Konference za Italijo SKK.

Tu je posnetek Novega Glasa, ko je poročal o drugem srečanju razseljenih Slovencev po Italiji v Bardu v Terski dolini.

Na sliki z leve: Mirko Špacapan, Marjan Terpin, Alessandro Tesini, predsednik deželnega sveta Furlanije Julijske Krajine, Lojze Peterle in deželni odbornik Giorgio Bajutti.

Kanadski slovenski kongres

*K*o se je leta 1990 leta v Sloveniji približeval trenutek velikih političnih sprememb, se je med Slovenci v domovini in po svetu začela oblikovati nova miselnost, želja po samostojni slovenski državi. Osrednji namen in cilj Svetovnega slovenskega kongresa je bil, da bi v ljudeh slovenskega rodu in porekla po vsem svetu, torej v vsakem Slovincu, obudili zavest pripadnosti slovenskemu narodu in hkrati občutek za medsebojno pomoč.

V tem duhu je bil 27. in 28. junija, v času proglastitve neodvisne države Slovenije, ustanovljen Svetovni slovenski kongres. Tiste dni so se v Ljubljani, prvič v slovenski zgodovini, zbrali predstavniki vseh treh Slovenij, iz domovine, iz zamejstva (Italije, Avstrije, Madžarske) in Slovenci iz vsega sveta, ne glede na njihovo ideološko ali politično pripadnost. Osnovna misel v tistih dneh je bila v slehernem Slovincu, potreba po skupnem slovenskem nastopu in po narodni SPRAVI.

V Kanadi se je kongresno gibanje rodilo že pred slovensko osamosvojitvijo in sicer 19. novembra 1989, ko so se v starostnem domu LIPA zbrali številni javni delavci iz Toronta, Hamiltona in Ottawe in so na predlog pobudnikov kongresnega gibanja

oblikovali Iniciativni odbor Kanadskega slovenskega kongresa, katerega naloga je bila pripraviti programsko vsebino organizacije in v doglednem času organizirati ustanovni občni zbor. V iniciativni odbor so bili izvoljeni: dr. Zlatko Verbič, prim. dr. Srečko Pregelj, Jože Kastelic, dr. France Habjan, France Osredkar, Jože Slobodnik, Stane Kranjc in Valdi Kavčič.

25. maja 1990 se je sestal prvi občni zbor, katerega so se resnično udeležili številni rojaki iz Toronta, Hamiltona, Ottawe in Londona. Na zboru so izmed 30 kandidatov izvolili in potrdili 15 članski odbor. V zbor so bili izvoljeni: dr. France Habjan, Stane Kranjc, dr. Srečko Pregelj, dr. Zlatko Verbič, Jože Kastelic, France Osredkar, Jože Slobodnik, Valentin Batič, Lojze Kocijančič, Tone Komjanec, prof. dr. Stane Bah, Jožica Vegelj, Leander Škof, Jože Pogačar, Peter Čekuta.

Na prvi seji so odborniki izvolili dr. Franceta Habjana za predsednika in dr. Srečka Preglja ter Staneta Kranjca za podpredsednika. Leander Škof je bil izvoljen za generalnega tajnika, ga. Jožica Vegelj pa je prevzela blagajniško mesto. Dr. Stane Buh je bil izvoljen za predsednika sveta KSK.

13. aprila 1992 je odbor KSK imenoval komisijo pod vodstvom, dr. Zlatka Verbiča, Lenadra Škofa, dr. Staneta Baha in Petra Čekuta, da dokončno oblikuje konstitucijo in isto potem odpošlje federalnim oblastem v registracijo (Ottawa). Ta isti dokument je bil tudi pozneje temelj SSK konstituciji, katero je oblikoval odbor SSK pod vodstvom sodnika Franceta Miklavčiča.

KSK je kongresno idejo razširil po vsej širni Kanadi in tako ima KSK danes predstavništva v Vancouvru, Edmontonu, Winnipegu, Windsorju, Hamiltonu in Ottawi. Ustanovnega kongresa, ki je bil 27. in 28. 1991 v Ljubljani se je udeležilo 12 delegatov: Ivan Prijatelj (Vancouver), Jožica Vegelj, Milan Štefanc in Marko Erfolia iz Hamiltona, dr. Srečko Pregelj (Ottawa) in iz Toronta: Stane Kranjc, Jože Kastelic, duhovnik Valentin Batič, dr. France Habjan, Lojze Kocijančič, Ciril Soršak, Cvetka

Pobudniki KSK.

Kocijančič, prvi predsednik je bil dr. France Habjan, sledila sta mu Stane Kranjc in France Rihar.

Kanadski slovenski kongres je od svoje ustanovitve vedno uveljavljal načela in cilje sprejete na ustanovnem kongresu. To naj potrdijo sledeča dejstva:

1) KSK je bil pobudnik in organizator vseslovenskega odbora za poplave (RELIEF), za slovenski sklad in za slavnostno vseslovensko akademijo 29. novembra ob priložnosti mednarodnega priznanja Slovenije.

Župnik Valentin Balantič je prejel prošnjo ljubljanskega nadškofa dr. Alojzija Šuštarja, v kateri se nadškof v imenu Karitasa obrnil na slovenske rojake v Kanadi za finančno pomoč poplavljenecem v Savinjski dolini in na Primorskem. Gospod Batič je kot član KSK povabil na pogovore predsednika KSK, dr. Franceta Habjana in podpredsednika Staneta Kranjca. Na sestanku je bilo sklenjeno, da bomo 10. decembra 1990 na skupni sestanek v starostni dom LIPA povabili predstavnike organizacij in župnij. Ker nobena organizacija ni bila pripravljena prevzeti akcije, je to breme prevzel izvršni odbor KSK. Sestanka se je udeležilo 24 predstavnikov organizacij in župnij (3), ki so izvolili naslednji odbor: Valentin Batič, dr. France Habjan, Jožica Vegelj, Stane Kranjc, dr. A. Kuk, A. Kocjačič, dr. T. Kačnik, M. Štefanec, Elizabet Polajnar, Ciril Pleško in J. Avsenik. Odbor je nato oblikoval izvršni odbor: Stane Kranjc (KSK), blagajničarka, Elizabeth Polajnar (ŽPS) tajnica, ter Valentin Batič (KSK) in Peter Čekuta (KSK), odbornika. Dr. Habjan je obvestil vsa društva in župnije, ter napisal daljši poziv v A.d. in v slovenski radio v Torontu. S to akcijo je bilo zbranih 134.000,00 \$, ki so bili odposlani Karitasu v Ljubljano.

Drugo akcijo, ki jo je izvedel isti odbor je bila SLOVENSKI SKLAD 1991/92. To je bila najuspešnejša finančna akcija. Odbor je namreč zbral 552.000,00 \$; od tega je odbor odposlal slovenski vladi 502.000,00 \$ in 50.000,00 \$ Karitasu v Slovenijo. KSK je pod vodstvom dr. Habjana v BC zbral še čez 40.000,00 in odposlal Karitasu v Ljubljano. Tretjo akcijo, ki jo je ta-isti Vse-slovenski odbor organiziral je

Prvi odbor KSK
1990.

bila »Slavnostna Akademija« 15. januarja 1992 ob času mednarodnega priznanja Republike Slovenije. Kaj kmalu potem, pa se je omenjeni odbor z novimi odborniki preimenoval v VSKO in si zadal obsežnejši delokrog.

2) KSK je postavil materialne temelje Svetovnemu slovenskemu kongresu s tem, da je organiziral pisarno v Celovcu in nabavil pisarniško opremo ter plače za dve osebi (Vinko Ošlak in Ivana).

3) KSK je 25. in 26. junija 1991 organiziral umetniško razstavo slovenskega umetnika iz Toronta Božidarja Kramolca v velikem razstavišču, v Ljubljani. Otvoritve so se udeležili številni člani slovenske vlade in parlamenta ter predstavniki slovenske cerkve na čelu z nadškofom dr. Alojzem Šuštarjem.

4) KSK je leta 1993 organiziral in odposlal bolnici v Mariboru, primariju dr. Janezu Kranjcu velik ladijski zaboj zdravniške opreme in 40 novih bolniških vozičkov istočasno pa je tudi podaril DOMU LIPA 4 nove bolniške vozičke.

5) KSK je leta 1992 organiziral informacijski center na čelu z Leandrom Škofom, ki je ob času slovenskega osamosvajanja 1991/92 odpošiljal številne poslanice, memorandume in vloge kanadski vladi, slovenskemu parlamentu in naslavljal protestne note italijanski vladi in Furlanski deželni vladi (predsednik Antonnini).

6) KSK je bil organizator (1991) odbora Census Canada pod vodstvom Staneta Kranjca, ki je dosegel velik uspeh. Leta 2006 se je 35.035,00 rojakov na popisu opredelilo za Slovence. Veliko razumevanje je tedaj pokazala državna sekretarka Magda Tovornik.

7) Leta 1994 je KSK organiziral pomoč hrvaškim beguncem: dva velika kontejnerja hrane, oblek in zdravil je KSK odposlal v begunsko taborišče na Reki.

Kulturna
prireditve 2005.

8) Leta 2003 se je KSK pridružil gibanju, katerega je sprožil SSK, o vračanju slovenskih rojakov iz Argentine v Slovenijo. KSK je zbralskoraj \$ 17.000,00 in nabirko poslal Rafaelovi družbi v Ljubljano, ki ima na skrbi vračanje rojakov v Slovenijo.

9) KSK je (17.2.1993) v sodelovanju s predsednikom slovenskega parlamenta, dr. Francetom Bučarjem in zunanjim ministrom Lojzetom Peterletom priskrbel slovenskim župnikom v Kanadi pravico pravne osebe za Slovenijo. Razgovore z omenjenimi politiki je vodil dr. France Habjan, zunanji minister Lojze Peterle pa je naglo ukrepal.

10) Šolski odbor KSK vsako leto nagrajuje uspešne dijake in dijakinje na slovenskih šolah v Torontu, Hamiltonu in Kitchenerju. Odbor vodi prof. J. Ponikvar.

11) KSK od leta 1991 sodeluje s SSK pri oblikovanju zakona za Slovence brez slovenskega državljanstva. Slovenski parlament je na žalost šele 2002 pripravil osnutek tega zakona.

12) Zgodovinsko dejstvo je, da so bili člani odbora KSK prvi pobudniki ustanovitve Slovenske Gospodarske Zbornice in ustanovitve Vseslovenskega odbora, ki se je pozneje preimenoval v Vseslovenski kulturni odbor (VSKO).

13) KSK je 9. marca 1991 priredil celodnevni študijski seminar o kongresnem gibanju v župnijski dvorani na 611 Manning Ave. Na okrogli mizi so sodelovali filozofinja dr. Spomenka Hribar, časnikarka Alenka Puhar ter primarij dr. Srečko Pregelj. Zvečer je bila akademija na kateri so nastopali mladi slovenski umetniki iz Ontaria. Seminar je bil nadpovprečno uspešen.

14) KSK je izdal (2006) študijo »Od lipe do javorja«. Razpravo o naseljevanju prvih Slovencev v severnem Ontariu je napisal dr. Janez Vintar, član upravnega odbora KSK. Knjiga je doživela še isto leto ponatis. Knjigo je predstavil akademik dr. Boštjan Žekš. Predstavitvi knjige je prisostvoval kardinal dr. Alojzij Ambrožič.

Od leve na desno: ga. dr. T. Vintarjeva, dr. Janey Vintar, kardinal dr. Ambrožič, dr. Boštjan Žekš.

15) KSK je bil pobudnik in soorganizator srečanja slovenskih glasbenikov od 13. do 15. septembra 2006 v Gorici (Italija) in Novi Gorici. To je bilo uradno srečanje obeh Goric. Goriško srečanje je povežalo in poživilo obe slovenski goriški srenji.

16) 9. aprila 2011 je KSK za 20. obletnico Slovenske samostojnosti organiziral vseslovensko srečanje na katerem sta sodelovala tudi VSKO in Slovenska Gospodarska Zbornica. Na večerni akademiji, ki jo je organiziral KSK sta govorila veleposlanik Tomaž Kunstelj in predsednik SDS Janez Janša, ki je imel izredno kvaliteten prezidalen govor. Glasbeno je program obogatil basist Luka Debevec – Mayer, član prestižne opere colon v Buenos Airesu. Akademiji je prisostvovalo preko 500 rojakov. Predsednik Janez Janša se je tudi srečal s slovenskimi poslovneži in predstavniki slovneskih organizacij v Kanadi.

KSK je na vsakoletna kongresna srečanja (občne zборе) vabil vidne predstavnike iz slovenskega javnega življenja, ter slavnostne govornike. Sodnik France Miklavčič (1994) je predstavil razvoj SSK, veleposlanik Marijan Majcen (1997) je govoril o pravnem vprašanju glede dvojnega državljanstva, veleposlanik dr. Božo Cerar (2000) je govoril o pomembnosti slovenske skupnosti v Kanadi, rektor ljubljanske univerze prof.dr. Miha Tišler (1996), ki je bil tisti čas tudi podpredsednik federacije evropskih univerz, je menil, da Slovenija potrebuje dobro organizirano centralno vseučilišče v Ljubljani in z nekaj fakultetami v Mariboru, v Kopru in Novi Gorici. Dr. Peter Vencelj (1994) je govoril o šolstvu in prof.dr. Janez Dular je govoril o uzakonjenju slovenskega jezika. Guverner Banke Slovenija, dr. France Arhar (1996) je v briljantnem nagovoru predstavil slovensko gospodarstvo in izrazi svoj optimizem slovenski prihodnosti. Njegov govor je bil »visoka« pesem novi slovenski državi Sloveniji. Občnemu zboru 1998 je prisostvoval predsednik parlamentarne komisije mag. Marjan Schiffrer.

Škof dr. Anton Jamnik (2001) je govoril o slovenski spravi (sprava proces in dejanje poguma) in njeni potrebi, Murskosoboški škof. dr. Marjan Turnšek (2005) je razložil potek o nastajanju nove škofije v Murski Soboti in je tudi hkrati obiskal prekmurske skupnosti v Ontariu. Evropski poslanec prof. Lojze Petrle (2004) je prikazal Evropsko

skupnost in odnose s Slovenijo. Časnikar Milan Gregorič in dr. Rožana Koštial iz Kopra, sta predstavila torontskim Slovencem Slovensko Istro v besedi in glasbi. Akademik prof.dr. Boštjan Žekš se je dvakrat odzval vabilu KSK, prvič je predstavil knjigo od Lipe do Javorja (2005) in drugič je govoril o slovenskem izseljeništvu (2007). Akademik in podpredsednik SAZU prof. dr. Kajetan Gantar (2006) je naslovil prisotne z izbrano slovensko besedo in vse povabil naj se oklenejo živega jezika svojih staršev. Ob 20. obletnici ustanovitve KSK, je bil slavnostni govornik predsednik SAZU, akademik prof. dr. Jože Trontelj iz Ljubljane. Tema njegovega govora je bila »Medicinska etika«.

KSK je vabil tudi znane pevce in glasbenike iz sveta in Kanade. Na kulturnih prireditvah so tako gostovali; basist Marko Fink (Buenos Aires) in Juan Vasle (Buenos Aires), baritonist prof. Marko Bajuk (Ljubljana), sopranistki Thereza Plut in Alenka Gotar, mezzosopranistka MSzabo (Munchen), bivši šolski zbor župnije Marije Pomagaj pod vodstvom T Zrneca, ženski zbor Plamen, sopranistka dr. Damjana Bratuž in sestre Nastasia (piano) in Julija (vijolina) Žibrat iz Toronta. Vseh 20. let je bil KSK tesno povezan s slovenskimi skupnostmi v Argentini, Avstraliji, Evropi in ZDA. Tesno povezan s slovenskimi skupnostmi v Argentini, Avstraliji, Evropi in v ZDA. Tesno sodelovanje je bilo skozi leta namenjeno SSK.

KSK je bil od ustanovitve samostojna civilna organizacija, vendar vedno voljna sodelovati pri skupnih slovenskih nastopih.

dr. France Habjan

Slovenci v Kanadi

Slovenci v Kanadi so ena najbolj aktivnih Konferenc Svetovnega slovenskega kongresa. Ker je Kanada tudi ena najbolj prijaznih držav do tujcev in tako tudi do Slovencev se njihovo delovanje brez težav prenaša tudi na mlajše rodove. Da je temu tako nam pričajo fotografije iz časov slovenskega osamosvajanja. Zato smo namenoma posvetili del prostora v zborniku, pismom in fotografijam ter aktivnostim Slovencev po svetu in v zamejstvu. Seveda je fotografij toliko, da jih ni mogoče predstaviti vseh, ki same po sebi govorijo o tem, kako so združeni sodelovali pri nastajanju naše skupne domovine Slovenije.

Stane Kranjc

Praznovanje
priznanja
Republike
Slovenije,
Brownsline,
15. 1. 1992.

Zbiranje
sredstev za
Slovenijo, 1991.

Levo: Frank
Klemen, 1991.

Slovenska
demonstracija
za pomiritev
v Sloveniji
in potrditev
slovenske
države,
Toronto, 1991.

Prva slovenska
zastava na
poletnem
kampu,
Grounds, 1991.

*La Slovenie
Indépendante*

Independent
SLOVENIA 1991

Slovenske
 demonstracije
 za neodvisno
 državo
 Slovenijo,
 Toronto, 1991.

Praznovanje
neodvisnosti,
26.6.1991.

foto: Stane
Kranjc

SSK delegati na
ustanovnem
zasedanju,
27.6.1991.

Slovenci
demonstrirajo
v Hamiltonu,
1991.

Canada fully endorses the CEU and EU decisions and has offered to participate in the observer mission if such participation would be useful. We urge the parties involved in the dispute to provide the EU with all necessary support.

Barbara McDougall
barbara.mcdougall

FROM IMAGE
FREQUENCY
WE SUMMED
UP THE

[illegible]

Amelia

Iz spomina na začetke Svetovnega slovenskega kongresa

*K*do je prvi prišel na zamisel slovenske narodne ustanove po vzoru Svetovnega Judovskega Kongresa (*World Jewish Congress*, ustanovljen leta 1936 v Ženevi) s sedežem New York City v Ameriki, tega se ne spominjam več, vsekakor pa je potem to misel vedno znova omenjal že nekaj let pokojni pisatelj Vlado Habjan.

Na tega zanimivega človeka, avtorja znanega romana *Trotamora*, prepričanega partizana in človeka, ki po sesutju komunistične diktature ni nehal biti to, kar je kakih sto tisoč Slovencev še tik pred prevratom bilo, potem ko je vsa ta množica „znanstvenikov“ – saj so v skladu s statutom svoje edino dovoljene partije morali „izražati znanstveni svetovni nazor“, kar je bilo doseženo z nenavadno zahtevno „znanostjo“, namreč z zavračanjem vere v Boga, od katerega sicer vsaka resna znanost prihaja – nenadoma izginila, kakor da je nikoli ni bilo. Ko so si od šoka lastnega sramotnega propada nekoliko opomogli, smo jih seveda kmalu spet našli, tokrat prebrisano razkrojene v vseh novih političnih strankah. Kakor nekdaj nacisti v Avstriji, so tudi nekdaj komunisti v Sloveniji šli predvsem med liberalce in socialdemokrate. Zdaj naenkrat brez znanstvenih aspiracij in seveda že od nekdaj globoko prepričani demokrati in bojovníki za človekove pravice, pravno državo in podobne reči. Vlado Habjan ni bil te vrste vetrnica. Ko je pisatelj dr. Alojz Rebula v odmoru med dvema predavanjima na eni znamenitih openskih prireditvah *Draga* vehementno, kakor je v njegovi naturi, vprašal: „Kdo se zdaj še ima za boljševika?“ – so vsi udbovski hlapci, ki so tudi vsa leta obiskovali to prireditev, iz čiste znanstvene radovednosti seveda, previdno molčali in obračali oči nekam v grmovje, in tedaj se je en sam možki pri priči oglasil, zares možakar, kakor se spodobi, ne nazorski in politični kameleon, ki je tako razširjena podtriglavska *species*: „Jaz sem boljševik!“ Ta možakar je bil pisatelj, diplomiran zgodovinar, prepričan in večkrat hudo ranjen partizan in – kar je človeku tistih časov šele izstavljalo moralno kvalifikacijo in verodostojnost, zapornik v Titovi „svobodi“, preganjanec režima, za katerega se je proti svoji veri in namenu sicer tako pogumno bojeval. Kako ne bi hotel in mogel takega partizana in boljševika imeti rad, čeprav sta naju nazor in vera razmikala vsakega na svoj hrib, da bolj daleč ne bi moglo biti. Priznam svojo šibkost, tega visokoraslega, skoraj angleško duhovitega in toplokrvno simpatičnega človeka sem imel rad.

Kljub vsem njegovim diskusijskim posegom vsa tista leta ni prišlo do praktičnih korakov, da bi kaj takega vseslovenskega res nastalo. Ker se mi je zdela zamisel zelo smiselna in potrebna, posebej še ob dejstvu, da je bila komunistična Jugoslavija že skoraj očitno samo še hiša iz kart, ki jo utegne porušiti prvi sunek od znotraj ali od zunaj, pri čemer bi se Slovenci, če ne bi imeli vzporedne narodne strukture zunaj svojega geofizičnega in oblastnega telesa, spet lahko znašli v podobnem skoraj brezizhodnem položaju, kakor je to bilo z nemškim napadom na kraljevino Jugoslavijo. In preden je prišla na vrsto ta ideja, smo v Celovcu še davno (1982) ustanovili vse-slovensko in koroško kulturno revijo Celovski Zvon, ki je utelešal in izražal prav to misel. Tako sem kot redni udeleženec *Drage* 2. septembra leta 1989 govoril z nekaterimi prijatelji in se v sporazumu z njimi odločil, da sprožim konkretno pobudo. Spominjam se, da je bilo vreme deževno in tako nismo bili zunaj, na sicer čudovitem prizorišču pod odprtim nebom, ampak v malo tesni dvorani Finžgarjevega doma na Opčinah nad Trstom. Po predavanju, nimam več v spominu, za katero predavanje je šlo, a mislim, da je bil to dr. Andrej Capuder, sem se v času za diskusijo priglasil in stopil pred mikrofona. Moj predlog je bil zelo preprost in konkreten: Ustanovimo tu, kjer nas je zbranih toliko Slovencev z vseh celin, tudi vseh mogočih nazorov in ver, tudi vsaj treh generacij, kajpada moških in žensk, iniciativni odbor za ustanovitev Svetovnega Slovenskega Kongresa po vzoru izvirne judovske narodne ustanove, ki lahko vsak čas prevzame delo reševanja, konsolidiranja in restavracije slovenskega naroda in njegove oblastne strukture, ko bi se izkazala za to potreba, sicer pa od zunaj dopolnjuje in utrjuje to, česar država na ozemlju republike Slovenije ne more vedno in v vseh pogledih. Za menoj se je priglasil dr. Dimitrij Rupel, ki tedaj še ni mogel računati s tem, da bo kmalu postal zunanji minister samostojne slovenske države. Podprl je mojo pobudo in tako bistveno okrepil naklonjenost zamisli. Mislim, da se je za njim v podobnem smislu oglasilo še nekaj diskutantov iz Slovenije in sveta. Še istega večera smo se sestali v restavraciji, kamor smo sicer bili povabljeni na skupno večerjo, in tam smo tudi formalno ustanovili iniciativni odbor Svetovnega Slovenskega Kongresa. Za predsednika je bil izvoljen novinar Bojan Brezigar, meni so dodelili delo tajnika.

Kmalu so sledili sestanki tega odbora, v Celovcu, Ljubljani, Trstu, kjer smo pripravljali podlage za ustanovitev, ki je sledila čez dve leti. V Kanadi se je za zamisel zelo ogrel dr. Zlatko Verbič, ki je zanj žrtvoval tudi ne majhen prispevek iz svojega imetja. Ker delo ni moglo več potekati le na prostovoljni osnovi, torej neplačano, nam je dr. Verbič ponudil financiranje mesta pisarniške tajnice, ki ga je potem prevzela gospodična Ivana Tekavec iz Buenos Airesa, ki je prav tedaj bila na pogodbenem začasnem delu v pisarni Katoliške akcije v Celovcu, kjer sem tudi sam že bil zaposlen. Tam je urejala knjižnico in vnašala vpise v slovenski računalniški program *Steve* Primoža Jakopina. Tako ji ni bilo težko isto znanje uporabiti tudi za delo v pisarni iniciativnega odbora, ki so nam jo dali na voljo v Modestovem dijaškem domu, ki ga je nekaj let prej postavila celovška Mohorjeva. Na teh sestankih pa se je počasi začela kazati razpoka v temeljni odločitvi, kaj naj bi bilo bistveno poslanstvo te organizacije in kje naj bo njeno administrativno, premoženjsko in vsakršno središče.

Sam sem vztrajal in se ob spremljanju jugoslovanske tragikomedije še dodatno krepil v zamisli, da je tu res edino razumno posnemati judovski model. Ker pa sem bil še premalo utemeljen v Bibliji, da bi resnično lahko presodil posebnosti judovskega naroda, njegovega genija in značaja, seveda nisem mogel razumeti, da Slovenci pač nismo Judje in je vsak, še tako dobro misleč poskus, posnemati to, kar je v tem narodu dobrega in koristnega, vnaprej obsojen na neuspeh. To sem kmalu moral doživeti na lastni koži – in tudi za to doživetje sem še kako hvaležen, najprej njemu, ki vodi in usmerja naša življenja, Gospodu, potem pa tudi mojim tedanjim „protiigralcem“, saj so mi – *sub specie aeternitatis* – naredili veliko več dobrega, kakor bi si sami mogli predstavljati, ko so me osvobodili še ene iluzorne in utopične misli in navezanosti in me tako pomagali narediti prostega za Gospodovo besedo. V tem času se je začela konsolidirati v Ljubljani slovenska konferenca SSK, v kateri so postajali vse bolj odločilni dr. Dimitrij Rupel, dr. Franc Bučar, ki mu je veljalo vse moje občudovanje, kajpada Vlado Habjan; tedaj novinar Zdenko Kodrič in nekoliko pozneje tudi dr. Spomenka Hribar. Naj mi vsi, ki se jih trenutno ne spomnim – pišem res iz spomina, ki ni zanesljiv, ne iz dokumentacije, ki jo imam zakopano v škatlah – neomembe ali morda ne povsem aдекватne omembe ne zamerijo, to ni zgodovinsko poročilo ali celo študija, ki zahteva resno dokumentiranost, amak oseben spomin, ki lahko vključuje vrsto spominskih in presodnih lukenj in okvar. Nastajajoča bodoča slovenska konferenca SSK je bila povsem nasprotnega mnenja. Njeni protagonisti so menili, tako sem stvar razumel, da naj bo SSK še ena od političnih platform za demokratizacijo in osamosvojitve Slovenije, naj bo torej poistoveten z njihovimi političnimi predstavami in interesi in naj ima prav zaradi tega sedež v Ljubljani. To je kajpada bila čista antiteza tega, kar smo si predlagatelji te velike ustanove zamišljali. Moji zavezniki so sedeli v Torontu, Washingtonu in deloma v Buenos Airesu, a ti so bili daleč, večina drugih pa je pritegnila ljubljanskemu političnemu krogu in tako odločila izid spora, ki je sicer potekal demokratično neoporečno, a ostro. Eden najbolj vehementnih nasprotnikov mojega razumevnja te ideje je bil sicer moj prijatelj Vlado Habjan, iz katerega so med razpravami, pretežno v Ljubljani, znale izštrleti vse trde bodice njegove boljševistične formacije. To me je po eni strani zabavalo, saj je bilo to na politični ravni nekaj takega, kakor če bi se na pašniku nenadoma pojavila kaka že davno izumrla žival z vsemi svojimi značilnostmi. Moj prijatelj je bil na trenutke živ eksponat majhnega muzeja boljševizma, urejenega v kaki ljubljanski zgradbi – po drugi strani pa me je seveda tudi jezilo, a

moje občudovanje in moja simpatija do tega moža sta bili vendar in na srečo večji kakor najino politično nasprotstvo.

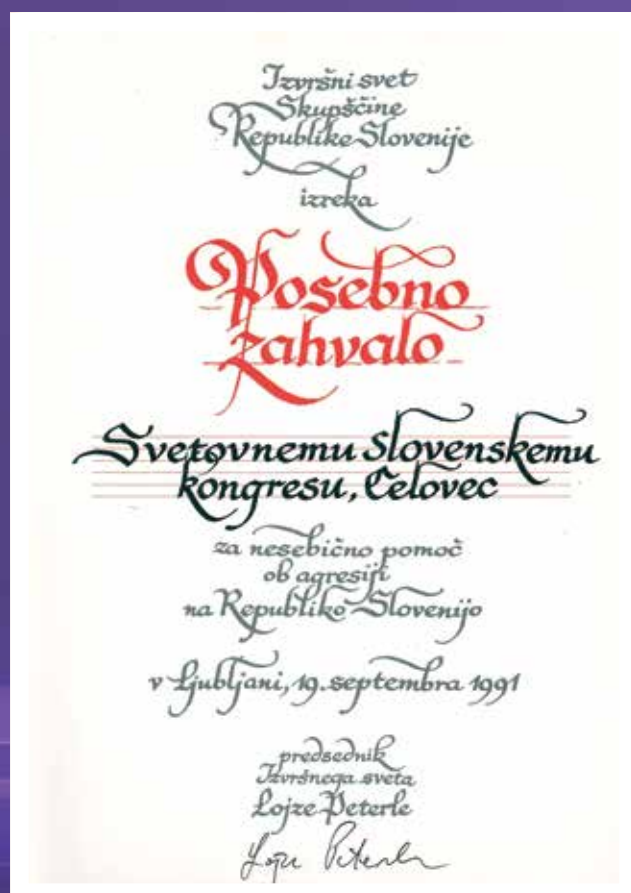
Na enem takih posvetov – gostitelj v prostorih zunanjega ministrstva je bil tedaj že minister dr. Dimitrij Rupel – sem doživel „srečanje tretje vrste“, ki si ga vsekakor nisem mogel predstavljati. Skoraj naravnost nasproti mene je sedel človek, ki ga v naši skupini nisem nikoli prej videl. Neprestano si je nekaj beležil, na način, kakor med nami ni bilo običajno. Nikomur ni pogledal v oči. Vedno bolj se mi je zdelo, da tega čudnega gosta od nekod poznam in da ta spomin v meni ne zbuja lepih občutkov. Malo pred koncem posveta je vstal, se od nikogar ni poslovil in izginil. Tedaj sem bil skoraj prepričan, kdo je to bil. Za vsak primer sem stopil k Dimitriju in ga vprašal, če tega človeka pozna. Povedal je, da je to uslužbenec nekdanje udbe in da so mu ga „podedovali“ na ministrstvu. Povedal sem mu, od kod mi je postal spet znan. Bil je moj zasliševalec kakih 15 let prej, ko sem imel zaradi članka o „Socialistični morali“ v reviji *Teleks*, zaradi katerega je dr. Manca Košir, ki je bila tedaj tam urednica, izgubila službo, trije v Sloveniji pa smo ob isti uri doživeli mučno hišno preiskavo. Glavna obtožba mojega tedanjega zasliševalca je bila, da gojim stike s Slovenci v inozemstvu – in zdaj ga najdem tu prav ob ideji zelo močnih stikov s Slovenci v inozemstvu...

Vem pa, kaj je v trenutku sprožilo mojo odločitev, da vržem puško v koruzo in se od zadeve poslovim, čeprav mi je bila v tistem času še tako pri srcu in čeprav je bilo to v tistem tako negotovem času, kjer je bil za moj narod možen tudi scenarij, ki ga je le malo pozneje doživelo Sarajevo ali pa Vukovar, če omenim le dve mesti kot simbola tretje balkanske vojne. Bil je eden zadnjih posvetov v Ljubljani, preden je prišlo do formalne ustanovitve, na kateri me ni več bilo. Ne morem se spomniti, kako je potekal skoraj bežen pogovor z dr. Spomenko Hribar, ki se je pobudi priključila med zadnjimi. Vsekakor je tudi tu šlo za spor o temeljni naravi in primernem središču Kongresa, in Spomenka je bila na strani „Kongresa v domovini“, medtem ko sem sam še vedno skušal pledirati za „Kongres, varno daleč od domovine“. In tedaj, tega se res še zelo dobro spominjam, mi Spomenka nenadoma reče, da sem „kakor padalec“ padel v vso zadevo in jo skušam krmariti v svoje posebne vode. Spominjam se, da je najin pogovor spremljal tudi dr. Bučar, za katerega sem ves čas menil, da je na strani moje interpretacije. Čakal sem, da bo Spomenki povedal, kako je v resnici s padalskim desantom v iniciativni odbor, pa ni rekel nič. Ker sem imel glede tega, kdo je bil res tedaj „padalec“ nekoliko drugačno mnenje, sem spričo take izjave in ugotovitve, da sem na „bojišču“ povsem sam, preprosto utihnil, kar je bilo tudi še z mojeg današnjega pogleda edino razumno. Poslovil sem se, podal ostavko, in Kongres je nehal biti moja tema in moje delo v pripravljalni skupini iniciativnega odbora.

Kako gledam na to reč danes? Kongres je šel svojo, se pravi ljubljansko, pretežno levičarsko pot in je bil degradiran v vzporedno verzijo kakšne Slovenske izseljenske matice. To ne pomeni, da posamezne območne konference v svetu ne bi naredile za slovensko stvar veliko dobrega. Za konferenco na Koroškem, ki jo je ustanovil in vodil prof. Lojze Dolinar, konkretno vem, kako je pomagala beguncem iz Slovenije, ki so se med desetdnevno vojno za Slovenijo umaknili na Koroško. Konferenca je tudi pozneje

pomagala pri prvih korakih slovenske države, materialno, politično in informativno. Gotovo je bilo teh dobrih dejanj veliko več, kakor sem jih mogel sam opaziti in zabeležiti. A temeljna zamisel Kongresa je bila izgubljena oz. zavržena, a to ni več moja stvar. Dandes mi na tak razvoj stvari ni treba več gledati z grenkobo, kakor sem na začetku res gledal. Ko sem sprejel vero v Kristusa in iskal njeno utemeljitev samo še v njegovi besedi, v Bibliji, sem videl, da niti Judje niti Slovenci in nihče ne potrebuje drugih, s človeškimi rokami narejenih „rešilnih čolnov“. Na vodah evangeljske svobode, na duhovnem Genezareškem jezeru povsem varno in nepotopljivo od tedaj, ko je Gospod hodil po naši zemlji, pa vse do danes in do njegovega drugega prihoda, pluje čoln, v katerem je bil Jezus s svojimi učenci, s katerega je pomiril vihar in izmeril Petrovo vero. Ta čoln in ne kaka človeška ustanova, je edina zanesljiva varnost vsakega naroda, tudi slovenskega, še prej pa za vsakega posameznika. Večina mojih rojakov se je v svoji dolgi zgodovini raje odločala za človeški Titanic ali pa za faraonove bojne vozove, kakor pa za Jezusov neugleden čoln, ki edini rešuje, v katerega je stopil Primož Trubar in vsi redki, ki so mu sledili in mu sledijo še danes. A to je že druga zgodba.

Vinko Ošlak

Poročilo nemške konference Svetovnega slovenskega kongresa

Nemška konferenca Svetovnega slovenskega kongresa se je v zadnjem desetletju intenzivno ukvarjala tako s povezovanjem v Nemčiji živečih Slovencev med seboj kot tudi nemških zdomskih Slovencev in njihovih ustanov z matično domovino; pri tem je uspešno premagovala ideološke ovire in tehnične omejitve, tako da je učinkovito združila Slovence v prizadevanju za skupne pridobitve v okviru kulturnih in materialnih življenjskih dobrin. Člani konference so se skupaj z vodstvom trudili za redno delovanje in sodelovanje na celotnem nemškem območju. V preteklem desetletju se je večina pobud in organizacijskih aktivnosti odvijala v južni Nemčiji, na območju Ulma, Stuttgarta in Münchna, v centrih, kjer je gostota slovenskih priseljencev posebno velika, in kjer je bil tudi sedež NK SSK. Predsednik nemške konference SSK, dr. Bogomir Černe, je do pomladi 2009 usmerjal aktivnosti iz bavarskega Nersingena, po zadnji volitveni seji v Ulmu pa je vodstvo zaupal dr. Boštjanu Dvořáku, ki jih odtlej usmerja iz slovenskega kulturnega centra v Berlinu. Novi in stari predsednik sodelujeta pri načrtovanju in usklajevanju prednostnih nalog nemške konference in sta se zavezala, da se skrbi za to, da se pomembne prireditve dogajajo na različnih koncih

Pisatelj Boris Pahor, župnik Izidor Pečovnik in Boštjan Dvorak se pred mladiko najstarejše trte v slovenskem centru za cerkvijo sv. Elizabete pogovarjajo o zgodovini Trsta in kulturni vlogi Slovencev v Berlinu.

Nemčije; usklajevanje se odvija z redno elektronsko komunikacijo in priložnostnimi obiski med Ulmom in Berlinom. Pri vzpostavljanju, širjenju in vzdrževanju stikov in sodelovalne mreže med Slovenci v Nemčiji igrajo pomembno vlogo slovenske misije in slovenska društva, v okviru katerih redno prihaja do večjih srečanj in kulturnih prireditvev. Medsebojno sodelovanje teh centrov, predvsem v večjih središčih, omogoča vključevanje velikega dela slovenskih zdomcev, saj lahko tako usklajujemo obiske slovenskih kulturnikov ob ustreznem času in se dogovarjamo celo o turnejah.

Pokazalo se je, da imajo prav kulturne prireditve v obliki nastopov, predstav in prezentacij, ki jih vzpostavljamo ali spodbujamo v okviru naše konference SSK, posebno velik in trajen učinek pri medsebojnem spoznavanju in zblževanju Slovencev v Nemčiji, hkrati pa delujejo tudi navzven kot reprezentativni dejavnik in magnet za nemško občinstvo, zato smo sklenili, da se osredotočimo nanje in jih bomo v bodoče intenzivno razvijali. Kot posebno uspešen in prestižen novi projekt velja omeniti leta 2009 izpeljane božične nastope slovensko – makedonskega vokalnega kvarteta Pella iz Slovenije, ki je v okviru slovenske katoliške misije pri župniji St. Elisabeth obenem prvič na tujem predstavil neandertalsko piščal, trenutno najstarejše znano glasbilo na svetu, najdeno v jami Divje babe pri Cerknem; ob intenzivni pomoči in podpori slovenskega župnika in aktivnih članov skupnosti smo lahko organizirali štiri nastope in sofinancirali štirinajstdnevno bivanje skupine s programom, ki sta ga usklajevala tajnica naše konference Martina Konda in Boštjan Dvořák. Po odmevnih dogodkih v Berlinu je Pella, ki je medtem deležna velikega mednarodnega ugleda, letos spomladi (2011) spet nastopila v Nemčiji, in sicer v okviru slovenske misije na Stuttgartskem, v Nördlingenu in v Tübingenu, načrtujemo pa tudi turnejo po Nemčiji. Nastopi Pella, o katerih veliko pišejo javna občila, po eni strani uspešno zblžujejo Slovence po svetu, po drugi strani pa dajejo vzgon prepoznavnosti Slovenije v svetu.

Omenjena nastopna dejavnost nadgrajuje v okviru SSK že prej prakticirane aktivnosti ob nacionalnih proslavah in tradicionalnih kulturnih prireditvah; poleg povezav med našimi skupnostmi v Nemčiji in Sloveniji nam je v zadnjem času uspelo vzpostaviti

Levo: Pisatelj Boris Pahor po literarni prireditvi ustanove Institut francais uglednim gostom daje avtograme.

Desno: Andreas Lidzba na mednarodni razstavi »Expolingua« kot edini zastopa slovenščino, ki se je pridno uči že vrsto let, in razlaga o Sloveniji.

tudi sodelovanje in kulturno izmenjavo z našimi zamejskimi predeli, in sicer predvsem s sodelavci SSK, ki zastopajo tržaško in celovško regijo. S kulturnimi skupnostmi na Tržškem in Celovškem se zdaj dogovarjamo tudi o gostujočih (predvsem gledaliških) nastopih; pri načrtih za konkretne prireditve igra Berlin kot lokacija resda pomembno vlogo, a je tudi pilotska iztočnica za nadaljnje prireditve, ki jih načrtujemo drugod po Nemčiji. Septembra lani je Nemčijo in tod živeče zdomske Slovence že drugič v teh letih obiskal Boris Pahor, ki se je po svojih mednarodnih literarnih nastopih posebej sestel tudi s predstavniki naših skupnosti; obisk našega znanega pisatelja in pogovori o slovenski tematiki pred mednarodnim občinstvom osvetljujejo slovensko in evropsko zgodovino, povezujejo Slovence v tujini in spodbujajo spoznavanje slovenstva; Borisa Pahorja smo v okviru SSK povabili tudi v našo berlinsko skupnost, kjer nam je pod mladiko slomškove trte podal nekaj nasvetov in iztočnic.

Predstavljanje slovenske književnosti, ki je v nemškem prostoru vse bolj znana in pomembna, je ena najbolj vidnih in tudi zelo uspešnih obligacij, ki pa ima to prednost, da se lahko navezuje na obstoječe strukture cikličnih programov ali sklopnih prezentacij, kot so knjižni sejmi (frankfurtski in leipziški), mestne in deželne literarne prireditve in založniški projekti; našim skupnostim v Nemčiji je zelo v prid, da lahko v okviru tovrstnih prireditev osebno doživijo in spoznajo slovenske pesnike in pisatelje, želimo pa si večjega odziva in odmeva, za kar se trudimo z dodatnim informiranjem. Mnoge teh literarnih prireditev in prezentacij so v sklopu evropskih književniških programov morda nekoliko premoderno zasnovane, da bi lahko našle posluh večine našega pretežno starejšega izseljenskega življa, zato je potrebnega nekaj dodatnega posredovanja in vzpodbujanja, ključno vlogo pa igrajo prireditve, ki nagovarjajo tako sodobne kot tudi nacionalne in tradicionalne vidike slovenske književnosti, in prav to pomanjkljivost bi radi premostili z aktivnostmi v okviru naše konference. Literarni in kulturni večeri, ki jih občasno prirejamo, imajo topogledno, čeprav so seveda zasnovani tudi kot predstavitev in namenjeni vsem delom mednarodno pestrega občinstva, tudi in predvsem to narodno budilno vlogo; kot enega

Levo: Slovenski
Makedonec Ljuben
Dimkaroski s piščaljo iz
neandertalskih časov.

Desno: Ameriški
Slovenec Darryl
Birdsall, potomec
slovenskih izseljencev,
prejema slovensko
državljanstvo in
čestitke slovenskega
veleposlanika Mitje
Drobniča.

najbolj odmevnih prireditvenih projektov v zadnjem času naj omenim plodno sodelovanje z Marijo Oderlap, ki zastopa mežiško literarno ustanovo Treska.

Pri vabljenju in predstavljanju slovenskih literatov, znanstvenikov in umetnikov predvsem v Berlinu tesno sodelujemo s slovenskim veleposlaništvom, ki se trudi vzdrževati bogato tradicijo slovenskih kulturnih in gospodarskih prireditev v nemškem prostoru; zaradi zmanjšanja delovnih mest, finančnih omejitev in ukinitve kulturnega atašejstva je obseg kulturnih aktivnosti v okviru veleposlaništva žal močno zmanjšan, zato ga poskušamo dopolnjevati z dodatnimi izrednimi in rednimi aktivnostmi, kot so že omenjeni kulturni večeri. V okviru nemške konference SSK smo se hkrati potegovali in si še vedno prizadevamo za ponovno vzpostavitev kulturnih atašejstev na veleposlaništvih, ki so po našem mnenju zelo pomembna za dolgoročno zagotavljanje prisotnosti in prepoznavnosti naše kulture v svetu. Premostitev primanjkljaja in pomnožitev učinkovitosti na kulturnem področju še naprej in toliko bolj za vse zdomce predstavlja delovanje slovenskih misij in društev, ki jih je zato potrebno ohranяти in krepiti; zaradi v zadnjem desetletju nekoliko spremenjenega koncepta nemške Cerkve in na sploh okrnjenega političnega pristopa do tujcev in integracijskih vprašanj žal obstaja nevarnost zaprtja slovenskih inštitucij, ki jih velja s sodelovanjem in primerno aktivnostjo pravočasno zaščititi, v skrajnem primeru tudi s pritiskom na evropske strukture, saj so za naš živelj nujno potrebne. Poleg obstoječih inštitucij bi bilo prav zaradi omenjene nevarnosti dolgoročno zelo priporočljivo ustanavljati slovenske kulturne centre v neodvisni lasti, kar se je deloma že posrečilo npr. v Stuttgartu in kar že dolgo načrtujemo tudi za Berlin.

Ena bistvenih komponent v zvezi s slovenskim jezikom so didaktične strukture, ki omogočajo učenje tako zdomskih otrok kot tudi drugih, ki jih zanimata jezik in kultura ali pa si želijo delovati v Sloveniji; za otroke druge in tretje generacije je zelo pomembna možnost dodatnega pouka materinščine, ki se nudi v okviru misij in drugih ustanov. Tudi partnerji in starši iz mešanih zakonov ali zvez si pogosto želijo usvojiti jezik, a za to nimajo šolskih možnosti in jim nudimo dodatne tečaje, ki pa se

Kopija
neandertalske
piščali iz 60.000
let stare kosti
jamskega
medveda,
najstarejše
znano glasbilo
na svetu, v
rokah Ljubena
Dimkaroskega.

jih udeležuje tudi vse več drugih zainteresirancev ali ljubiteljev slovenske dežele in kulture. K tem je treba prišteti tudi naraščajoče število študentov in mlajših oseb, ki se pripravljajo na prakso ali poklicno zaposlitev v Sloveniji; v okviru evropskih izmenjevalnih programov pa po drugi strani mnogo Slovencev občasno dela v Nemčiji, ali pa se tu izobražujejo. Vrh celovite ponube predstavlja možnost študija slovenščine na nemških univerzah, ki se glede tega tudi povezujejo; maja lani (2010) smo na slovenskem veleposlaništvu zborovali slovenski lektorji na nemških univerzah. Med študenti je največ takih z jezikoslovnim ali literarnim zanimanjem, kar nekaj se jih uči slovensko iz praktičnih, gospodarskih razlogov, nemalo pa jih ima tudi slovenske korenine. Redno se organizirajo tudi ekskurzije v Slovenijo. Žal kljub vse večjemu zanimanju in pogosto prepolnim predavalnicam na mnogih univerzah uradno ni slovenskih lektoratov, čeprav bi bili potrebni; docenti si pogosto prizadevamo za vzpostavitev struktur na lastno pest. Pri didaktičnih projektih je treba upoštevati vse interese in potrebe udeležencev. Nov projekt izmenjave med Nemčijo in Slovenijo je načrtovano sodelovanje med dvema ustanovama za duševno prizadete, ki se žal kljub triletnemu prizadevanju in intenzivnim pripravam še ni uresničil; primer nemškega udeleženca Andreasa Lidzbe, ki se navdušuje nad slovenščino in ob učenju jezika ter spoznavanju kulture doživi notranji prepород, bi bil lahko zelo primeren pilotski vzgon za redne jezikovne izmenjave med podobnimi ustanovami po vsej Evropi. K sreči se je pokazala alternativna možnost za njegovo bivanje v Sloveniji, in sicer kot osebna iniciativa po strokovnem obisku slovenskih šolskih ravnateljev in vzgojiteljev aprila letos (2011); strokovna ekskurzija, ki se je udeležilo 65 ravnateljev, je pripomogla k boljšemu poznavanju razlik in skupne problematike slovenskih in nemških učnih programov.

Aktivnosti v zvezi s črpanjem izobraževalnih in pokojninskih sredstev, ki jih je nemška konferenca izvajala oziroma pripravljala v sodelovanju s slovenskim konzulatom v Münchnu, zadnja leta močno usihajo oziroma zastajajo na informativni ravni; po eni strani menimo, da z ozirom na obstoječe državne strukture, ki se že posvečajo tovrstnim namenom, nismo in nikakor ne bi bili ne učinkoviti ne konkurenčni, saj bi lahko

Vokalna skupina
Pella nastopa
na božičnem
koncertu v
slovenski
župnijski cerkvi
sv. Elizabete v
središču Berlina.

zavladala zmeda, ker nimamo pregleda, po drugi strani pa smo si za svojo osrednjo nalogo izbrali kulturno in narodno budilno delovanje, omenjene panoge pa po naši presoji sodijo bolj v civilni delovalni okvir držav(e). Vseeno pa se trudimo v določenem obsegu informirati ljudi s tovrstnimi potrebami in interesi o obstoječih možnostih.

Kot drugi pomembni cilj poleg prizadevanja za ponovno vzpostavitev kulturnega atašejstva s strani naše države si je nemška konferenca SSK zastavila nalogo, da poskuša prepričati vplivne in odgovorne o pomembnosti slovenskega radia kot povezovalnega medija v nemškem prostoru, in doseči njegovo ponovno uvedbo po ukinitvi leta 2008. Žal pa se poskusi, da bi slovenski radio, ki ga je dolga leta vodila Martina Konda pri radijski hiši Multikulti, ponovno zaživel v kakšnem drugem okviru, zaenkrat niso posrečili. Tudi sicer nevarno raste vrzel med mlajšimi in starejšimi generacijami priseljencev, ki so vse manj povezani in žal pogosto vse bolj samijo v tujem okolju, ker ne najdejo stikov z rojaki in so jim informacije o srečanjih in prireditvah nedostopne; zlasti starejši zdomci so pogosto prikrajšani za družbene vezi, ker se v nasprotju s svojimi otroki, veččimi elektronskih medijev in povezav, a živečimi bolj zase in zasebno, navadno branijo tovrstnih tehničnih možnosti in tako nimajo dostopa do redne komunikacije in druženja, ki si ju želijo. Da te ljudi, ki navadno predstavljajo večino udeležencev družabnih in kulturnih prireditev, po prehodnem zatonu drugih komunikacijskih sredstev bolje povežemo in jim omogočimo redno in hitro informiranje, smo pri naši konferenci zasnovali projekt „atomska pošta“, v okviru katerega jim med obiski naših zdomskih ustanov po Nemčiji sistematično vzpostavljamo elektronske naslove in jih uvajamo v komunikacijo prek spletnih kavarn.

Pri spoznavanju, povezovanju in širjenju stikov med posameznimi Slovenci in njihovimi ustanovami igrajo pomembno vlogo tudi nekateri zelo aktivni posamezniki, ki delujejo v lastni režiji; med njimi velja omeniti prizadevno in vztrajno delo Vladimirja Bonača, slovenskega zdomca iz Dortmunda, ki mu je z rednimi telefonskimi klici uspelo vzpostaviti veliko mrežo poznanstev in pomembnih povezav med posamezniki in ustanovami na celotnem nemškem ozemlju, hkrati pa gradi stike med zdomskimi Slovenci

Martina Konda, dolgoletna voditeljica slovenskega radia v Nemčiji, snema pogovor s pevci vokalne skupine Pella in opernim pevcem Markom Finkom, argentinskim Slovencem, ki se je mudil v Berlinu.

in domovino. Za njegov trud, ki zdaj že kaže lepe sadove, mu gre v imenu nemške konference SSK najlepša zahvala; vzpostavil je prenekateri plodni stik med ljudmi, ki se sicer nikoli ne bi spoznali, tako pa smo obogateni, razširjeni in veliko bolj učinkoviti.

Vse večjo vlogo igra zadnja leta sodelovanje slovenskih likovnih umetnikov, ki se v povezavi z galeristi in mecenari lotevajo večjih skupnih projektov; pri tem se je v zadnjih treh letih močno razmahnila izmenjava med slovenskimi in nemškimi slikarji in aktivnimi galeristi, ki si prizadevajo za redne razstave slovenskih umetnikov v Nemčiji in obratno. Naj kot dva uspešna primera omenimo razstavne in izmenjevalne akcije mecenarskega iniciatorja Ralfa Winklerja in galeristke Maje Škerbot. V Nemčiji delujejo številni slovenski umetniki in v okviru naše konference SSK se trudimo za povezovanje in sodelovanje med njimi, hkrati pa za meddržavne projekte, ki temeljijo na stalni in redni izmenjavi. Pokazale so se tudi samoiniciativne možnosti za organizacijo prevoza in razstav ter sodelovanje pri upravljanju nekaterih galerij, tendence, ki bi jih radi spričo pomanjkanja javnih sredstev v bodoče podpirali; svojo glavno nalogo pri tem vidimo v informiranju in povezovanju ljudi, ki delujejo v okviru podobnih aktivnosti, hkrati pa bi radi spodbudili mecenstvo in donatorstvo. Kot enega večjih umetniško razstavnih projektov gre omeniti recimo intenzivno sodelovanje z leipziško predilnico (Bamwollspinnerei).

Na gospodarskem področju je povezovanje prav tako plodno, čeprav veliki močni potencial še zdaleč ni izrabljen; več sodelovanja bi bilo mogoče doseči predvsem med projekti slovenskih podjetnikov, ki jih je v Nemčiji kar nekaj. Pomembno vlogo igrajo tudi tu skupni nastopi na raznih predstavitvenih prireditvah in sejmih, v zvezi s tem pa sodelovanje pri prevozu in transportu, informiranje in reklama. Ta sektor je razmeroma dobro zastopan v okviru slovenskega veleposlaništva, nekaj pa je tudi spontanega sodelovanja med posameznimi podjetniki, za kar se zavzema recimo Marko Savič; kljub temu se nam zdi pomembno, da dodatno povezujemo ljudi tudi na tem področju. Posebno pozornost že nekaj časa posvečamo prometnim vprašanjem; potovanja zdomcev v domovino in nazaj naj bi bila čim cenejša, mreža poznanstev pa omogoča sodelovanje v obliki sopotniških možnosti. Ta oblika povezovanja je aktualna tako za starejše ljudi kot tudi za študente. Poleg teh posameznih in praktičnih povezav naj omenimo še delo Darryla Birdsalla, v Nemčiji živečega ameriškega Slovenca, ki si je zastavil nalogo, da vzpostavi redno letalsko povezavo med Ljubljano in Clevelandom in ga podpiramo pri pripravi načrta in izvedenskih izračunov za predloge letalskim družbam; njegov predlog bo predstavljen v okviru gospodarskega simpozija SSK 13. oktobra v Ljubljani. Gospod Birdsall bo v kratkem sprejel slovensko državljanstvo.

Dvajsetletnica slovenske samostojnosti bo tudi v nemškem prostoru svečan dogodek, ki ga bomo kulturno proslavili; veseli smo dosežkov, ki so se nam posrečili v letih po zasnovi in ustanovitvi SSK, ki nas vse povezuje in igra pomembno vlogo za naše kulturno delovanje in življenje. To si želimo tudi v prihodnje in se zavezujemo k tesnemu sodelovanju in skupnemu delovanju.

dr. Boštjan Dvořák
predsednik NK SSK

Konferenca za Veliko Britanijo

Ustanovljena je bila 13. aprila leta 1991. Pobudnik ustanovitve je bil, danes že pokojni, Dušan Pleničar, ki je bil ob enem tudi predsednik Pastoralnega sveta Slovenske katoliške misije v Veliki Britaniji. Pastoralni svet je materialno in moralno podprl pobudo za ustanovitev Kongresne konference, tako, da je in v katoliškem Vestniku objavil vabilo ter program za ustanovni sestanek Kongresne konference SSK za Slovence v Veliki Britaniji. Na ustanovnem sestanku so udeleženci sprejeli tri pomembne resolucije, ki so se jim zdele pomembne za vse Slovence po svetu in njihove potomce. To so bele: Resolucija o dvojnem državljanstvu, Resolucija o narodni spravi in Resolucija o slovenski zastavi, da naj bo le ta neokrnjena brez vseh dodatkov, takšna, kot so jo oblikovali in sprejeli naši predniki sredi 19-tega stoletja. Slovenski politiki te resolucije niso upoštevali.

Prav tako, slovenska politika še do danes ni sposobna udejanjiti želje številnih Slovencev, tako v Veliki Britaniji kot po svetu, da bi jih sprejela kot del slovenskega občestva. Zato je med Slovenci v Veliki Britaniji, in ne le med njimi, ostalo veliko razočaranje nad slovensko državno politiko, ki se razglša za demokratično in liberalno, ne spoštuje pa nekdanjih državljanov, ki so morali po vojni zapustiti domovino, kot tudi ne njihovih potomcev, in jih povabila ter jim brez dolgih birokratskih postopkov priznala dvojno državljanstvo, Slovensko in Britansko. Škoda!

Slovenci v Veliki Britaniji so tako kot številni Slovenci po svetu veliko prispevali v času prizadevanja slovenske politike za ustanovitev in priznanje, države Slovenije in da je, prej kot v letu dni postala neodvisna samostojna in mednarodna priznana, kot samostojna država Slovenija.

Valentin Mohar

Valentin Mohar.

Slovenske demonstracije, 7.7.1991, Trafalgar Square.

Konferenca v Združenih državah Amerike

*N*asa sekcija je bila ustanovljena leta 1993. Naš statut, da bi bili sprejeti v centralno organizacijo SSK je bil izveden že isto leto.

Potem, ko smo predstavili naš program glavnemu odboru SSK smo bili sprejeti v naslednjem letu (1994).

Naša sekcija iz ZDA je prisostvovala na vseh sestankih glavnega odbora SSK v Sloveniji in Avstriji. Na teh sestankih smo prikazovali preteklo delovanje našega oddelka.

Naš oddelek v ZDA je deloval redno od leta 1993 do 2001. Delovanje članov je bilo precej omejeno. Večino spodbud je bilo predstavljenih in izvedenih od treh članov naše organizacije: prof. Rado Lenček, dr. Silvester Lango in mene. Ko je prof. Rado Lenček zbolel se je delovanje naše sekcije zelo zmanjšalo in počasi nehalo.

Tukaj v ZDA se je težko sestati, ker večina članov živi v raznih državah Amerike in bi bilo treba imeti en zelo pomemben projekt, da bi člani prišli v New York.

Naši člani se starajo in mladi ne pokažejo interesa, da bi se pridružili naši skupini. Tudi sedaj, ko je Slovenija neodvisna in demokratična se je čut za "pomagati" Sloveniji zmanjšal.

Seveda bo treba sklicati čimprej en sestanek in videti koliko članov se še zani-
ma za nadaljevanje delovanja tega našega oddelka.

inž. Hilarij Rolih

Delo Svetovnega slovenskega kongresa in Slovenske konference v 20. letih

*K*o sem leta 1995 sprejel funkcijo glavnega tajnika Slovenske konference Svetovnega slovenskega kongresa (dalje SK SSK) se sem zavedal le enega: da o Slovencih po svetu malo ali skoraj nič ne vem, vse drugo, pa mi je bilo tuje. Ko sem prvi dan stopil v prostore SK SSK sem bil, od ljudi, ki so tam opravljali določena dela nezaželen. Saj razen spoštovanega Franca Miklavčiča, žal že pokojnega, nisem poznal nikogar. Ker ni imel dlake na jeziku mi je dejal: Vidiš, s temi ljudmi boš moral delati ali pa jih odpustiti. V trenutku sem se zavedel kaj mi je storiti. Kaj se je dogajalo potem naj ostane nenapisano. Naj povem le to, da sem naslednji dan ostal sam v prostorih in se lotil pregledovanje arhiva, da sploh vidim kaj sem podedoval.

Saj predsednik SK SSK Danijel Starman, kljub svoji pravniški veščini, ni dosegel primopredaje dotedanje predsednice o poslovanju in stanju dotedanjega poslovanja SK SSK. Na srečo so bili arhivi dobro urejeni. Stanje na finančnem področju, pa mi je zelo podrobno razložila gospa, ki je delo računovodja opravljala po pogodbi in je bilo porazno, da niti pomisliti nisem smel, da bi si lahko plačal potne stroške, kaj šele na plačilo za opravljeno delo. Ker je vsak začetek težak ne bom več opisoval začetniških težav in problemov, ki so del vsake službe in tudi našega življenja.

Ko sem po letu dni vsaj delno 'ozdravil' finančno stanje, sem se odpovedal svojemu zaslužku, ki bi si ga, po prej opisanem finančnem stanju lahko izplačal, in za nedoločen čas zaposlil prvo pisarniško moč Jano Čop. Plača, če bi lahko rekel plača, je bila zelo majhna. Zato ji nisem določil del in nalog, pač pa sem ji povedal, da bova oba delala vse in si nalagala nove naloge. Ko sem sprejel mesto glavnega tajnika SK SSK, mi je predsednik Danijel Starman dejal, da mora SK SSK postati motor, ki bo poglajala zamisli, naloge in tudi dolžnosti SSK. Predsednik SSK leta 1994 - 1997 je bil dr. Jože Bernik in je živel v Chicagu ZDA. Zaradi oddaljenosti, ni poznal razmer katerim bi bil lahko kos. Zaradi medsebojnega nezaupanja, med vodstvom SK SSK in SSK je bilo veliko nepotrebnih težav in zaprek. Zato je bil takrat sedež SSK, na Prešernovem Trgu 3 v Ljubljani. Delo, oziroma povezavo med predsednikom in sedežem SSK je takrat opravljala Ivanka Brezigar, ki pa je imela pisarno v prostorih SK SSK. SSK takrat

ni imel nobenih aktivnosti in ne projektov. Zakaj je bilo tako ne bi pisal, ker je to preteklost. Saj je bila moja prva nalog, ki mi jo je naložil predsednik SK SSK Danijel Starman, da se sedež SSK prenese v prostore SK SSK. Prepričan je bil, da SSK in SK lahko le skupaj opravljata naloge, ki so nam bile dodeljene ob ustanovitvi in ki naj bi bile v korist vsem Slovincem doma, v zamejstvu in po svetu. In to se je zgodilo še prej kot v enem letu. Tako, da je takratni tajnik SSK Feliks Tavčar, ki se je vrnil iz Nemčije, opravljal delo tajništva v prostorih SK SSK na Cankarjevi cesti 1 v Ljubljani.

Že v letu 1996 smo prvič organizirali Tabor mladih za katerega je dal pobudo eden od sinov predsednika Danijela Starmana. V letu 1997 smo podpisali pogodbo o skupnem tajništvu in delitvi finančnih sredstev in stroškov. V jeseni istega leta smo sklenili, da v letu 1998 organiziramo prvo konferenci slovenskih zdravnikov iz sveta in Slovenije. To je bil začetek vseh nadaljnjih programskih aktivnosti, ki jih SSK in SK SSK, od leta 1997 organizirata skupaj.

V dvajsetih letih smo organizirali 22. konferenc slovenskih izobražencev iz Slovenije in sveta. V skupnih prostorih smo organizirali preko 30 razstav slovenskih umetnikov iz sveta, 15 taborov slovenskih otrok iz sveta. Sodelovali smo na 5. dnevih Drage mladih, organizirali preko sto večerov, ki smo jih poimenovali »Večer Izza kongresa« in še vrsto drugih aktivnosti, med katere si še posebno štejemo številne konference za novinarje in pomembne izjave za javnost. Sodelujemo pri razpravah v odboru za Slovence v zamejstvu in po svetu v Državnem zboru. V tem času smo številnim Slovincem in njihovim družinam pomagali, da so pridobili slovensko državljanstvo in tudi službo.

Prepričan sem, da je delo, ki ga opravljajo zaposleni pri SK SSK in SSK pomembno za Slovence v sosednjih državah in po svetu, kot tudi za slovenstvo nasploh. To nam priznavajo vsakokratni udeleženci konferenc, taborov in drugih projektov. Namen SSK je, da povezuje vse, ki čutimo slovensko, da se še bolje spoznamo in povezujemo, ne glede na naše verske, politične ali druge opredelitve, oziroma kraj našega bivanja.

Prepričan sem, da bo SSK opravljal svoje delo tudi nadaljnjih 20 let v duhu in korist vsega slovenstva, doma in po svetu. In to je spričevalo SSK ob njegovem in hkrati državnem jubileju, 20 let padcev in uspehov. Saj ni pomembno kolikokrat pa-demo, pač pa, da se vsakokrat dvignemo.

*Franci Feltrin
podpredsednik Slovenske konference SSK za finance*

Leta 1995, 24. junija, je v Narodnem domu v Celju potekala 3. Občni zbor Slovenske konference SSK, za mandatno obdobje dveh let izvolil nov 27. članski Svet Slovenske konference SSK. Glede na preteklo obdobje v kateri je bilo veliko nesoglasja med v samem vodstvu, je bilo v svet izvoljenih veliko število novih članov. Ker so novo članstvo sveta po večini sestavljali katoliški izobraženci so mediji to spremembo imenovali politični udar. Naslednji teden 30. Junija pa je bil izmed članov sveta za predsednika SK SSK izvoljen Danijel Starman, odvetnik iz Kopra. Za glavnega tajnika pa je Danijel Starman predlagal Francija Feltrina.

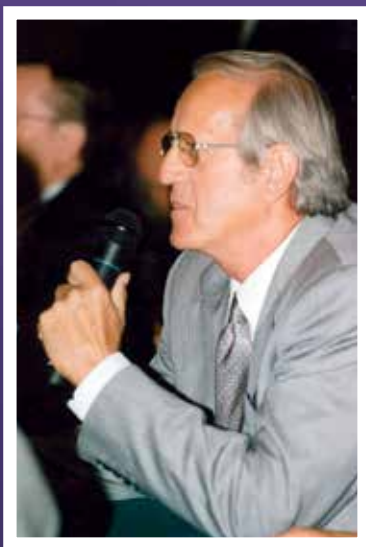

Dr. Janez Potočnik, komisar za varstvo okolja v EU, na obisku v prostorih SSK. Fotografija je bil posneta v dvorani SSK. V dvorani potekajo števila predavanja in prireditve pod naslovom »Večeri izza kongresa«. Prostor v koristijo tudi števila slovenske društva, za tiskovne konference ali druge predstavitve, tudi iz tujine.

Prva konference arhitektov in gradbenikov na Brdu pri Kranju. Med udeleženci so bili številni Slovenci iz sveta., ki so se je udeležilo veliko število slovenskih arhitektov iz sveta. Udeležence Konference je sprejel predsednik države dr. Janez Drnovšek, na sliki v pogovoru z Janezom Strgarjem, graditeljem mostov ZDA.

Glasilo je SSK pričel izdajati leta 1996. Revija v malem formatu je izhajala vse do leta 2002. Vzrok za prenehanje je bil finančne narave. Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu je ukinil že tako majhno finančno pomoč, ob enem pa sprejel določbo, da ne smemo uporabljati namenska sredstva za projekte, ki jih urad ne odobri. S tem smo bili prisiljeni prenehati z izdajo kvalitetne revije, ki jo še danes številni bralci doma in po svetu zelo pogrešajo. Toda, zaradi finančne stiske, tudi v prihodnje ne vidimo možnosti, da bi bilo bolje. Drugi urednik Glasila je bil prof. Andirjan Lah. Ker se je takratni predsednik SSK dr. Jože Bernik vmešaval v uredniško politiko prof. Andirjana Lah je le ta odstopil in njegovo mesto je prevzel mag. Stane Okoliš, ki je revijo dvignil na visoki nivo in jo vodil do leta 20021, ko je revija s sklepom upravnega odbora SSK prenehala izhajati.

Prvega srečanja slovenskih zdravnikov iz sveta in Slovenije se je udeležila tudi dr. Jožica Paddel Ledinek (desno) iz Avstralije, ki je za svoje znanstvene dosežke prejela najvišje priznanje angleške kraljice, v pogovoru z prof. dr. Meto Zorc iz Ljubljane.

Slovensko obrobje 2004. Predsednik SSK dr. Jože Bernik je leta 1998 dal pobudo o tesnejšem povezovanju s slovenskimi društvi iz sosednih držav in SSK. Tako je nastalo eno izmed povezovanj pod naslovom Slovensko obrobje. Srečanj so predvsem kulturno obarvani večeri. Na njem se zvrstijo skupine, predvsem pevska in dramska društva ter posamezniki s svojimi deli v slovenskem jeziku, oziroma v njihovem, slovenskem narečju.

Konferenca znanstvenikov in gospodarstvenikov, Bled 2000. Pozdravni nagovor predsednika SSK dr. Borisa Pleskoviča iz Washingtona, ZDA.

Predsednikov sproščen pogovor z udeleženci konference.

Največja skupina zdravnikov in zdravstvenih delavcev nas srečanju v Radencih leta 2002 je bila iz Argentine.

Skupina
udeležencev
3. občnega
zboru SSK pred
spomenikom
generala
Maistra v
Mariboru leta
1997.

Mladi taborniki pred
Kobariškim muzejem.
Tabor je potekal v kraju
Podbela ob reki Nadiži pri
Kobaridu. Reka Nadiža
izvira v Italiji, prečka
Slovenijo in se vrne v
Italijo. Velja za najčistejšo
in najtoplejšo reko v
Sloveniji. Poleti se v njej
kopajo številni domačini
in tudi obiskovalci
kampa, ki je lepo urejen
in je tik ob vodi.

Tabori slovenskih otrok
iz sveta so vedno dobro
obiskani, tako, da smo
morali omejiti število
udeležencev. Namen
taborov je druženje
otrok slovenskega
rodu iz posameznih
delov sveta, da bi se,
kljub jezikovni in tudi
kulturni različnosti
družili se spoznal in
navsezeli poznanstva,
kot skupni pripadniki
slovenskemu narodu.

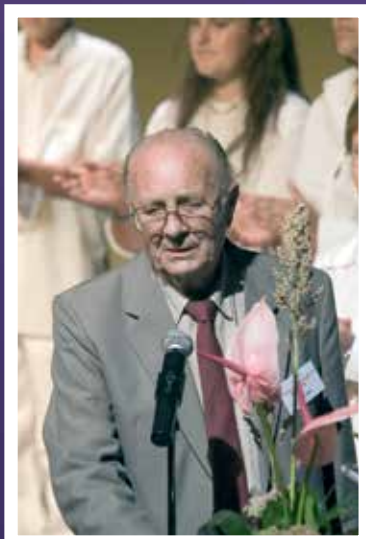
Idilični pogled na Tabora slovenskih otrok iz sveta, ki je potekal na Jezerskem pod Karavankami. Tabor je potekal pod vodstvom znanega alpinista Dava Karničarja, ki je prvi presmučal najvišji vrh sveta Mont Everest.

Skupina udeležencev »9. Tabora slovenskih otrok iz sveta 2005«, ki je potekal na Debelem Rtiču. Z ladjo so obiskali mesto Piran od kjer je bila posneta fotografija. Otroci iz sveta so si poleg obalnih mest ogledali tudi Kobilarno Lipico.

Levo:
Pokojni
skladatelj
Ciril Kren iz
Argentine na
1. konferenci
glasbenikov
iz sveta in
Slovenije,
Nova Gorica,
september
2006.

Desno: akad. dr.
Boris Podrecca,
konferenca
arhitektov.

1. konferenca
slovenskih
glasbenikov
iz sveta in
Slovenije.

Delovna ekipa
upravne
pisarne SSK na
V. konferenci
slovenskih
zdravnikov
iz sveta in
Slovenije, 2007.

Z leve: Luka
Klopčič, Sonja
Avguštin, Jana
Čop, Zdenka
Oblak, Franci
Feltrin.

Programi v letu 2010

Svetovni slovenski kongres je v letu 2010 nadaljeval z organizacijo strokovnih konferenc slovenskih strokovnjakov po svetu in razširil obseg še na področje prava. Po I. Konferenci pravnikov, ki je potekala maja v Ljubljani sta sledili še II. Konferenca glasbenikov v Slovenj Gradcu in Pliberku ter IV. Konferenca arhitektov in gradbenikov v Bohinju. Poleg tega smo izvedli že deveti strokovni posvet *Ko ni več meja*, na Opčinah pri Trstu ter pripravili tematske večere v okviru Večerov izza kongresa.

Na kulturnem področju lahko izpostavimo pripravo projekta Slovenski Dunaj nekoč, danes, jutri, ki je potekal v dveh delih, v Ljubljani in Trstu. Oprli smo še tri razstave, fotografsko dr. Zvoneta Žigona in likovni Roberta Faganela in Venčeslava Špragerja. V sodelovanju z društvom F.B. Sedej smo v Števerjanu pripravili srečanje briških zborov v okviru projekta Slovensko obrobje. Izdali smo tudi zbornike predavanj vseh treh zgoraj omenjenih konferenc, hkrati je pa tudi izšla nova številka Slovstvene folkloristike. Poleg vseh projektov smo tudi vzpostavili spletni forum SSK v okviru obnovljene glavne spletne strani.

Kot je že tradicionalno, smo podelili priznanja slovenskim številčnejšim družinam, letos kar šestnajstim, ki so šteje skupaj 109 otrok. Aktivno smo tudi sodelovali pri pripravi Vseslovenskega srečanja v Državnem zboru, se odzvali na aktualne problematike slovenske družbe ter sodelovali pri pripravi vsebin osrednje revije za Slovence po svetu *Moja Slovenija*.

Na naslednjih straneh sledijo opisi vseh dejavnosti, ki smo jih izvajali tekom leta 2010. Delo Svetovnega slovenskega kongresa je bilo še enkrat izjemno obsežno in raznoliko in se bomo še naprej zavzemali za strokovno, vestno in zavzeto izpolnjevanje našega poslanstva.

STROKOVNA SREČANJA IN POSVETI

Svetovni slovenski kongres je v zadnjem desetletju organiziral vrsto prireditev, kjer se srečujejo slovenski strokovnjaki iz domovine in tujine. Osnovni namen teh je spoznavanje in povezovanje, seznanjanje domačih strokovnjakov z razvojem v tujini in seznanjanje rojakov na tujem z razvojem doma. Nudijo možnosti za vzpostavljanje znanstvenih, strokovnih, podjetniških in drugih odnosov za sodelovanje med Slovenci, ter možnost za širše razmisleke o prihodnosti Slovenije. Uradni jezik vseh strokovnih srečanj je slovenščina, ki jo predavatelji iz tujine obvladajo na zavidljivem

nivoju. V letu 2010 smo v maju prvič organizirali konferenco pravnikov, nadaljevali pa smo še z drugo konferenco glasbenikov v septembru ter četrto konferenco arhitektov in gradbenikov v oktobru.

1. I. KONFERENCA SLOVENSКИH PRAVNIKOV IZ SVETA IN SLOVENIJE

Ljubljana, 27. – 28. maj 2010

Svetovni slovenski kongres je 27. in 28. maja 2010 organiziral I. konferenco slovenskih pravnikov iz sveta in Slovenije, ki je potekala na Pravni fakulteti v Ljubljani. Dvodnevne konference so se udeležili vrhunski pravni strokovnjaki, ki delujejo na najpomembnejših evropskih institucijah, študirajo na prestižnih svetovnih univerzah in imajo ugled v strokovni javnosti tako doma kot na tujem. Konferenca je bila dobro obiskana in predstavljena v domačih medijih.

Udeležence konference so uvodoma nagovorili predsednik SSK dr. Boris Pleskovič, dekan Pravne fakultete v Ljubljani dr. Rajko Pirnat, minister za pravosodje Aleš Zalar, minister za Slovence v zamejstvu in po svetu dr. Boštjan Žekš in predsednik Komisije DZ za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu Miro Petek. Govorniki so pozdravili iniciativo SSK za organizacijo konference, ki izhaja iz potrebe po izmenjavi tovrstnih mnenj med pravniki, ki živijo in delajo v Sloveniji in tujini. Častno pokroviteljstvo je prevzel predsednik RS dr. Danilo Türk.

V programu smo prisluhnili različnim pravnim temam. Najprej so nastopili slovenski pravniki iz zamejstva in tujine, ki so nam opisali pravni položaj Slovencev v Italiji, Avstriji, Madžarski, v nekdanjih republikah bivše SFRJ in Argentini. Lahko bi povzeli, da je pri manjšinah pomembno varstvo kolektivnih pravic in ne zgolj individualna zaščita posameznika. Za to, da morajo države zagotavljati zaščito manjšinskih pravice slovenskih manjšin v Avstriji, Italiji in na Madžarskem, se mora aktivno zavzemati tudi država Slovenija v svojih diplomatskih odnosih s temi državami. Pomemben vidik ohranjanja slovenstva Slovencev v zamejstvu in po svetu pa je tudi ohranjanje jezika – tako v formalnih institucijah (šolah), kot tudi v družinah in društvih. Tudi pri tem je pomembna aktivna pomoč Republike Slovenije.

Oba dneva konference so predavatelji v dveh tematskih sklopih obravnavali mednarodne in evropske mehanizme sodnega varstva. Le-ti so pomembno in vse pogostejše uporabljeno sredstvo mirnega reševanja sporov med državami, kot tudi med drugimi subjekti na mednarodni ravni, zagotavljajo pa tudi varstvo pravic posameznikov in na mednarodni ravni preprečujejo kulturo nezakaznanosti za najhujša hudodelstva. Strah, ki ga imajo nekateri v Sloveniji pred mednarodnim pravom, je neupravičen, so menili predavatelji. V evropski sklop je bila vključena tudi predstavitev vpliva prava Evropske unije na slovensko pravo; poslušalci smo na večih konkretnih primerih izvedeli, kakšna je njuna medsebojna interakcija.

Posebna točka programa je bila predstavitev pravne prakse pravnikov delujočih doma in v tujini (Italija, Avstrija, ZDA, Avstralija, Argentina). Ne samo da smo

izvedeli veliko novega, med pravniki so se spletla tudi nova poznanstva, kar je velik uspeh konference.

Drugi dan konference smo tudi govorili o pravnem študiju v Sloveniji in o primerjavi le-tega z drugimi študiji na najboljših svetovnih univerzah. Vsi predavatelji, tako tisti iz akademske sfere kot tisti v praksi, so se strinjali z oceno, da Pravna fakulteta v Ljubljani dobro izobrazja bodoče pravnike, ki tako pri delu kot pri nadaljnjem študiju (tudi v tujini) nimajo težav.

Konferenco smo zaključili s predstavitvijo vpliva novih tehnologij (predvsem računalništva in z njim povezanega interneta oz. svetovnega spleta) na pravo, ki je od začetka 90-ih let postavljeno pred nove izzive. Za opredelitev in določitev pravne regulative je potrebno meddržavno oz. naddržavno usklajevanje prava (predvsem na področju avtorskih pravic) in tudi sodelovanje držav pri odkrivanju in preganjanju storilcev sedaj že pogostih kriminalnih dejanj.

Konference se je udeležilo 147 ljudi iz Slovenije in tujine in je doživela veliko odmevnost tako med stroko kot v javnosti. Uspeh konference daje Svetovnemu slovenskemu kongresu novih moči in spodbudo za kvalitetno delo še naprej.

2. II. KONFERENCA SLOVENSКИH GLASBENIKOV IZ SVETA IN SLOVENIJE

Slovenj Gradec -Pliberk, 9. in 10. september 2010

Svetovni slovenski kongres je 9. in 10. septembra 2010 organiziral II. Konferenco slovenskih glasbenikov iz sveta in Slovenije, ki je potekala v Slovenj Gradcu in Pliberku. Pripravili smo jo v sodelovanju z Glasbeno matico Ljubljana, Društvom Hugo Wolf Slovenj Gradec ter Krščansko kulturno zvezo in Društvom KD Pliberk z avstrijske Koroške. Častni pokrovitelj je bil minister za Slovence po svetu akad. prof. dr. Boštjan Žekš. To je bila še ena v sklopu strokovnih konferenc, ki jih organizira Svetovni slovenski kongres z namenom povezovanja slovenskih strokovnjakov, ki živijo doma in po svetu, da izmenjajo izkušnje in najdejo poti bodočega medsebojnega sodelovanja.

V zasnovi programa druge konference smo se osredotočili na poustvarjalce. Zato smo povabili k sodelovanju operne pevce, dirigente, zborovodje in druge, ki delujejo na področjih, ki smo jih na konferenci obravnavali. Tudi tokrat so se na naše vabilo odzvali vrhunski glasbeniki. Ob začetku konference je izšel tudi zbornik s prispevki in življenjepisi vseh sodelujočih v programu, ki je na voljo v pisarnah SSK.

V zanimivem uvodnem predavanju je akad. prof. dr. Lojze Lebič govoril o naši glasbeni samopodobi. Dejal je, da smo Slovenci glasbeno nadarjen narod, a žal glasba še vedno nima veljave, ki si jo zasluži. Glavni prepreki sta predvsem nizka glasbena izobraženost in podcenjevalen odnos Slovencev do glasbe. Naši glasbeniki so bili in so tudi danes vtkani v najširše okvire vseh narodov in dežel; prepoznati jih moramo kot del našega telesa v »svetovnem prostoru«. Za afirmacijo slovenske glasbene kulture bi bil potreben konkreten znanstveni razmislek o slovenski glasbeni univerzalnosti,

ustanovitev osrednje glasbene revije za povezovanje in predstavljanje slovenskih glasbenikov po svetu in ustanovitev glasbenega muzeja, kjer bi bile evidentirane vse slovenske zmogljivosti doma, v zamejstvu in po svetu. Po tujih univerzah bi veljalo ustaliti prakso vsaj občasnih gostujočih predavanj, ki bi vzpodbudila zanimanje tudi za glasbeno »slovenistiko« -predvsem tisto, ki različne kulturne povezuje. Nadarjenim iz zamejstva in sveta naj se omogoča in olajša študij ter skrbi za medsebojne glasbene izmenjave, koncerte ali založniško pomoč. Dodal je še, da Slovenija mora ostati glasbeno široko odprta nacionalna država v osrčju Evrope, ob tem pa ne sme dopustiti, da bi postala odlagališče glasbenozvočnih odpadkov.

V dveh dneh konference smo na predavanjih in okroglih mizah spoznavali slovensko opero na tujem in slovenske nekdane in sodobne umetnike v svetovnih opernih hišah, slovenske dirigente na tujem, otroške zборе in glasbeno-scenske projekte ter slovenske zborovske piramide v Sloveniji in po svetu. Program sta spremljala tudi dva koncertna večera, kjer smo imeli priložnost prisluhniti izjemnim pevskim zborom iz Slovenije in avstrijske Koroške. Prvi koncert je bil v cerkvi sv. Elizabete v Slovenj Gradcu, drugi večer pa je v Pliberku potekal zaključni koncert.

Na koncu vsake naše konference odkrijemo kakšen potencial imajo slovenski strokovnjaki doma in po svetu. Tudi letos so glasbeniki dokazali, da so izjemno talentirani, delovni in marljivi, zato tudi dosegajo velike uspehe na svetovnem nivoju. Po temu sodeč, stanje in nivo slovenske glasbe ni pod vprašajem, vendar bi se organizacijsko seveda dalo kaj izboljšati. Ob zaključku konference, ki ga je vodil dr. Boris Pleskovič, smo organizatorji in udeleženci tudi delili skrb o predlogu zakona o medijih, ki predvideva zmanjšanje obsega zapovedanega predvajanja domače slovenske glasbe vseh žanrov. Ker vemo, da slovenskemu narodu obstoj zagotavljata njegova kultura in njegov jezik, temu nasprotujemo in smo v ta namen tudi sprejeli izjavo.

Kot vedno ostane povabilo, da se slovenski glasbeni strokovnjaki še naprej srečujejo na naših konferencah, pridružujemo pa se še želji, ki jo je izrazil dirigent Marko Ozbič (Italija), »da bi iz v teh dneh pognalega kalčka, zraslo krepko drevo in v

Skupina slovenskih pravnikov iz tujine s člani vodstva SSK ter ministroma Zalarjem in Žekšem.

bližnji prihodnosti kljubovalo okolju, ki vse bolj prezira pomen glasbene umetnosti in nacionalne identitete.«

3. IV. KONFERENCA SLOVENSКИH ARHITEKTOV IN GRADBENIKOV IZ SVETA IN SLOVENIJE

V sklopu strokovnih konferenc, ki jih organizira Svetovni slovenski kongres, je 20. in 21. oktobra 2010 potekala IV. Konferenca slovenskih arhitektov iz sveta in Slovenije pod častnim pokroviteljstvom predsednika Vlade RS Boruta Pahorja. Konferenca se je udeležilo preko 120 udeležencev iz Slovenije, Italije, Avstrije, Španije in Avstralije in je potekala v Eko Park Hotelu v Bohinju. Zbrane je najprej pozdravil predsednik Svetovnega slovenskega kongresa, dr. Boris Pleskovič, z obiskom in nagovorom pa so nas tudi počastili minister za okolje in prostor, prof. dr. Roko Žarnić, minister za Slovence po svetu, akad. prof. dr. Boštjan Žekš ter predsednik komisije DZ za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu, g. Miro Petek. V nadaljevanju smo imeli priložnost prisluhniti izredno zanimivim uvodnim predavanjem. S svojim izjemnim strokovnim znanjem so navzoče navdušili akad. Marko Mušič, akad. prof. dr. Peter Fajfar, prof. dr. Mirko Premrov in akad. prof. Boris Podrecca. Predsednik Zbornice za arhitekturo in prostor Slovenije, mag. Andrej Goljar, je odprl spremljevalno razstavo, kjer smo si lahko ogledali nagrajena dela lanskega natečaja Zbornice.

Letošnjo konferenco smo pripravili v sodelovanju s fakultetama za arhitekturo in gradbeništvo Univerz v Ljubljani in Mariboru ter Zbornico za arhitekturo in Zbornico za gradbeništvo in industrijo gradbenega materiala. Teme so se nanašale na varovanje arhitekturne in gradbene zapuščine, učinkovito rabo energije in uvažanje novih tehnologij v arhitekturi, gradbeništvu in urbanizmu ter krajinski arhitekturi. V programu so sodelovali vrhunski strokovnjaki iz domovine in tujine, ki so še enkrat pokazali, da smo Slovenci prispevali veliko k svetovni arhitekturi in gradbeništvu, ki z razvojem novih tehnologij in uporabo naravnih materialov stremita k

Minister za pravosodje Aleš Zalar na odprtju 1. Konference slovenskih pravnikov iz sveta in Slovenije.

izboljšanju bivalnih pogojev in ohranjanju okolja. Prispevki in življenjepisi vseh sodelujočih so zbrani v zborniku, ki je na voljo v pisarnah SSK.

Ob zaključku konference so se navzoči strinjali, da je potreben bolj učinkoviti nadzor pri prostorskem načrtovanju, katere pomanjkljivosti so se pokazale pri zadnjih poplavah. Izpostavili so tudi kako je pomembno, da se strokovnjaki, ki študirajo v tujini, vrnejo v Slovenijo in da se omogoči potreben pretok znanja za razvoj arhitekturne in gradbene stroke. Velikega pomena je tudi spoznavanje zapuščine slovenskih arhitektov in gradbenikov, ki so delovali širom sveta.

Naši ugledni strokovnjaki z velikim zanimanjem sodelujejo na teh srečanjih in produktivno izmenjujejo svoje izkušnje s kolegi iz sveta. Nov zagon pa nam dajejo odkritja novih, izjemnih strokovnjakov delujočih po svetu. In ravno naše konference so prostor, na katerih imajo možnost vzpostaviti nova poznanstva in sodelovanja.

4. 9. STROKOVNI POSVET »KO NI VEČ MEJA«

Opčine pri Trstu, 13. november 2010

V soboto, 13. novembra 2010, je v prostorih Zadružne Kraške Banke na Opčinah pri Trstu Svetovni slovenski kongres v sodelovanju s SDGZ iz Trsta pripravil 9. strokovni posvet »Ko ni več meja«. Tokratno srečanje se je osredotočilo na črpanje evropskih sredstev in prekomejnih projektov, ki so pridobili sredstva iz takih skladov. Srečanja se je udeležilo približno 40 oseb.

Svoje izkušnje s področja možnosti in poglede na načine črpanja finančnih sredstev iz EU skladov so v dopoldanskem delu predstavili predstavniki Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu, Službe Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko, podjetij Euroservis in Tiko pro. V popoldanskem delu so svoje izkušnje s prijavljanjem prekomejnih projektov na razpise EU z udeleženci posveta delili predstavniki SLORI-ja, SDGZ-ja in INV-ja, ki projekt Mindoc izvaja skupaj s SZI iz Avstrije. Slovenija je do leta 2013 še v celoti upravičena do razvojnih sredstev, po

Župan Slovenj
Gradca Matjaž
Zanoškar
nagovarja
udeležence
ob odprtju
konference
glasbenikov.

letu 2013 pa se lahko zgodi, da bo do razvojnih sredstev upravičen le še manj razvitejši vzhodni del. Urad za Slovence uspešno spodbuja črpanje sredstev EU. Poleg novjših Europisarn na Reki in v Sombotelu, je že pred leti pomagal s finančnimi sredstvi pri zagonu pisarne za tehnično asistenco za slovensko manjšino pri SDGZ v Trstu iz česar je kasneje nastalo podjetje Euroservis. Europisarne so izjemnega pomena za sodelovanje in povezovanje manjšine z matico ter hkrati tudi matice z manjšino.

Uspešne prijave na razpise EU zahtevajo precej vloženega truda in veliko znanja, imajo pa nekatere skupne podobnosti. Nekatere skupne značilnosti uspešnih prijav: 1) kreativna ideja, 2) dobra predstavitev ideje, 3) kooperativno sodelovanje partnerjev v projektu in 4) dobro poznavanje prakse in zakonodaje. Pomembni elementi, ki še dodatno vplivajo na uspešnost prijave so: 1) vključenost občine, 2) izkušnje pri pripravljanju razpisov 3) lokalna iniciativa s strani prebivalcev vključenih v projekt in 4) kritična masa, ki jo lahko zagotovimo s čezmejnimi sodelovanjem. EU bo v prihodnje še večji delež sredstev namenila projektom s področja varovanja okolja in zagotavljanja čistejših energentov.

Glavne prednosti sredstev EU so predvsem v višini sredstev in njihova namen-skost, ki presega lokalno komponento. Vendar pa izkušnje kažejo, da imajo tovrstni razpisi tudi nekaj šibkih točk na katere morajo biti prijavitelji pozorni: 1) časovne zamude pri izplačevanju sredstev (prijavitelj dokaj hitro pridobi nekaj začetnih sredstev, za preostanek pa mora običajno kar dolgo čakati), 2) predolgi časovni inter-vali med zaključkom programskega obdobja in novim razpisom, kar ne omogoča kontinuitete delovanja, 3) visoka stopnja »birokracije in papirologije« in 4) bolje so razumljeni konkretni gospodarski projekti, medtem, ko ima za kulturne in družbene projekte EU manjši interes in jim zato namenja manjši delež. Uspešni čezmejni projekti močno pripomorejo k uveljavljanju in razpoznavnosti manjšine, poleg tega pa za manjšino omogočajo tudi nova delovna mesta. Takšni projekti pogosto pripomo-rejo tudi k promociji Slovenije v državi, kjer se projekti izvajajo.

2. konferenca glasbenikov iz sveta in Slovenije: okrogla miza »Slovenskih dirigentov na tujem«, ki jo je vodil Tomaž Faganel (na sredini).

4. VEČERI IZZA KONGRESA

V sklopu Večerov izza Kongresa smo pripravili:

17. februar: Življenje Slovencev v ZDA

V sredo, 17. februarja 2010, smo pri SSK odprli novo, že štirinajsto sezono Večerov izza kongresa. Tokratni gost je bil dr. Zvone Žigon, nekdanji generalni konzul v Clevelandu, ki nam je predstavil življenje Slovencev v Združenih državah Amerike. Dr. Žigon je v ZDA služboval štiri leta in je imel kot generalni konzul pristojnost nad desetimi zveznimi državami, predvsem tistimi ob vzhodni obali. V sliki in besedi nam je predstavil raznolikost številnih slovenskih skupnosti, ki živijo v ZDA, opisal nam je njihovo zgodovino ter trenutno situacijo. Poslušalci smo tako veliko izvedeli o začetnem zelo težkem življenju Slovencev, ki so prišli iz Avstro-Ogrske, Italije in obeh Jugoslavij in si našli delo v rudnikih in v težki industriji. Kljub stiku s številnimi tujimi narodi ter raznarodovalnim pritiskom niso pozabili na ohranjanje lastne narodne identitete, ki so jo gojili v dobro organiziranih skupnostih. O obsegu prisotnosti slovenske kulture govori tudi dejstvo, da danes v ZDA živi približno 175.000 ljudi, ki se opredeljujejo za Slovence oz. za potomce slovenskih staršev. Številni obiskovalci večera so gostu ob koncu predstavitve postavili vprašanja, nato pa so si ogledali še spremno fotografsko razstavo, na katerih je dr. Žigon predstavil utrinke, ki prikazujejo življenje ameriških Slovencev.

30. marec: Povezovanje mladih Slovencev v Evropi in po svetu

V torek, 30. marca 2010, smo prisluhnili predavanju o novih načinih povezovanja mladih Slovencev iz sveta z domovino. V okviru projekta Večeri izza kongresa smo gostili mag. Klemna Žumra, svetovalca v kabinetu predsednika Evropske ljudske stranke (krščanski demokrati) v Evropskem parlamentu v Bruslju. Tokratni Večer izza kongresa je bil zaradi številnih izkušenj in širine delovnih področij, ki jih pri svojem delu pokriva naš gost, razdeljen na dva dela: na predstavitev delovanja Evropskega parlamenta in Evropske komisije ter na tematiko povezovanja mladih Slovencev v Evropi in po svetu. Mag. Žumer kljub svoji mladosti že enajsto leto živi v tujini, vseeno pa ohranja reden stik s Slovenijo in to mu omogoča dober vpogled na položaj Slovencev tako doma kot na tujem. Tako imenovano »EU-izseljenstvo«, ki je nastalo v letih po vstopu v Evropsko unijo, danes zajema nekaj čez 400 predvsem mladih Slovencev, ki živijo in delajo v Bruslju, Luksemburgu ali Strasbourgu. Vsi delajo za Slovenijo in Evropsko unijo na zahtevnih visoko kvalificiranih delovnih mestih, srečujejo pa se na neformalnih športnih in kulturnih dogodkih. Tudi drugod po svetu je spoznal, da Slovenci slovimo kot pridni, delavni in kot tisti, ki jim lahko zaupaš. S pomočjo fotografij nam je prikazal svoje vzpostavljane stikov med Slovenci v Argentini, ZDA, Kanadi in Evropi.

17. maj: Arbitražni sporazum – za ali proti?

V okviru Večerov izza Kongresa smo v ponedeljek, 17. maja 2010, priredili omizje z naslovom Arbitražni sporazum – »ZA« ali »PROTI«?

Predsednik Vlade RS in predsednica Vlade Republike Hrvaške sta podpisala arbitražni sporazum med Republiko Slovenijo in Republiko Hrvaško. Sporazum med drugim določa, da bosta pogodbenici »v enem mesecu podrobno določili vsebino spora«, da bo sodišče ob upoštevanju vseh relativnih dejstev brez odlašanja izdalo razsodbo, ki jo bo sprejelo z večino glasov. Razsodba bo za pogodbenici »zavezujoča in pomeni dokončno rešitev spora«. Prav tako sporazum določa, da Slovenija umika vse zadržke pri odpiranju in zapiranju pogajalskih poglavij, ki so povezani s sporom o meji. Državi se tudi zavezujeta, da se bosta vzdržali vseh dejanj in izjav, ki bi lahko zaostrile spor ali ogrozile delo arbitražnega sodišča. Kaj za Slovenijo pomeni arbitraž, kakšen odnos ima Vlada Republike Slovenije do obmejnih slovenskih občin, naj se opredelimo »za« ali »proti« arbitraži – na vsa ta vprašanja so v večernem omizju, ki ga je povezoval odvetnik Danijel Starman, odgovarjali naslednji gosti:

- mag. Simona Drenik, vodja sektorja za mednarodno pravo, MZZ
- Ana Kalc Hafner, predstavnica Zavoda 25. junij
- Stanko Ivanušič, župan Občine Razkrižje
- Štefan Sobočan (Hotiza), predsednik Civilne iniciative za mejo
- Marina Žardin, vaščanka s spornega hrvaškega katastrskega območja Del Brezovec (Hotiza)

Franco Juri, poslanec Zares Sledila je burna razprava s številnimi vprašanji in mnenji poslušalcev, na koncu pa je bil izveden tudi minireferendum med zbranimi poslušalci. 80 odstotkov je bilo proti sporazumu, 20 odstotkov pa je sporazum podprlo.

6. oktober: Pogovorni večer z dr. Vladimirjem Kosom in predstavitev knjige »Petindvajset krivulj japonskih četrti«

V četrtek, 7. oktobra 2010, smo v sklopu Večerov izza kongresa prisluhnili dr. Vladimirju Kosu, ki živi in dela na Japonskem. Pesniti je začel že kot mladenič v klasični gimnaziji v Mariboru. Nekateri kritiki ga ocenjujejo za največjega še živečega pesnika slovenske emigracije. Je najvidnejši predstavnik izseljeniške religiozne poezije, najbolj poznan po tem, da je izdal edino do sedaj natisnjeno slovensko knjigo na Japonskem »Dober večer Tokio« (1961). Večer z dr. Kosom je vodil dr. Stanislav Raščan. Dr. Kos je predstavil zadnjo izmed številnih pesniških zbirk »Petindvajset krivulj Japonske četrti«. Pesnikova poezija ima dva pola: religioznega in japonskega, zbirka pesmi pa je pravzaprav potovanje po predmestju Tokia, po predelu imenovanem Adači-ku. Dr. Kos je velik poznavalec japonske kulture in navad, del svojih izkušenj pa je v pogovoru razkril tudi obiskovalcem. Japonsko razmišljanje in

simbolika sta Slovincu namreč težko razumljiva brez razumevanja širšega družbenega konteksta.

10. november: Predstavitev knjige »Koroški Slovenci v drugi republiki«

V sredo, 10. novembra 2010, je Svetovni slovenski kongres v sodelovanju s Slovenskim panevropskim gibanjem in Slovensko panevropsko mladino organiziral predstavitev knjige prof. dr. Vladimirja Klemenčiča in red. prof. dr. Matjaža Klemenčiča z naslovom »Koroški Slovenci v drugi republiki« oziroma v izvirniku »Die Kärntner Slowenen Und Die Zweite Republik«. Poleg obeh omenjenih avtorjev sta bila na predstavitvi prisotna tudi Karel Smolle in dr. Andrej Rahten. Predstavitev knjige pa sta s svojim obiskom počastila tudi minister za Slovence v zamejstvu in po svetu, dr. Boštjan Žekš ter generalni sekretar na omenjenem ministrstvu, dr. Boris Jesih. Knjiga ne govori zgolj

o prizadevanju koroških Slovencev za narodnostni obstoj po drugi svetovni vojni, temveč odpira številna nova vprašanja sobivanja koroških Slovencev z deželno večino. Dodana vrednost knjige je toliko večja, saj je napisana v nemškem jeziku, kar omogoča pregled in odpira problematiko koroških Slovencev nemško govoreči populaciji.

30. november: Peter Kovačič Peršin: Vrnitev k Itaki – Slovenci v procesih globalizacije

V torek, 30. novembra, smo sklenili letošnji niz večernih predavanj in predstavitev pod skupnim naslovom »Večeri izza kongresa«. Peter Kovačič Peršin je predstavil svojo knjigo esejev Vrnitev k Itaki (Slovenci v procesih globalizacije) za katero je prejel letošnjo Rožančevo nagrado. Rdeča nit njegovih dolgoletnih razmišljanj o slovenskem narodu, njegovi zgodovini, kulturi in današnjem položaju se je v tej knjigi osredinila okrog vprašanja, kakšna je sedanja notranja podoba slovenstva in kako se kot narod in država soočamo z izzivi, ki jih prinaša globalizacija. Ti procesi niso

MePZ Danica
pod vodstvom
Stanka Polzerja
na zaključnem
koncertu
konference
glasbenikov v
Pliberku.

naklonjeni ohranjanju narodnih identitet, zato bodo narodi morali poglobiti svoje metafizično udejanjanje, da bi obstali. EU vedno bolj kreira celoten družbeni red kar na drugi strani slabi nacionalno suverenost držav, ki postaja vedno bolj simbolnega pomena. Proces globalizacije je spontan, centri moči pa si prizadevajo, da bi vzpostavili moč kapitala in ekonomičnost subjektov. Tako je tudi kultura vedno bolj podrejena gospodarstvu. Slovenija je vedno bolj podrejena pravilom, ki jih določa EU. Glavni element za obstoj slovenske identitete vidi avtor predvsem v posebni skrbi za negovanje in ohranitev slovenskega jezika. Večera se je udeležilo več kot 30 oseb.

POGRAMI ZA OTROKE IN MLADINO

1. 14. TABOR SLOVENSКИH OTROK PO SVETU

Libeliče, 24. -31. julij 2011

14. tabor slovenskih otrok po svetu, je potekal v času od 24. do 31. julija 2010 na meji med Slovenijo in Avstrijo, v Libeličah na Koroškem. Nekdanja zgradba mejne karavle je preurejena v dom Centra za šolske in obšolske dejavnosti (CŠOD) Ajda. Tabor je namenjen druženju mladih slovenskih rojakov, učenju slovenskega jezika in spoznavanju naravnih in kulturnih znamenitosti lokalne okolice, kjer tabor poteka. Udeležilo se ga je 41 mladih rojakov iz Italije, Avstrije, Nemčije, Srbije, Bosne in Hercegovine, Kanade, Velike Britanije in Singapurja.

Jutra smo začeli s telovadbo. Od nedelje do petka je polovico dneva potekal pouk slovenskega jezika, drugo polovico pa smo zapolnili z različnimi zanimivimi vsebinami in ogledi. Otroke smo glede na njihovo predznanje slovenščine, ki so ga izkazali ob reševanju testa ob prihodu, razdelili v tri skupine: začetniki, nadaljevalci in izpopolnjevalci. Pouk slovenščine je bil tako prilagojen znanju udeležencev v skupini, izvajale pa so ga učiteljice slovenskega jezika (kot priloge so priloženi podrobnejši zapisi o poteku slovenščine po posameznih dnevih v vseh treh skupinah).

Udeleženci
na odprtju 4.
konference
arhitektov
iz sveta in
Slovenije.

Ogledi, športne aktivnosti, zanimive delavnice in družabni večeri so pripomogli k spoprijateljevanju udeležencev. Skupaj smo si ogledali etnografski muzej s kmečkim orodjem in napravami, ki so jih uporabljali pri vsakdanjem življenju na vasi. Sledil je ogled velike župnijske črne kuhinje, odprtega ognjišča in prostora za sušenje mesnin. Ogled Libelič smo zaključili z ogledom najstarejše ohranjene kostnice v Sloveniji. Naslednjega dne smo si obiskali domačijo Prežihovega Voranca, izvedeli več o njegovem življenju, obiskali še Rimski vrelec z zdravilno vodo in se na kratko ustavili na Ivarčkem jezeru. Med zanimivostmi, ki so se nam zagotovo vtisnile v spomin je zagotovo rudnik Lignita v Velenju, kjer smo se spustili slabih 200m pod površje zemeljske skorje in prisluhnili opisom »knapovskih« življenjskih zgodb in načinu dela v rudniku. Večerno delavnico slikanja z akvareli je pripravil študent likovne pedagogike Davor Mešič. Strokovna komisija je izbrala in nagradila najboljše slike v dveh kategorijah: mlajši in starejši. Poleg izletov s kanuji po Dravi, so se udeleženci preizkusili tudi v plezanju in lokostrelstvu. V okviru športnih aktivnosti je potekal turnir v namiznem tenisu, zagrizeni boji v nogometu in odbojki, obiskali pa smo tudi bazen v Ravnah. Ob večerih smo se zabavali ob družabnih igricah, šaljivih tekmovanjih in kvizih, ob reševanju ugank in s petjem slovenskih pesmi.

Strokovna komisija je vsak dan pregledala in ocenila urejenost sob, ob koncu tedna pa podelila nagrado za najboljše urejeno sobo (laskavi naziv »najboljši čistilci«) je pripadel sobi Samorastniki v kateri so prebivali Marc, Tom, Niko, Franz in Gregor. Stanovalci najslabše urejene sobe so ob koncu tedna dobili pisna navodila o osnovah pometanja in pospravljanja. V soboto zjutraj je sledilo še finalno jutranje pospravljanje sob, nato pa izmenjevanje telefonskih števil, msn naslovov in naslovov elektronske pošte, objemanje in poslavljanje udeležencev z obljubami, da se naslednje leto ponovno srečajo na taboru.

Odprtje
spremljevalne
razstave
Zbornice za
arhitekturo
Slovenije na
konferenci
arhitektov.

2. 20. DRAGA MLADIH

Maribor, 9-11. julij 2011

Dvajseto srečanje Draga mladih je letos potekalo od 9. do 11. julija 2010 v prostorih Zavoda Antona Martina Slomška v Mariboru. Vodilna tematika srečanja z naslovom »Živi in pusti sled...« je bila problematika revščine in socialne izključenosti. Organizator srečanja je bilo Akademsko katoliško združenje študentov in akademikov AMOS, soorganizatorji pa so bili Svetovni slovenski kongres, Središče Rotunda, Mladi v odkrivanju skupnih poti, Katoliška mladina, Rafaelova družba, Socialna akademija, Koroška dijaška zveza in Klub koroških študentk in študentov.

Drago mladih smo začeli v petek, 9. julija 2010, dopoldne z novinarsko konferenco. V popoldanskem času so že prišli prvi udeleženci, ki so se registrirali in nastanili v domu, zvečer pa smo lahko prisluhnili otvoritvi Drage in prvemu predavanju. Spregovoril nam je Zlatko Blažič, svetovalec v Društvu Srečanje, ki je prestal preizkušnjo uživanja trdih drog in zdravljenja odvisnosti v komuni.

V soboto, 10. julija 2010, dopoldne je potekala prva okrogla miza, na kateri so o vprašanjih revščine in socialne izključenosti razpravljali ekonomist ddr. Matjaž Mulej, klinični psiholog Aco Prosnik, jezuit p. dr. Robin Schweiger in dr. Bogdan Polajner. Uvodna predavanja so bila zelo zanimiva in so se razvila v pestro diskusijo vseh navzočih. Po kosilu smo se udeleženci foruma odpravili v Lenart v Slovenskih goricah, kjer smo obiskali dom starejših občanov, ki in deluje pod okriljem Karitasa. Strokovna direktorica zavoda nam je predstavila način delovanja zavoda, udeleženci pa smo življenje v zavodu spoznali tudi neposredno, saj smo prebivalcem doma priredili sladoledni piknik, z njimi zapeli, zaigrali in celo zaplesali. Starejši so doživeli lepo popoldne z mladino, mladi pa smo dobili dragocena spoznanja o tem, kakšne izzive prinaša življenje na stara leta. Zvečer istega dne je potekala slavnostna obeležitev 20. obletnice Drage mladih. Dvajset let neprekinjenega delovanja takšnega mladinskega projekta v slovenskem kulturnem prostoru ni kar tako, zato so v

9. simpozij »Ko ni več meja«:
dr. Boris Pleskovič
in Erik Švab
(Eruoservis) v
dopoldanskem
delu simpozija.

Maribor prišli tudi nekateri od organizatorjev Drage mladih iz časov samega začetka leta 1990.

Nedeljo, 11. julija 2010, smo začeli s sveto mašo, ki jo je daroval direktor Zavoda AMS dr. Ivan Štuhec. Po sveti maši je potekala 2. okrogla miza, na kateri so sodelovali Kaja Pezdir in Tina Hojnik, prostovoljki projekta Iniciativa Angola, Jasmina Breznik, v.d. direktorice VDC POLŽ Maribor, ter Kristina Martelanc in Adam Selj, socialna delavca iz Trsta. Tudi ta okrogla miza je bila zelo zanimiva, poleg domačih je prikazala še mednarodne izkušnje pri delu z revnimi in izključenimi in se tako kot prva okrogla miza razvila v zelo plodovito diskusijo.

Jubilejno Drago mladih 2010 smo zaključili s skupnim kosilom in z mislijo, da se drugo leto znova snidemo; spoznavanje drug drugega, sodelovanje med mladimi Slovenci iz domovine in zamejstva, kritično obravnavanje aktualne problematike mladine ter kvalitetna zabava in preživljanje prostega časa – vse to so odlike Drage mladih, ki jo bodo ponesle tudi v naslednjih dvajset let.

KULTURNE DEJAVNOSTI

1. GALERIJSKA DEJAVNOST SSK

V letu 2010 smo izvedli postavitev treh razstav.

Zvone Žigon – fotografska razstava

V sredo, 17. februarja 2010, smo odprli razstavo fotografij dr. Zvoneta Žigona o življenju Slovencev v Združenih državah Amerike. Dr. Žigon je v ZDA služboval štiri leta in je imel kot Generalni konzul pristojnost nad desetimi zveznimi državami, predvsem tistimi ob vzhodni obali. Poleg uradnega dela je našel nekaj časa tudi za svoj najljubši hobi fotografiranje in tako je nam na razstavi pokazal nekaj utrinkov, ki zgovorno pričajo o še vedno zelo slovenski duši na ameriških tleh. Ob razstavi nam je predstavil številne slovenske skupnosti, opisal nam je njihovo zgodovino ter trenutno situacijo. Predstavil nam je tudi pomembne Slovence, ki so se z izjemnostjo ter trdim delom zapisali v zgodovino dežele: misijonar Friderik Baraga, duhovnik Franc Pirz, senatorja Frank Lovse in George Voinovich, glasbenika Frankie Yankovic in Tony Petkovsek ter mnogi drugi. Videli smo tudi raznovrstne znake slovenske kulture, prisotne na ameriških tleh: slovenske cerkve, muzeje, študijske centre, kulturne domove, poslovna združenja, privatne hiše, ki jih krasijo slovenski napisi in znamenja. O obsegu prisotnosti slovenske kulture govori tudi dejstvo, da danes v ZDA živi približno 175.000 ljudi, ki se opredeljujejo za Slovence oz. za potomce slovenskih staršev.

Roberto Faganel

V četrtek, 13. maja 2010 smo odprli razstavo slovenskega rojaka iz Italije, Roberta Faganela. Roberto Faganel je bil rojen v Vrtojbi leta 1941, danes pa živi

v Gorici. Prvi razstavi v Italiji je imel že kot zelo mlad, leta 1962 v »Caffé Teatro« v Gorici ter istega leta še v galeriji »Rossini« v Trstu. Leta 1971 ga je Univerzalna Akademija v Rimu imenovala za Akademika po zaslugah, leta 1972 pa je to storila tudi Akademija Tiberina v Rimu. Kot je umetnik tudi sam povedal, je v slikanju poiskal svobodo svojega umetniškega izražanja, ki mu je partiture pianina niso dovoljevale. Njegovo razgibano življenje je polno potovanj na katerih zajema gradivo za likovna dela. Do sedaj je Roberto Faganel tako daljša obdobja preživel v Keniji, Ugandi, Tanzaniji, Kanadi in ZDA (Cleveland, Los Angeles, Grand Canyon), v Franciji, na Kanarskem otočju in v Indiji. V kratkem načrtuje pot na Irsko, kjer bo iskal novih navdihov. O razstavi in razstavljenih delih je spregovoril likovni kritik prof. dr. Mirko Juteršek. Slike Roberta Faganela, prevladuje tehnika oljnih barv na platnu, bi lahko označili kot impresije okolja, ki, dodana in pomešana z umetnikovimi občutji, v slikah zadobijo neko novo višje razumevanje uprizorjenega. Polnost barv in prefinjena izbira uporabljenih platen vodi do zaključka, da avtor s polnim srcem pristopa k svojemu delu. Iz slik je mogoče razbrati pogum avtorja, da svoja občutja poveže in izrazi v slikanju. Prof. dr. Mirko Juteršek je ob tem spodbudil avtorja, da še naprej tako pogumno in predano sledi svojemu poslanstvu. Odprtje razstave je z glasbo popestrila tamburaška skupina Bisernica iz Reteč pri Škofji Loki. Večer je vodila in povezovala Sonja Avguštin, glavna tajnica SSK, ki se je ob koncu prireditve zahvalila avtorju, likovnemu kritiku in nastopajočim glasbenikom s simboličnimi darili. Razstava je bila odprta do 4. junija 2010.

Venčeslav Šprager

V četrtek, 7. oktobra 2010, smo v okviru galerijske dejavnosti odprli razstavo slikarja Venčeslava Špragerja, umetnika rojenega v Pertočah v Prekmurju. Že desetletja pa živi in ustvarja v Nemčiji. Gospod Šprager, po izobrazbi arhitekt, je predstavil svoje grafike, ki so plod večletnega ustvarjanja. Svojo bogato kariero je oblikoval kot znanstveni sodelavec na Fakulteti za industrijske gradnje v Braunschweigu med leti 1962 in 1964, leta 1967 pa je postal izredni profesor na Akademiji za likovno umetnost ravno tako v Braunschweigu. Leta 1987 je bil imenovan za mestnega arhitekta v mestu Moosburg. Leta 2007 je prejel nagrado za uspelo sanacijo zgodovinsko zaščitenih stavb je. Poleg likovnega ustvarjanja je doslej izšlo pet njegovih knjig lirike, nekaj verzov je navzočim predstavil tudi ta večer. Za njegovo kulturno delovanje je leta 1992 prejel literarno nagrado za slovenske pisatelje v diaspori in leta 1999 kulturno nagrado okrožja Freising. O razstavljenih delih je likovna kritičarka Petra Vencelj dejala: "Umetnik Venčeslav Šprager pri ustvarjanju za matrico uporablja različne materiale od lesa, teksturirane papirje, tekstil..., ki jih nato pred odtisom kolorira z vodnimi barvami, tušem in akrilom. Geometrijske like sestavlja v abstraktne pripovedi, ki niso posnetki realnosti. Dela povezuje skladna in enotna barvna paleta vpeta med črno in zemeljskimi barvami, katere ponekod razgibajo rdeča jedra. Skozi osebne misli, sanje, občutke in fantazije skuša umetnik nagovoriti gledalca in stopati z njim v svojevrstno komunikacijo. Zato je vsak dialog z njegovimi deli enkraten, unikaten predvsem pa individualen. Kakor je je bistvo skodelice njena praznina, tako

nam lahko prostori med upodobljenimi znaki v »Fantazijah« Venčeslava Špragerja odpirajo vrata, ki vodijo v vedno nove in nove svetove.”

2. SLOVENSKI DUNAJ NEKOČ, DANES, JUTRI

Ljubljana, 16. junij 2010 – Trst, 15. november 2010

V sodelovanju s Slovenskim domom in kulturnim centrom Korotan, Knafljevo ustanovo, Slovenskim znanstvenim inštitutom na Dunaju in tamkajšnjo Slovensko katoliško misijo smo v sredo, 16. junija 2010, začeli s prireditvijo Slovenski Dunaj nekoč, danes, jutri. Uvedel jo je glasbeni ansambel Ba-rock, katere voditeljica prof. Irena Kolar je končala študij čembala in klavirja na Akademiji za glasbo na Dunaju. Osnovni del programa se je navezoval na predstavitevno »popotovanje« mag. Antona Levstka, dolgoletnega direktorja doma Korotan, ob panojih s fotografijami obeležij znamenitim Slovincem, ki so živeli in delali na Dunaju. V razstavnem prostoru dvorane Svetovnega slovenskega kongresa smo izpostavili naslednje velike pomnike slovenstva na Dunaju: Jurija Sladkonjo, Ivana Cankarja, dr. Franceta Prešerna, Knafljevo ustanovo, Primoža Trubarja, Jožeta Plečnika, akad. prof. Borisa Podrecco, Selske žrtve, Slovenski dom Korotan in njegovega ustanovitelja patra Ivana Tomažiča, Frana Miklošiča, Andreja Perlacha in Jožefa Stefana. V dopolnitev razstavi so ugledni pričevalci nakazali kaj je in kaj bi lahko bilo slovenskega na Dunaju tudi v prihodnje.

Potujoči projekt Slovenski Dunaj nekoč, danes, jutri želi prispevati k proučevanju in vedenju o življenju Slovencev Dunaju ter biti povezovalni člen med slovensko skupnostjo na Dunaju in v Trstu. Zato smo z Dunaja preko Ljubljane, 15. novembra 2010, zaključili v Trstu.

V prostorih Društva slovenskih izobražencev v Trstu sta pozdravila predsednik društva, Sergij Pahor in predsednik Svetovnega slovenskega kongresa, dr. Boris Pelskovič. Pogled na Dunaj pa sta iz različnih zornih kotov prikazala: pisatelj Lev Detela, ki življenje na Dunaju orisal skozi oči slovenskih pisateljev in pesnikov, delujočih na Dunaju ter Mojca Gätz, vodnica za sloven-ski, nemški, angleški, hrvaški in srbski jezik na Dunaju. Dunaj – Trst je še danes zelo pomembna geografska povezava, pomembna pa je bila tudi za stike med Slovenci živečih v obeh mestih. Socialne niti slovenstva so žive še danes, z zagnanimi posamezniki, ki se trudijo vzdrževati povezovanje, pa bo tako tudi v prihodnje.

3. SLOVENSKO OBROBJE

Števerjan, 19. november 2010

Slovenska konferenca SSK in SKPD F.B. Sedej iz Števerjana sta v okviru projekta Slovensko obrobje 2010 priredila v petek, 19. novembra 2010, v Sedejevem domu v števerjanu »Srečanje briških zborov«. Projekt je namenjen povezavi raznih slovenskih kulturnih društev, ki delujejo ob meji, s tistimi iz sosednjih držav. Uvodoma je pozdravil novoizvoljeni predsednik društva F.B. Sedej, gospod Filip Hlede, nato pa je navzoče pozdravil tudi predsednik SSK, dr. Boris Pleskovič.

Na koncertu so se predstavili, poleg domačega zbora MePZ F. B. Sedej, ki ga vodi Aleksandra Pertot, še Vokalna skupina Vinika pod vodstvom Franke Žgavec, MoPZ Štmaver pod vodstvom Nadje Kovic in MePZ Rado Simoniti, ki ga vodi Patrick Quaggiato.

Mešani zbor F. B. Sedej, ki se bliža šestdesetletnici delovanja, je predstavil le del projekta, ki nosi naslov V domači kleti, to je sklop avtorskih pesmi tržaškega skladatelja Adija Daneua. Smisel projekta je predvsem predstavitev in ovrednotenje domačega ozemlja, briške tradicije in kulture. Nastop so Števerjanci končali s poskočno pesmijo Grozdi so dozoreli, na besedilo prekmurskega pesnika Stanka Janežiča, ob klavirski spremljavi Martine Valentinčič.

Vokalna skupina Vinika združuje pevke iz Brd in okoliških krajev. Ob ustanovitvi, pred šestnajstimi leti, so želele poustvarjati ljudsko pesem ali priredbo le-te. V zadnjem času pa zaradi pestrosti in dopolnitve programa segajo tudi po skladbah iz klasičnega repertoarja in sodobnih avtorjev. Briške pevke so poleg ostalih zapele pesem Barčiča, ki jo je priredil Ambrož Čopi.

Moški zbor Štmaver praznuje letos 51-letnico svojega neprekinjenega delovanja. Z narodno pesmijo pestri kulturne programe na vaških praznikih ter vedno nastopa na vseh kulturnih prireditvah in slavljih v domači vasi. Štmaverci so nastop pričeli z Ipavčevo Slovenec sem.

Mešani zbor Rado Simoniti deluje od leta 1995 in aktivno sooblikuje dogajanje v Goriških Brdih. V letošnji sezoni so si zadali kot glavni cilj obeležitev 30. obletnice smrti Rada Simonitija, briškega skladatelja, po katerem nosi zbor ime. Brici so tako predstavili publiki tudi Simonitijevo pesem Debeli kum.

Domači gostje in obiskovalci iz Slovenije so preživeli prijeten večer ob poslušanju slovenske pesmi. Po koncertu so pa ob pogostitvi imeli priložnost druženja in navezovanja stikov z rojaki.

4. IZDAJATELJSKA DEJAVNOST

Svetovni slovenski kongres ob začetku vseh strokovnih srečanjih vedno izda zbornike s prispevki in življenjepisi sodelujočih v programu. Tako smo v letu 2010 izdali zbornike I. Konference slovenskih pravnikov iz sveta in Slovenije (maj), II. Konference slovenskih glasbenikov iz sveta in Slovenije (september) ter IV. Konference slovenskih arhitektov in gradbenikov iz sveta in Slovenije (oktober). Meseca maja 2010 pa je izšla tudi nova številka Slovstvene folkloristike, glasila Sekcije SK SSK za zbiranje in raziskovanje slovenske slovstvene folklore.

OSTALE DEJAVNOSTI

1. ŠTUDIJSKA POT V REZIJO

Slovenska konferenca Svetovnega slovenskega kongresa nadaljuje z organizacijo tradicionalnih poti k Slovincem po svetu. Na deževno soboto, 8. maja smo se odpravili v Razijo, k Slovincem prav posebne vrste, kot jih je poimenoval prof. Tomaž Pavšič, ki je poskrbel za čudovito vodenje vedoželjnih potnikov.

Na poti do dolin Rezije nam je prof. Pavšič odkrival številne le malo znane znamenitosti. Tako smo se ustavili na osrednjem trgu v Ovčji vasi, poimenovanem po Juliusu Kugyju; tam stoji njegov spomenik in na plošči zapisano njegovo prepričanje: Ni lepših gora, kot so Julijci. Na steni vaške cerkve, skrajno levo od vhodnih vrat pa smo si ogledali nagrobni napis, leta 1868 umrlemu župniku Juriju Prešernu, pesnikovemu starejšemu bratu: »Blagor jim, k'teri v Gospodu zaspe, v slavi nebeški se tam prebude«.

Na Ravenci, eni od malih rezijanskih vasi, stoji leta 1983 zgrajeni slovenski kulturni dom, Rozajanski dum. Tam sta nas prijazno sprejela Sandro Quaglia in Luigia Negro, prosvetljena Rezijana. Luigia, ki ji je Svetovni slovenski kongres za njeno pogumno držo na fronti slovenstva v Italiji podelil najvišje odlikovanje Kongresa: slovenski osamosvojitveni zlatnik; in Sandro, ki nas je navdušil s predstavljeno osebno izkaznico samosvoje bogate rezijanske kulture in nas seznanil z abecedo poimenovanja števil v rezijanščini. Pokazala sta nam osnovne korake znanega rezijanskega Petelinjega plesa in nas povabila, da smo se zavrteli in z nogo ob tla potolkli tudi gostje.

Pridružil se nam je še rezijanski pesnik Renato Quaglia, ki v svoji preroški pesmi Lün napove tesnobni veter (sodobnega sveta), ki nosi samo laži. Verzi so le prevedena pesnikova misel: »Mali narodi izgubijo vojno, izgubijo jo tudi veliki«. Da smo pesem, napisano v rezijanščini, razumeli, je poskrbela naša sopotnica Bogdana Herman.

Okrogla miza
o arbitražnem
sporazumu.

Na Ravenci smo si ogledali še farno cerkev, ki so jo po potresu leta 1976, lepo obnovili. V njej ima osrednje mesto kip Svete matere Marije z detecem Jezusom, ležečem na njenih kolenih, Marijine sklenjene roke nad njim pa kažejo njeno spokojnost pa tudi zlo slutnjo. Pot nas je po kosilu vodila do vasi Solbica, kjer smo si ogledali muzej brusačev. Tam smo našli zapis: »Brusači so bili moške, ki so morali zapustiti družino in oditi v svet brez jasnega cilja, biti zdoma dolge mesece in se vrniti le za kratek čas ob posebnih priložnostih kot so tradicionalni vaški prazniki in košnja«.

Visoki skalni vrhovi slovenskih Zahodnih Alp z najbolj znanim Kaninom so Rezijane za dolga stoletja odrezali od matične Slovenije, a jih je globoka pripadnost duhovnemu izročilu svojih prednikov ohranila narodno zavedne in svobodne.

V Solbici še stojijo tipične rezijanske hiše, kot priče pomembne avtentične arhitekture. Ob potresu so ta del samobitnosti Rezijanov izgubili, a je njihov močan kulturni duh premagal tudi to. Izredno močnemu vplivu italijanskega jezika še vedno kljubujejo z ohranjenim narečnega govora. Ohraniti to zakladnico naših besed pomeni bogatenje slovenskega jezika, pomeni izbrati jezik naših davnih prednikov in ne Italijanov. Tako je dejal Borut Korun, predsednik Slovenske konference SSK.

To zavedanje je dokaz trdne pripadnosti Rezijanov slovenskemu narodu. Matična domovina bi jim že z močnejšim TV signalom še kako lahko pomagala ohraniti in razvijati vezi s slovenskim svetom tam čez visoke goré. Ali kot je v svojih vtisih modro dejala Bogdana Herman: »Tako bi lepa slovenska beseda našla lepo mesto«.

2. PODELITEV PRIZNANJ ŠTEVILČNEJŠIM SLOVENSKIM DRUŽINAM

Slovenska konferenca SSK se zavzema za povezovanje Slovencev, ohranjanje slovenske samobitnosti, krepitev slovenstva in narodne enotnosti. 20.9.1997 smo se na zboru Slovenske konference v Kranju odločili, da bomo vsako leto na naš razpis prijavljenim številčnejšim slovenskim družinam podelili javna priznanja. Pri nezadržnem staranju prebivalstva v Evropi in Sloveniji sami smo prepričani, da so tovrstni

Karel Smolle,
Vladimir
in Matjaž
Klemenčič,
Andrej Rahten.

programi izjemno dobrodošli za spodbujanje dviga rodnosti, za izražanje spoštovanja in sprejetosti družin z več otroki. Prav te so v marsičem zaslužne za ohranjanje slovenskega naroda in jezika. Naš razpis želi biti še prav posebej pozoren in odprt za slovenske družine, ki živijo v sosednjih državah. Na decembrski prireditvi pripravimo krajši kulturni program, povabljene družine pa tudi obdarimo tudi s praktičnimi darili sponzorjev. Letos smo že 13. podelili priznanja številčnejšim slovenskim družinam. Do leta 2010 smo priznanja izročili preko 110 družinam in obdarili več kot 800 otrok. V letu 2010 se je na naš razpis prijavilo 16 slovenskih družin, ki imajo pet ali več otrok, skupaj 109 otrok. Na decembrskem srečanju smo podelili 3 zlata, 6 srebrnih in 6 bronastih priznanj.

3. SODELOVANJE PRI IZVEDBI VSESLOVENSKEGA SREČANJA V DRŽAVNEM ZBORU

Komisija DZ za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu je 1. julija 2010 organizirala tradicionalno vseslovensko srečanje, ki je bilo letos jubilejno deseto. Kot uvodni govorniki so bili povabljeni Florjan Auser, mag. Martina Piko Rustia in dr. Jernej Zupančič. Uvodno slovesnost, na kateri so pozdravili predsednik DZ Pavel Gantar, minister za Slovence prof. dr. Boštjan Žekš in predsednik Komisije Miro Petek, je glasbeno popestril Beneški oktet s sopranistko Eliso lovele. V popoldanskih razpravah pa je v imenu Svetovnega slovenskega kongresa spregovoril dr. Stanislav Raščan o delu SSK pri ustvarjanju skupnega slovenskega kulturnega, gospodarskega in znanstvenega prostora.

4. POMOČ PRI PRIDOBIVANJU SLOVENSKEGA DRŽAVLJANSTVA

Strokovne konference, ki jih pripravljamo vsako leto, so hkrati tudi del repatriacijskih procesov, saj se njihovi udeleženci – rojaki iz sveta ob pomoči in nagovarjanju SSK odločijo tudi za življenje in delo v Sloveniji. Poleg tega se na nas obrača veliko Slovencev za pomoč pri iskanju zaposlitve, za pomoč pri nostrifikaciji dokumentov in

Udeleženci
14. Tabora
slovenskih
otrok po svetu
v Libeličah na
Koroškem.

pri pridobivanju slovenskega državljanstva. Za svetovanje se je tokrat na nas obrnila družina Wreglesworth iz Kanade.

5. SREČANJE SLOVENCEV IZ ITALIJE V OGLEJU

Konferenca SSK za Italijo je v nedeljo, 20. junija 2010 v sodelovanju z Zvezo beneških izseljencev in Goriškim kulturnim krožkom za družbena vprašanja »Anton Gregorčič« priredila 5. Srečanje Slovencev iz avtohtono naseljenih območij in živčih drugod po Italiji. Slovenska konferenca SSK je organizirala avtobusni prevoz in tako se je tudi skupina iz Slovenije pridružila rojakom v Ogleju.

Prireditelji so začeli srečanje s sveto mašo v Oglejski baziliki, ki jo je daroval prodekan Teološke fakultete v Ljubljani, prof. dr. Robert Petkovšek. Po maši smo se udeleženci zbrali v bližnjem gostišču, kjer smo srečanje nadaljevali s pozdravnimi nagovori, kulturnim programom s prelepim petjem pevskega zbora iz Branika in ostali kar nekaj časa v družabnem klepetom.

Prireditelj je trenutek, ki našo voljo zlati, ki je dokaz za slovensko navzočnost v Italiji, dokaz, da smo živi, četudi nas je malo, a smo v duši in srcu močni, pogumni in gledamo naprej z optimizmom«, kot ga je slikovito opisal slavnostni govornik Giorgio Bankič, glasnik slovenske Benečije.

Prof. Tomaž Pavšič, prvi slovenski konzul v Trstu, je dejal, da nas je Oglejska cerkev dolgo dobo učila slovenščine pa tudi sobivanja med drugimi narodi. Šele leta 1984 smo Slovenci dobili svojo prvo slovensko šolo v Italiji, poprej so bili naši učitelji slovenščine cerkev, družina in vas. In jezik je bogatija, tako pravijo beneški Slovenci.

Družina okoli 150 udeležencev, med katerimi smo veselo pozdravili tudi vdo-vo po pokojnem Tigrovcu, gospo Tatjano Rejec, se je pozno popoldne razšla s povabilom predsednika Konference SSK v Italiji na skorajšnje srečanje praznovanja

Venčeslav
Šprager govori o
svojem delu kot
slikar in pesnik.

slovenske državnosti v Števerjanu, v Goriških Brdih v Italiji , in na srečanje v Ogleju, zopet čez dve leti.

6. VZPOSTAVITEV FORUMA SSK

V letu 2010 je začela delovati poskusna verzija spletnega foruma Svetovnega slovenskega kongresa, ki je integrirana z glavno spletno stranjo, ki je v lanskem letu tudi dobila novo podobo.

Glavni cilji foruma so:

- Vzpostaviti ožje kontakte med institucijami, univerzami in podjetji v Sloveniji in našimi strokovnjaki v tujini. Poleg tega bo obstajala možnost direktne povezave med znanstveniki v tujini (networking). Seznam Slovencev strokovnjakov, znanstvenikov, akademikov in gospodarstvenikov, ki bo pridobljen s pomočjo foruma bo to še olajšal.
- Omogočati izmenjavo strokovnih mnenj in aktualnih informacij med kolegi v domovini in v tujini, ki delujejo na istem ali sorodnem strokovnem področju.
- Omogočati izmenjavo mnenj na splošnem političnem in družbenem področju. SSK je del civilne družbe, katerega pomemben del so tudi naši ljudje v tujini in njihova demokratična udeležba v diskusijah o aktualnih dogodkih je dobrodošla.
- Posredovati zanimive informacije o dogodkih znotraj naše organizacije (SSK) in o strokovnih konferencah, ki jih načrtujemo.
- Lažje sodelovanje znanstvenikov iz tujine pri mednarodnih projektih, v katerih je udeležena tudi Slovenija. Preko foruma nameravamo posredovati novice o takih projektih v Sloveniji.
- Posredovati informacije o razpisih za vodilna mesta v industriji/institucijah in na univerzah v Sloveniji, ki naj bi bila dostopna tudi za slovenske znanstvenike in gospodarstvenike iz tujine (borza delovnih mest).
- Nuditi pomoč pri problemih reintegracije v Sloveniji. Prav tako bodo lahko študentje, ki bi želeli študirati v tujini preko foruma navezali stike z našimi akademiki v tujini.

7. SODELOVANJE PRI REVIMI MOJA SLOVENIJA IN PORTALU SLOVENC.SI

Svetovni slovenski kongres vsak mesec prispeva k pripravi vsebin za osrednjo revijo za Slovence po svetu Moja slovenija. Sodelavci pisarne tako pišejo članke o projektih, ki jih izvajamo ter drugih zanimivih dogodkih, istočasno pa poskrbijo za slikovni material. SSK ima tudi predstavnika v Svetu revije, ki se redno udeležuje sej tega organa in prispeva z nasveti in pripombami. Prav tako redno objavljamo dogodke na osrednjem portalu Slovenci.si.

8. IZJAVE ZA JAVNOST

9. marec – Pismo županu Zoranu Jankoviću

Svetovni slovenski kongres je z odprtim pismom župana MOL Zorana Jankovića pozval, naj z Mestnim svetom prekliče oziroma odpravi sklep o poimenovanju ene od ljubljanskih ulic ali cest po Josipu Brozu Titu, ki je bil sprejet leta 2009. Ta sklep je žaljiv ne le do tistih, ki so zaradi njegovega totalitarnega režima mnogo trpeli, tisoči pa so bili tudi kruto umorjeni, ampak tudi do današnje demokratične in samostojne Slovenije, članice Evropske zveze.

24. marec – Izjava za javnost Slovenske konference SSK v zvezi z napovedano razpustitvijo NSKS

Svet Slovenske konference SSK je na svoji redni seji 19. marca 2010 obravnaval napoved predsedstva Narodnega sveta koroških Slovencev (NSKS), da konec marca letos to organizacijo razpusti. Vzrok za to naj bi bilo predvideno zmanjšanje finančne pomoči Republike Slovenije političnim organizacijam slovenske manjšine v Avstriji v letu 2010, s čimer naj bi Republika Slovenija posredno podpirala raznarodovalno politiko na avstrijskem Koroškem. Svet SK SSK je sprejel izjavo v kateri izraža svoje prepričanje, da bi bili tako napovedano zmanjšanje pomoči iz Republike Slovenije kakor tudi napovedana razpustitev NSKS hudo zgrešeni potezi.

27. maj – Meja s Hrvaško in slovenska žrtev za Osimske sporazume.

Slovenci smo po drugi svetovni vojni prepustili Italiji več kot sto tisoč svojih rojakov, zato, da je lahko Hrvaška dobila Istro, ki je prej v zgodovini nikoli ni imela. To je bila prva slovenska žrtev za Hrvate po drugi svetovni vojni in ta resnica je Slovencem danes že dobro znana. Manj znano, morda docela neznano, pa jim je dejstvo, da je morala Slovenija plačati težko ceno tudi za Osimske sporazume; natančneje, za njihov poglavitni del, imenovan Osimska pogodba med Italijo in SFRJ.

10. september – Izjava za javnost o predlogu zakona o medijih

Na II. Konferenci slovenskih glasbenikov iz sveta in Slovenije je bila sprejeta izjava, po kateri slovenski glasbeniki iz sveta in Slovenije z obžalovanjem sprejemajo napovedi o pripravljajočem se Zakonu o medijih, v katerem naj bi se obseg zapovedanega predvajanja domače, slovenske glasbe vseh žanrov občutno zmanjšal. Pridružujejo se mnogim slovenskim intelektualcem in Slovenski uniji glasbenih ustvarjalcev, ki so že protestirali zoper načrtovane spremembe, ter pozivajo Slovensko vlado, da znova premisli to svojo namero in pusti določilo o obvezni količini predvajane slovenske glasbe nespremenjeno.

NAČRTOVANI PROJEKTI ZA LETO 2011

Svetovni slovenski kongres in Slovenska konferenca SSK bosta v letu 2011 nadaljevala z že ustaljenim programom kot so strokovne konference in posveti, programi za mlade, galerijska dejavnost, Večeri izza Kongresa, kulturne prireditve. V nadaljevanju izpostavljamo nekatere najpomembnejše načrtovane dogodke v letu 2011.

STROKOVNE KONFERENCE, POSVETI

Od 9. do 11. junija 2011 bo potekala že **VII. konferenca slovenskih zdravnikov iz sveta in Slovenije**, v Domus Medica v Ljubljani. Konferenco organiziramo v sodelovanju z Zdravniško zbornico Slovenije, Slovenskim zdravniškim društvom, Medicinsko fakulteto Univerze v Ljubljani in Mariboru. Predsednica programskega odbora je prof.dr. Bojana Beović, dr.med.

12. in 13. oktobra bo potekala **VII. Konferenca slovenskih znanstvenikov in gospodarstvenikov iz sveta in Slovenije**. Na VII. Konferenci slovenskih znanstvenikov in gospodarstvenikov bomo uvedli novost, da se bo drugi del programa posvetil določeni panogi. Ker bo prihodnje leto mednarodno leto kemije, bomo to obeležili drugi dan konference, ki bo v celoti posvečen kemiji in kemijski industriji.

10. Simpozij **»Ko ni več meja«** bo tokrat potekalo v jeseni (datum še ni dokončno določen) pod delovnim naslovom *»Vprašanje kontinuitete slovenstva v času od zgodnjega srednjega veka do pomladi narodov«*, na njem pa se bodo srečali zgodovinarji in jezikoslovci iz Slovenije in izobraženci slovenske manjšine iz Avstrije, Italije in Madžarske. Vsebinski okvir simpozija bodo tematske razprave, ki naj bi podprle zgodovinsko in jezikovno kontinuiteto zgodnesrednjeveških Slovencev, z nami, njihovimi potomci, hkrati pa enovitost Slovencev tistega, zgodnje srednjeveškega časa v vsem prostoru, kjer še sedaj živimo Slovenci.

Letos bomo že 15. sezono nadaljevali z **Večeri izza kongresa**, kjer bomo predstavili slovenske skupnosti iz Evrope in drugod po svetu, nove knjižne izdaje naših rojakov po svetu, ter se dotaknili aktualnih vprašanj, ki zadevajo Slovence po svetu.

PROGRAMI ZA MLADE

Za mlade rojake bomo pripravili **15. tabor slovenskih otrok po svetu**, ki bo potekal od 6. do 13. avgusta 2011 na Hočkem Pohorju. Tabor je namenjen otrokom slovenskega rodu iz sveta, starih od 10. do 15. let.

Poleg tabora pa bomo tudi sodelovali pri organizaciji **Drage mladih**, ki bo letos potekala v Ljubljani, od 8. do 11. julija.

KULTURNE PRIREDITVE

Galerija

Tudi letos bodo odprta vrata naše galerije slovenskim umetnikom, ki živijo zunaj Slovenije. Letos bomo gostili Tamaro Burmicky iz Venezuele, Davorja Mešiča iz Bosne in Hercegovine ter Damjana Kovačiča iz Hrvaške.

Slovensko obrobje

Prizadevanja Slovenske konference SSK so tudi usmerjena k programom, ki povezujejo slovenska kulturna društva iz Slovenije in iz krajev ob meji s sosednjimi državami. Do sedaj smo med drugimi izpeljali projekt na Jezerskem, v Breginjskem kotu, v Razkrižju, lani smo navezali stike z društvom iz Gorskega Kotarja, kjer smo organizirali božični koncert. V letu 2011 bo Slovensko obrobje potekalo v sodelovanju s kulturnim društvom Mohorjan iz Prevalj. Zborovski festival ljudske pesmi bodo izvedli pevski zbori iz Slovenije in Koroške v Prevljah, predvidoma v oktobru ali novembru 2011.

ŠTUDIJSKE POTI

Letos načrtujemo študijsko pot na avstrijsko Koroško. Izvedli pa jo bomo bo predvidoma v mesecu septembru.

20. OBLETNICA USTANOVITVE SSK

Ena osrednjih letošnjih prireditev je obeležje 20. obletnice ustanovnega zbora Svetovnega slovenskega kongresa, ki je potekal 27. in 28. junija 1991v Ljubljani v Cankarjevem domu, . Ta pomembni jubilej bomo obeležili s slavnostno akademijo v torek, 28. junija 2011 v prostorih Svetovnega slovenskega kongresa. Na proslavi bomo slovesno predstavili tudi zbornik, ki ga v ta namen pripravljamo s pregledom dogodkov v času pred in po osamosvojitvi ter delovanja SSK v času 20. let.

Vse dogodke, ki jih pripravljamo, redno objavljamo na naših spletnih straneh www.slokongres.com. Vljudno vabljeni k ogledu in obisku prireditev!

*Sonja Avguštin,
glavna tajnica SSK in SK*

*Razmišljanja
ob 20-letnici
Svetovnega
slovenskega
kongresa*

Slovenska država dvajset let pozneje

Slovenstvo je dvajset let po osamosvojitvi brez dvoma še vedno usodno zaznamovano z dogajanjem med drugo svetovno vojno in po njej, ko je Slovenija znotraj federativne Jugoslavije postala „sovjetska republika“. Državnost slovenskega naroda je bila s „sovjetsko republiko“ zamišljena kot začasna rešitev, saj bi po marksistični teoriji narodi izginili, ko bi nastopilo stanje komunizma. Leninska državna tvorba je namreč brez prave preteklosti, njena prihodnost pa naj bi bila utopitev v svetovni proletarski množici brez identitete.

V skladu s teorijo je bilo treba ta prehod pospeševati in zavirati vse, kar bi lahko vodilo v nasprotno smer, v nacionalno državo Slovencev. Totalitarna oblast je zavirala in preprečevala obstoj in razvoj zdravega narodnega čutenja in s tem uničevala prav to, v imenu česar je baje vodila odpor proti okupatorjem. Na udaru je bilo vse, kar bi utegnilo krepiti slovensko (samo)zavest, identiteto, državotvornost. Slovenska zgodovina pred letom 1941 je bila zamolčana, v kolikor se ji ni dalo prilepiti razrednega značaja (recimo kmečki upori). O bojih za severno mejo nismo slišali nič, o Tigrovcih prav tako ne.

V Sloveniji je njena ideološka preteklost zgoščena na 4 leta NOB. Ta štiri leta pa igrajo v javni podobi mnogo vidnejšo vlogo kot 1400 let naše preostale zgodovine. Naravnost prevpila so jo! Večina naših ulic, cest, javnih zgradb in ustanov po imenuje po partizanskih junakih in revolucionarjih.

Naša sedanost nosi seveda pečat, ki ji ga daje preteklost. Naša civilizacija je plod razvoja dolgih stoletij. Kdor bi hotel ustvariti novo civilizacijo, bi moral najprej uničiti sedanjo. Prav to je delala totalitarna oblast. Zato ni spreminjala samo družbenega reda, ampak je izvajala tudi kulturno revolucijo. Žrtev ideološkega sovraštva do vsega tradicionalnega je postala celo slovenska pokrajina. V Sloveniji ni več pravih vasi in ni več podeželske krajine. Nespoštovanje naravnega, podeželskega okolja se kaže v popolnoma neurejeni, neracionalni pozidavi. Slovenska naselja so kot rakasto tkivo, ki se neorganizirano in uničujoče zajeda v zdravo naravno ali podeželsko okolje. Nobenega reda ni, nobene smotrnosti, hiše so rasle in še rastejo sredi najlepših travnikov in polj. Industrijski objekti so razmetani po nekoč deviški pokrajini tako, da so jo čim več uničili.

Razpad Jugoslavije je bil polom ideologije, ki je načrtovala konec posameznih narodov in združitve v jugoslovansko proletarsko nacijo. Narodi, združeni v obeh sovjetskih federacijah, SZ in Jugoslaviji, so se odločili za samostojnost. Prva med vsemi Slovenija.

Z osamosvojitvijo pa se nismo vrnili v neko idealno stanje. Prav nasprotno! Šele sedaj smo se morali soočiti s civilizacijskim in miselnim „pogoriščem“, ki ga je zapustila revolucija in šest desetletij njenega vladanja. V resnici nismo bili vsi Slovenci enotni, čeprav smo z ogromno večino glasovali in delovali za osamosvojitve. Tisti, ki smo bili brezpogojno za odcepitev smo imeli za cilj nastanek nacionalne države. Druga stran, recimo ji kontinuitetna ali leva, v osamosvojitve ni privolila iz skrbi za usodo Slovencev v obetajoči se „Srboslaviji“, ampak zaradi lastnih koristi. Odcepitev ji je omogočila zadržati privilegije. Ideološko se obnaša, kot da odcepitve ni bilo in smo še vedno v Jugoslaviji, hkrati pa so mnogi njeni pripadniki dodobra izkoristili tranzicijo in sodelovali pri „ropu tisočletja“, ko smo zaradi lastne zaslepljenosti prej družbeno lastnino na hitro podarili tujcem in „tajkunom“.

V samostojni Sloveniji imamo torej dve viziji svoje države.

Nacionalna država bi pomenila državo s svojim naravnim narodnim razvojem, pomenila bi končno razvojno stopnjo v prizadevanjih mnogih rodov naših prednikov in predhodnikov po čim večji samostojnosti. Bila bi država v kateri bi bili ponosni na prehojeno pot, država, kjer bi negovali lastno kulturo, jezik in državnost. Znotraj te države se nam ne bi bilo več treba bati za svojo identiteto. Slovenstvo bi bilo v tej državi pisano z veliko začetnico, Slovenija bi bila tisti prostor na tem planetu, kjer bi bili mi, Slovenci gospodar.

Nacionalna država torej ne more biti leninistični nadomestek, ne more pa tudi biti nekaka „banana republika.“ V nacionalni državi ne bi smeli ponavljati napak, tistih vzhodnih držav, ki so zaradi tujih nasvetov vse domače premoženje razprodale in potem upale, da bodo „dobro plačani podložniki“. Takih ekonomistov in svetovalcev se tudi pri nas ne manjka. Dr. Franc Zagožen je za take strokovnjake posrečeno dejal: „da so si dali oprati možgane ameriškim profesorjem ekonomije...“(Delo 30. 5. 2011)

Tako imenovana levica vztraja pri leninskem tipu začasne države - brez socialne komponente seveda. Nastal je nenavaden družbeni hibrid, ko kapitalistični lastniki „olastninjenega gospodarstva“ sodelujejo na raznih proslavah in z rdečimi zastavami v rokah „kličejo proletarske duhove prednikov“. Imajo tudi mitološko „zlato obdobje“: čas, ko je vladal Josip Broz.

Znotraj smo torej kapitalistična država z leninistično ideologijo, navzven pa „banana republika“ (Vilenska izjava!)

Notranja ideologija je nedotakljiva. Že na simbolni ravni nasprotuje vsemu nacionalnemu. Poglejmo si to na nekaj primerih.

Slovenci smo se osamosvajali z znakom lipovega lista. Nastal je povsem spontano, na novo, čeprav je izšel iz slovenske folklore. Imeli smo ga na nalepkah in z njimi krasili avtomobile in odkrito kazali svoje politično razpoloženje. Lipov list je postal nacionalni simbol, diametralno nasproten znakom kot so rdeča zvezda ali srp in kladivo. Lipov list je bil zato prva „žrtev“ nasprotnega udarca. Za časa mandatov LDS in gospoda Drnovška, je Slovenija simbol slovenstva vrgla v koš, za promocijo naše države pa izbrala šopek travniškega cvetja. Kot da se osamosvojitve sploh ne bi zgodila! (Treba je priznati, da je bila celo komunistična oblast nekdanje SR Slovenije bolj spoštljiva do Slovencev, saj smo imeli v grbu SR Slovenije venec iz lipovih listov.)

Značilen dokaz za sovjetski značaj naše države je tudi predimenzionirana vloga manjšin v Sloveniji. Prav je, da člani manjšine uživajo vse možne pravice, absurdno pa je, da imata obe miniaturni manjšini pri nas državotvorno vlogo. Naše politične elite ne primerjajo položaja teh manjšin s pravicami mnogo številčnejše slovenske skupnosti sosednjih državah. O recipročnosti manjšinskih pravic si nihče ne upa niti razmišljati.

Kot da to še ni dovolj absurdno, hoče Slovenska oblast iz ekonomskih priseljencev ustvariti nove nacionalne manjšine, jim podeliti ustavne politične pravice in tako še bolj relativizirati vlogo slovenskega naroda v slovenski državi. Kljub množici brezposelnih je eden od poslancev predlagal, da bi „uvozili“ množico muslimanov iz Severne Afrike (tako bi pač lahko iz naše države napravili nekako multietnično, multireligiozno in multikulturno „enolončnico“ in dokončno onemogočili nastanek slovenske nacionalne države). Ta ideologija pa se je najbolj razgalila v primeru tako imenovanih „izbrisanih“, ljudi iz nekdanjih jugoslovanskih republik, ki so nasprotovali nastanku slovenske države. Niso samo nasprotovali v demokratičnem smislu, ampak so bili mnogi med njimi pripravljeni sodelovati z JLA. Nekateri smo doživeli tudi grožnje in obljube nasilja „ko bo zmagala JLA“. Te ljudi je slovenska politična elita nagradila!

Značilen predstavnik slovenske intelektualne elite je filozof Slavoj Žižek, ki je že nekaj časa apostol (novega) komunizma. Temu ustrezen je njegov nacionalni nihilizem. Radikalno ga je izrazil, ko je izjavil, „da naj ga nimamo za Slovenca“. (Mladina, 29. 5. 2009) Ob neki drugi priliki je povedal, „da ga tri minute dobrega filma zanimajo bolj kot slovenska usoda.“ Bolj jedrnato bi Žižek ne mogel izraziti ideološko usmeritev slovenske levice, katere ideološki vodja je. (Ali je vsaj bil do pred kratkim)

Tudi sodobno slovensko zgodovino pisje sledi temu vzoru. Ne govorijo več o zgodovini slovenskega naroda, ampak o zgodovini slovenskega prostora. Najpomembnejši glasnik take usmeritve je dr. Peter Štih, zgodovinar, predavatelj, akademik. S trditvijo, da koroški Slovenci v srednjem veku niso bili Slovenci, je oživil teorijo o „Vindišarjih“.V prilogi slovenskega osrednjega časopisa Delo je ob izidu knjige o „zgodovini slovenskega prostora“, seveda takoj dobil priložnost za dolg pogovor in s tem za popularizacijo svoje katastrofalne teze. (Sobotna priloga Dela 21. 11. 2009 stran 34)

Nihče ob tem članku ni planil pokonci, nobenega škandala ni bilo, čeprav nam je s tem dejanjem odvzeli velik del naših korenin, nas usodno oddelil od Koroških Slovencev, nas napravil za zgodovinsko tretjerazreden narod.

Škandala tudi ni bilo, ko je vodstvo univerze v Ljubljani leta 2008 ob petstoti obletnici rojstva Primoža Trubarja zavrnilo predlog Društva slovenskih pisateljev in Protestantskega društva, naj bi se Univerza v Ljubljani imenovala po Trubarju. Taka odločitev se zagotovo ne bi moglo zgoditi v nobeni evropski državi. Univerza v Berlinu se recimo imenuje po Alexandru von Humboldtju, po Goetheju se imenuje univerza v Frankfurtu ob Majni, po pesniku Friedrichu Schillerju se imenujeta univerzi v Jeni in Heidelbergu. Univerza v Pragi se imenuje po svojem ustanovitelju Karlu IV., v Brnu pa po politiku Masaryku. Po Cervantesu, avtorju Don Kihota so poimenovali univerzo v španskem Valladolidu...

Naštevali bi lahko še naprej. Brez dvoma pa nihče od teh slavnih mož po katerih se imenujejo našteje ustanove, za svoj narod ni storil kaj tako pomembnega kot Trubar za Slovence. Toda očitno je njegov greh ravno v tem.

Slovenci imamo svojo državo. Njen nastanek je bil naš največji zgodovinski dogodek. Trenutek največje sreče in narodnega zdravja. Spomnimo se, kako se je zmanjšalo število samomorov takoj po osamosvojitvi, ko nam je breme stoletij padlo z ramen, ko nas je naš uspeh navdajal s ponosom, s samozavestjo in optimizmom Marsikateri evropski narod, ki ni imel toliko sreče, nam državo zavida. Kaj bi dali Baski, Katalonci ali Bretonci za to, da bi imeli vsaj tako državo, kot je Slovenija!

Kljub temu pa ne moremo biti zadovoljni, saj smo prišli samo do pol poti. Do resnične države slovenskega naroda je še daleč. Na tej poti moramo delovati vsi Slovenci. Če potrebujejo zamejski in izseljenski Slovenci našo materialno in moralno pomoč, potrebujemo tudi mi njihovo podporo. Slovenija mora postati vsem nam prava domovina. Toda lepe besede niso dovolj. Slovencem zunaj meja naše države je treba omogočiti sodelovanje pri političnih odločitvah. Glede na to, da je Svetovni slovenski kongres predstavnik vseh Slovencev, se kar sama ponuja rešitev: SSK bi moral imeti svojega predstavnika v Državnem Svetu!

To bi bil korak na dolgi poti do prave slovenske narodne države. Samo nacionalna država pa je lahko končni cilj vseh upanj in želja, ki so se verjetno začele že s padcem Karantanije, se nejasno oblikovale v zahtevah kmečkih upornikov, dobile pogumno obliko v načrtih o „Zedinjeni Sloveniji“ in se materializirale v osamosvojitvi. Pred dvajsetimi leti smo na tej poti prišli skoraj do cilja.

Skoraj!

*Borut Korun, dr. dent. med
predsednik Slovenske konference SSK*

Pozabljena in zanemarjena vloga Svetovnega slovenskega kongresa pri osamosvajanju in mednarodnem priznanju Republike Slovenije

Svetovni slovenski kongres (dalje SSK) je odigral pomembno, če že ne odločilno vlogo pri mednarodnem priznanju. Enako pomembno pa tudi pri samem procesu osamosvajanja. Tako kot je pratež in spremljanje vojaške sile na terenu v realnem vojskovanju, potrebno potreben, je bil SSK v zaledju neločljivo povezan z zmago in priznanjem republike Slovenije. Utiral je pot slovenskim diplomatom in jim loščil parket, da so lažje dosegali za mlado državo pozitivne rezultate v mednarodni politiki.

Vse se je začelo z razvpito Drago pri Trstu, ki je tedaj še amatersko preizkušala utrip slovenstva in zadostnega nacionalnega zavedanja. Spontane ideje kreatorjev novih potreb in želja slovenskega naroda so zelo kmalu pripeljale do široke povezave Slovencev doma in po svetu. V vojnih razmerah, ko je jugoslovanska vojaška armada, z vso vojaško silo želela zatreti slovensko samostojnost, je bil v Cankarjevem domu (dalje CD) 27. in 28. junija 1991 ustanovljen SSK, ki je prvič po 2. Svetovni vojni vsaj formalno združil večino Slovencev doma in po svetu. Bil sem med ustanovnimi člani v CD, kjer nas je vse prisotne s petih kontinentov prevzela in povezala neka magična moč zgodovinskega poslanstva, naših prastarih narodnih korenin in več kot tisočletne zgodovine ter repriza slovenskega prebujanja iz leta 1948. To noč so zvonili telefoni. Udeleženci kongresa SSK iz Ljubljane so klicali v prestolnice številnih držav. Ugledni Slovenci so svoje pomembne povezave (predsednike vlad, ministre, parlamentarce) rotli in prepričevali, naj nas podprejo v naših osamosvojitvenih željah in zahtevah. Pripovedovali so jim o Sloveniji, o napadu jugoslovanske vojske na prebujeno, še ne priznano državo.

Obupni klic v Avstralijo, potem, ko je bil sestreljen helikopter, ki nas je preletel med zasedanjem, je sprejel tedanji predsednik avstralske vlade. Le nekaj dni kasneje nas je pozvala švicarska TV, po enega zastopnika jugoslovanskih narodov, da bi javno prikazali in utemeljevali svoje zahteve in stališča. Kljub temu, da so pome poslali zasebno letalo v Celovec, so mi kdo??? preprečili prehod državne meje, zato me je zastopal prof. dr. Ivan Tomka s katerim sva bila v neposredni telefonski povezavi. Prof. dr. Tomka je bil dolgoletni obiskovalec Slovenije in je dobro poznal naše razmere in nas tudi odlični zastopal.

V Švici sem jeseni 1991 z nekaj somišljeniki ustanovil konferenco SSK. Pater Robert, takratni šef katoliške misije v Zürichu, je bil v vlogi tajnika konference v veliko pomoč, predvsem s svojim pedantno vodenim seznamom Slovencev v Švici. Čeprav sem v Švici deloval že 30 let, sem bil presenečen, koliko uglednih slovencev je tam na najvišjih položajih, (n.pr. zakonca Ilar sta bila tedaj oba izvršna direktorja multinacionalke Brownn Bowery). Naše druženje je bilo čudovito. Bili smo polni energije in pripravljeni na pomoč domovini. V Ženevi so naši člani, ugledni profesorji, zdravniki in arhitekti, aktivno vplivali na številne politike pri raznih mednarodnih organizacijah, ki so bili tam akreditirani, saj je Ženeva pomembno središče svetovnih organizacij. Iz tistega časa izvira tudi blokada italijanskega zunanjega ministra Gianija De Michelisa, največjega nasprotnika naše osamosvojitve in razpada Jugoslavije, ki pa smo ga uspeli učinkovito blokirati. Kdor bo pogledal dnevni tisk iz tistega časa, bo videl, kako je preko noči utihnil in obrnil ploščo. To je bilo politično delo članov SSK in zavednih Slovencev, ki smo živeli izven Slovenije in le mi smo imeli takšno moč in politično zaledje preko naših poznanstev (vplivnih politikov in gospodarstvenikov), pa nihče drug.

Že 7. julija 1991 sem preko prijatelja grofa Angusa Douglasa, vzpostavil stike s Hans Dietrich Genscherjem, tedanjim nemškim zunanjim ministrom. Tega dne smo bili na kosilu v Berchtesgadenu na ranču konzula B. Schuberta. Z grofom Douglasm, ki je bil izjemen poznavalec razmer v Jugoslaviji, saj je po 2. svetovni vojni veliko let preživel v Sloveniji, ki jo je vzljubil in sva prepričevala ministra Hansa Dietricha Genscherja, da je mednarodna politična pomoč Sloveniji nujna. Nadaljevanje se je zgodilo 14. novembra 1991, ko sem v Bonn, v popolni tajnosti, pripeljal Stipeta Mesića, zadnjega predsednika Jugoslavije, ki je dokončno prepričal ministra Genscherja o nujnosti čimprejšnjega mednarodnega priznanja Slovenije in Hrvaške. Vse to je bilo v kontekstu delovanja SSK preko katerega smo se povezovali s hrvaško diasporo. Takrat je bila to nujnost!

Tudi kasnejši obisk Stipe Mesića PRI papežu Janezu Pavlu II., dne 6. decembra 1991, je bila posledica vseh teh povezav in tako z mojo pomočjo, tudi zasluga SSK in njegovih članov, ki so vzpostavljali politične povezave in stike med politiki po vsem svetu. S kardinalom Karlom Jozefom Woytilo sva se spoznala dolga leta pred tem, preden je postal papež.

Po 20 letih samostojnosti, je boleče spoznanje, da je ogromni potencial SSK in njegovih članov zvođenel in gre v pozabo. Zaradi apatičnosti slovenske politike do naših zaslug pri ustanavljanju samostojne Slovenije so se številni odrekli članstvu SSK. Slovenija se je tako odrekla ljudem, ki so se v svetu dokazali in to brez pomoči matice, postali spoštovani in ugledni svetovljani in v najtežjih trenutkih slovenske zgodovine dali na razpolago sebe, da je Slovenija nastala in obstala. Poznam veliko kolegov, ki so prispevali tudi izdatna finančna sredstva za razne potrebe organizacije in sodelovanja. Sam sem v času predsedovanja švicarski konferenci in vodenja financ SSK-ja, preko svojega podjetja v Švici, veliko prispeval.

Žal, za vse storjeno in podarjeno nismo nikoli dobili zahvale. So jo pa dobili tisti, ki so sicer pomembno sodelovali, pa so imeli in še imajo velike materialne koristi od svoje udeležbe pri osamosvojitvi. Meni osebno je bilo celo oporekano odlikovanje, ki mi ga je za dokazane zasluge podelila sosednja država in ne Slovenija. sprašujem se tudi, kje je na seznamu odlikovancev, na primer Jurij Terseglav, ki je v moji prisotnosti ob agresiji jugo vojske iz svoje pisarne v Münchnu na naslove najpomembnejših funkcionarjev in parlamentarcev sveta razposlal 600 pozivov na urgentno pomoč? Prav tako se sprašujem, kje so vsi tisti, brezimni, ki so prispevali k osamosvojitvi, n.pr. urednik kronike Slovenca, ki je podnevi ustvarjal nov časopis, ponoči pa opravljal občutljive protidiverzantske in obveščevalne naloge? Mnogih zaslužnih ni med nosilci priznanj, mnogi pa so svoje zasluge bogato unovčili in številni, tedanji opazovalci, si danes pripenjajo medalje. A, tako je pač ob vsaki zmagi.

Življenje teče dalje, mladi rodovi vedno manj poznajo zgodovino svojega naroda in težave s katerimi so se srečevali njihovi predniki. Temu primerno je tudi domoljubje. Žal smo danes Slovenci ponovno razdvojeni. Zakaj? Prekletstvo visi nad nami že od nekdaj, ali vsaj od časov pokristjanjevanja in reformacije, ko smo se začeli deliti po veri in ideologiji. Zaradi socialnih razlik se je pred 2. svetovno vojno in med njo razvil komunizem, ki Sloveniji in Slovencem ni prinesel prav nič dobrega in jo je gospodarsko in politično pahnil proti dnu razvite Evrope. To smo skušali nadoknaditi kot samostojna država, a nam zadnja leta ne uspeva najbolje in spet tonemo. Bojim se, da se bo zaradi vse večjih socialnih razlik in zaskrbljujoče nezaposlenosti, zlasti mladih in izobraženih, podobno dogodilo sedaj, le da bo komunizem zamenjala neka druga, še bolj radikalna ideologija, nova oblika post komunizma, ki nam ne bo prinesla prav nič dobrega in ob vseh šibkostih lahko prispeva tudi k počasnemu odmiranju našega tisočletnega naroda ter utapljanju Slovenije v drugih, večjih, razvitejših in politično bolj večjih državah.

SSK je zaradi državne politike izgubil moč povezovanja. Številni Slovenci po svetu, ki so vstali in se žrtvovali za skupno domovino, so izgubili vpliv na dogajanje doma. Mladi so izgubili stik z osamosvojitelji in s starejšo generacijo, ki žal počasi odhaja.

Očitno ne znamo ohranjati tisto dobro, kar nas povezuje in nam je skupno. Skušajmo vsaj sedaj po 20 letih doseči še zadnje: domoljubje med mladimi, kajti

brez domoljubja tudi lastna država, ki smo si jo želeli tisoč let in jo z muko izborili, izgublja pomen in namen. Jo bomo zaradi razcepljenosti in dokazano gospodarsko in politično neučinkovite ideologije ter delitve na naše in vaše, leve in desne, spet zapravili? Je bil tisti trenutek, ko smo mislili, da smo vsi enotni in da nihče ne drži fige v žepu, sploh resničen ali pa je bil le privid, ki nam je kljub vsemu pomagal uresničiti cilje mnogih minulih generacij?

dr. Božo Dimnik

Ob 20. obletnici Svetovnega slovenskega kongresa in Slovenske konference

Smernice za prihodnost

Nobelov nagrajenec, pisatelj Ivo Andrić navaja v svojem delu *Poti in mostovi* naslednje misli: »Nič od tega, kar človek v življenjskem nagonu postavlja in gradi, ni v mojih očeh boljše in vrednejše kot mostovi. Pomembnejši so kot hiše, svetlejši kot božji hrami, ker so bolj splošno uporabni. Last vsakogar so, do vsakega enaki in koristni, vedno postavljeni smiselno, na kraju, kjer se križa največ potreb, trajnejši so kot druge gradnje in ne služijo ničemur, kar je skrito ali zlo...

In tako moja misel, kamorkoli se napoti in kjerkoli se ustavi naleti na zveste in molčeče mostove kot na večno in večno nezadovoljno človeško željo, da bi se povežalo, pomirilo in združilo vse, kar se pojavi pred očmi in nogami, da ne bi bilo delitve, nasprotja in ločitve...«

Te misli in želje so verjetno vodile nemalo Slovenk in Slovencev doma in po svetu ob vstopu v članstvo Svetovnega slovenskega kongresa /SSK/ in povezanost v njegove konference.

Ko se oziramo ob 20. obletnici SSK na prehojeno pot z željo, da utrdimo svoj položaj in damo prispevek s smernicami za prihodnost, ugotavljamo, da je SSK od vznika kongresne ideje leta 1988 na Dragi pri Opčinah pri Trstu in njene potrditve na ustanovnem zboru SSK v Ljubljani leta 1991 uspelo kot civilni družbi povezati Slovence doma in po svetu po vzoru Judov, Ukrajincev, Poljakov, Italijanov in drugih. Potrjene so tudi besede dr. Ravela Kodriča, izrečene na prvem zasedanju SSK v Ljubljani leta 1991: »Upati je, da ne bo nihče več slovenstva istovetil s svojim lastnim gledanjem na svet in si jemal pravico, da na tej podlagi druge Slovence izključuje iz narodovega telesa. Slovenstvo nima nihče več v zakupu, ker je last vseh nas.«

SSK je s svojimi enajstimi konferencami (slovenska, argentinska, avstralska, italijanska, koroška, nemška, konferenca za Bosno in Hercegovino, konferenca za Veliko Britanijo, ameriški slovenski kongres in kanadski slovenski kongres) dokaj uspešno izpolnjeval zastavljene programske točke, od katerih ne more in ne sme biti odstopanja. S tem SSK to upanje tudi vzdržuje, obenem pa opozarja na nujnost zavesti narodni pripadnosti, ohranjanja in zakonskega varstva slovenskega jezika ter kulture, da bi se v močnih družbenih vrtincih ne izgubili ob gospodarski in politični-premoči sosednjih narodov.

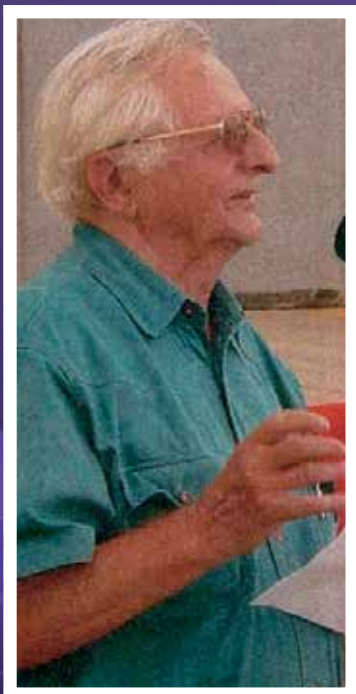
Zato naj bodo te besede tudi skromna zahvala vsem mrtvim in živim Slovenkam in Slovencem, doma in po svetu, ki so pripravljeni ponuditi svoje talente in moči za uresničenje programskih projektov SSK in s tem za Slovenijo in naše rojake doma in po svetu.

Vstop Slovenije in sosednjih držav v Združeno Evropo pa postavlja Slovensko konferenco (SK) kot državno pred nove izzive in neodložljive naloge. Otresti se bo morala pogubnega centralizma in začeti načrtno z ustanavljanjem podružnic na ogroženih obmejnih območjih Slovenije ter odvijanjem programov za ohranjanje slovenstva na mestu samem.

Večjo skrb je potrebno posvetiti Slovencem v zamejstvu. Zamejski Slovenci kot prvi čutijo viharne spremembe v državah, kjer živijo in predstavljajo neke vrste

Levo: Viktor Blažič, soustanovitelj Svetovnega slovenskega kongresa, na študijskih dnevih Draga 2004 priča o nastanku kongresne ideje in o ustanovitvi kongresa.

Desno: Slovenski zdravniki po obisku slovenskega Porabja na Madžarskem leta 1995 ob spomeniku slovanskih bratov sv. Cirila in Metoda v nekdanjem Blatogradu.

varnostni obroč okrog Slovenije. SK mora vzpodbujati Slovenijo za večjo skrb za zamejske Slovence v Italiji, Avstriji in na Madžarskem ter za večjo skrb za matično prebivalstvo, ki živi na istem ozemlju kot italijanska in madžarska manjšina. Zavzemati se mora za enake pravice na obeh straneh meje.

Posebno zastrašujoče je stanje porabskih Slovencev, ki se ne morejo zanesti na ustavno sodišče in svoje demokratične institucije podobno kot koroški Slovenci. SK bi morala v skrbi za porabske Slovence, ki se jim kljub veliki želji leta 1945 ni uspelo priključiti k Sloveniji, zavzeti enako stališče kot eden največjih zagovornikov Porabcev, pokojni prof. dr. Vilko Novak, ki je ob spoznanju načrtne in prisilne asimilacije stal trdno na stališču enakih pravic manjšin na obeh straneh meje. Gre za enega največjih poznavalcev madžarske kulture, ki se je zavedal, kaj pomeni velikomadžarski nacionalizem, na katerega je še posebej opozarjal po padcu železne zaves.

Vse navedeno zavezuje SK, da stalno spremlja dogajanje na kriznih območjih v Sloveniji ter v zamejstvu z dajanjem pravočasnih izjav za javnost v pomoč ogroženim. Vsakoletni občni zbor SK mora postati mesto ozaveščanja in obveščanja vsega članstva o tekočih problemih ohranjanja slovenstva na celotnem slovenskem ozemlju in zbirališče idej za osnovanje novih programov v skladu s potrebami kraja in časa.

V ključnih trenutkih moramo ravnati kot vsi veliki narodi, torej najprej reagirati kot Slovenci doma in v Evropi tretjega tisočletja. To opozorilo najdemo že v besedah velikega borca za narodnostne pravice beneških Slovencev v Italiji Ivana Trinka-Zamejskega¹: »Človek, ki zameta svojo narodnost in svoj jezik, nima lastne osebnosti, nima znanja, ne časti ter dela krivico sami naravi.« Zgledovati se bomo morali po takih stebrih slovenstva, graditeljih slovenskega domadoma in po svetovni zgodovini naroda, ki so jemali slovenstvo kot božji dar. Slovenke in Slovenci doma in po svetu se moramo zavedati, da so nam z darom pripadnosti narodu bile dane tudi odgovornosti, pravice in dolžnosti, ki se neločljivo prepletajo in katerim se kot Slovenci ne moremo izogniti, če hočemo ostati sami sebi zvesti. Slovenstvo, ki ni vezano ne na kraj rojstva in ne na kraj bivanja, mora postati stvar zavesti in srca. Zato je večja skrb za narodovo identiteto naša prvenstvena naloga. Merilo človeškega je namreč po besedah dr. Jožeta Ramovša tisto, kar je ostalo od preteklosti in zgradilo pozitivni vidik sedanjosti in tisto, kar je v sedanjosti večje od trenutne potrebe, da bo seme dobrega v prihodnosti.

Menimo, da bi bilo koristno v vrste SK in SSK pritegniti več predstavnikov nadpovprečnosti, elite, ki bi kot svetopisemski preroki v preteklosti s svojo duhovno močjo reševali družbo, ki se je znašla pred moralnim in duhovnim propadom. S tem bi pomagali povečati zaupanje Slovenk in Slovencev doma in po svetu v njeno moč in poslanstvo ter dvigniti njen in SSK ugled.

¹ Ivan Trinka – Zamejski¹/1863-1954/=bogoslovni profesor, pesnik, modroslovec, pisatelj

»Nič od tega, kar človek v življenjskem nagonu postavlja in gradi in v mojih očeh boljše in vrednejše kot mostovi...« Zato vse blagoslove tebi SK in SSK na nadaljnjo našo skupno pot!

*mag. Karolina Godina, dr. med
Franc Zabukošek, dr.dent.med.*

Viri in literatura:

- 1/ Glasilo Svetovnega slovenskega kongresa ob 15. obletnici ustanovitve, Ljubljana, 2005
- 2/ Karolina Godina: V luči Svetovnega slovenskega kongresa. Moja Slovenija, oktober, 2009, 18-19
- 3/ Vilko Novak: Slovenci v Porabju – del nas. Stopinje 1984, 32-34
- 4/ Karolina Godina: Quovadis, slovensko Porabje? Isis, februar 1996, 73-75
- 5/ Janez Votek: Kdo bo Porabcem pel črno mašo zadušnico? Pomurski vestnik, 31. marec 2011, 3

Ob dvajseti obletnici ustanovitve Svetovnega slovenskega kongresa

27. - 28. junija 1991-2011

Ideja Slovenskega svetovnega Kongresa in slovenske države je dolga in je nastajala v glavah intelektualcev krščanskega pa tudi liberalnega svetovnega nazora. Zamisel se je začela porajati v letih 1988 in 1989 v Opčinah na študijskih dnevih »Draga«, do realizacije pa je prišlo leta 1991 z Ustanovnim zborom SSK v času od 27. do 30. junija v Ljubljani in Celju. Ideja je bila zamišljena kot civilno gibanje narodno zavednih ljudi za povezavo med Slovenci po svetu, v zamejstvu in domovini in kot gibanje za ustanovitev države Slovenije.

Proces ustanavljanja SSK in države ni bil istočasen, toda zgodilo se je, kot po Božji volji, da je ustanovni zbor zasedal dan po razglasitvi samostojnosti in tik pred

Plakat hrani
Muzej novejšje
zgodovine Celje.

začetkom 10 dnevne vojne za Slovenijo. Ustanovni zbor se je zaradi tega namesto v štirih dneh končal v dveh; zaključek ustanovnega zbora pa so pospremila številna sporočila rojakov o napadu JLA na republiko Slovenijo, ki so jih poslali v svoje države bivanja. S tem je SSK veliko pripomogel k jasnosti in razumevanju svetovne javnosti o dogajanjih v Sloveniji.

Kot udeleženec ustanovnega zbora iz Slovenije, sem dobil občutek, da sem prišel v okupirano Ljubljano, kjer so bili zbrani rojaki iz sveta, precej domačih udeležencev pa je manjkalo. Zasedanje se je kljub temu izrednemu stanju začelo in po skrajšanem postopku so bili sprejeti nujni akti za ustanovitev SSK. Drugi dan se je zasedanje zaključilo z zapeto himno SSK: »Slovenec sem«. Ves ta čas pa so v svet odhajala teleprinterska sporočila z apelom za ustavitev vojne grožnje, ki se je začela odvijati. Kot udeleženec zbora sem neposredno doživel zaskrbljenost med udeleženci, istočasno pa veliko zavzetost, da se s pomočjo mednarodne skupnosti zaustavi agresija in se demokratično sprejmejo sklepi naroda o samostojnosti.

Ob 20. letnici velja izreči zahvalo in čestitke vsem Slovencem, ki so sodelovali v tem zgodovinskem dogajanju za slovenski narod in državo. Danes nismo povsem zadovoljni s stanjem v narodu in državi, toda 20 let je kratka doba za dosego pristne demokratične in socialno tržne države, po enostrankarskem in totalitarnem režimu. Če smo Slovenci in če to hočemo tudi ostati se moramo zavedati, da se »do zvezd pride skozi trnje«, zato velja: »Kvišku srca, da bomo zmogli nadaljnje korake!«

*Franc Zabukošek, upok. dr. dent. med.,
član sveta SK Slovenskega svetovnega Kongresa
Pešnica 34., 3230 Šentjur, Tel.: 03 574 36 64, 031 691 940*

Kazalo

SPREMNA BESEDA 4

- dr. Boris Pleskovič: Uspešno prehojena pot v 20 letih
Svetovnega slovenskega kongresa 5

UVODNI PRISPEVKI 8

- Bojan Brezigar: Zgodba o velikem uspehu, pa tudi
o zamujenih priložnostih. 9
- dr. Jože Bernik: Za Svetovni slovenski kongres se je bilo in
se je še vredno boriti. 13
- Franci Feltrin: 20 let Svetovnega slovenskega kongresa 16

KONFERENCE SVETOVNEGA SLOVENSKEGA KONGRESA

PO SVETU 20

- Argentina 21
- Avstralija 30
- Avstrija 42
- Bosna in Hercegovina 45
- Italija 47
- Kanada 51
- Koroška 65
- Nemčija 70
- Velika Britanija 77
- Združene države Amerike 80
- SSK in Slovenska konferenca 81

RAZMIŠLJANJA OB 20. LETNICI 114

- Borut Korun, dr. dent. med.: Slovenska država 20 let pozneje 115
- dr. Božo Dimnik: Pozabljena in zanemarjena vloga
Svetovnega slovenskega kongresa pri osamosvajanju
in mednarodnem priznanju Republike Slovenije 119
- mag. Karolina Godina, dr. med: Ob 20. obletnici Svetovnega slovenskega
kongresa in Slovenske konference – smernice za prihodnost. 123
- Franc Zabukošek, dr. med.: Ob dvajseti obletnici ustanovitve
Svetovnega slovenskega kongresa, 27.-28. junija 1991-2011. 127

SVETOVNI SLOVENSKI KONGRES
SLOVENIAN WORLD CONGRESS

Cankarjeva 1/IV
1000 Ljubljana
Slovenija
Tel: +386 1 24 28 550
Fax: + 386 1 24 28 558
e-pošta: info@slokongres.com
www.slokongres.com